

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
TARİH PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

III. HAÇLI SEFERİNİN TEMEL KAYNAĞI:
ANSBERTUS HISTORIA DE EXPEDITIONE FRIDERICI
IMPARATORIS

Erdoğan SARUHAN

DANIŞMAN
Prof. Dr. Mustafa DAŞ

İZMİR – 2020

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “III. Haçlı Seferinin Temel Kaynağı: Ansbertus Historia de Expeditione Friderici Imperatoris” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

....../....../2020

Erdoğan SARUHAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

III. Haçlı Seferinin Temel Kaynağı: Ansbertus Historia de Expeditione Friderici

İmparatoris

Erdoğan SARUHAN

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Tarih Programı

Dünya tarihinin önemli gelişmelerinden biri olan Haçlı Seferlerinin, dini, siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal gerekçeleri olmakla birlikte, en önemli gerekçenin Türklerin Anadolu yurt edinmelerine Batılı Hristiyan güçlerin askeri tepkisi olduğu artık kabul edilmektedir. Haçlı Seferlerinin asıl amacı Anadolu'dan Türkleri atmak ve Türklerin liderliğindeki Müslümanları, Hristiyanların kutsal topraklar olarak gördükleri bölgelerden çıkarmaktı. Bu maksatla 1095'de ilan edilen Haçlı Seferi, 15 Temmuz 1099'da Kudüs'ün zaptıyla sonuçlandı. Urfa, Antakya, Trablus ve Kudüs'te Haçlı devletleri kuruldu. Haçlılarla mücadelede yüzyıllar boyunca Türkler sürekli ön planda olmuştur. 1144'de Zengilerin önderliğinde Türkler, ilk Haçlı devleti Urfa'dan Haçlıları çıkardılar. Bunun üzerine 1147-1148'de yapılan İkinci Haçlı Seferi'ni yine Türkler başarısızlığa uğrattı. Sultan Selâhaddin Eyyûbî'nin, 1187'de Kudüs'ü kurtarması, Üçüncü Haçlı Seferi için gerekçe oldu. Bu defa Haçlı kabul edenler kral ve imparatorlardı: Fransa Kralı Philippe Auguste, İngiltere Kralı Arslan Yürekli Richard ve alman İmparatoru Friedrich Barbarossa.

Tez çalışmamızda incelediğimiz ve Türkçeye kazandırdığımız Haçlı kaynağı esas itibarıyla Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferini konu edinmektedir. Bilinen kara yolunu takip ederek, Macaristan üzerinden Balkanlar'da Bizans topraklarına giren İmparator, Anadolu'da Türkiye Selçukluları arazisinden geçerek Kudüs'e gitmeyi amaçlamıştı. Selçuklu topraklarından anlaşmayla geçmek istemiş fakat Türklerin sert direnişiyle

karşılaştı. Büyük kayıplar vermesine rağmen Konya'yı kuşatan ve bundan sonra da Silifke'ye ulaşmaya çalışan İmparator Freidrich Barbarossa, Göksu ırmağında boğularak can verdi. Selçuklu Türklerinin vurduğu ağır darbelerle, etkinliğini yitiren Alman Haçlı ordusu, Kutsal Topraklara ulaşsa da sonucu değiştirecek bir güç niteliğinde değildi.

Freidrich Barbarossa'nın Haçlı Seferini doğrudan ve ayrıntılı olarak anlatan en önemli kaynak eser *Historia de Expeditione Friderici Imperatoris*'dir. Eserin yazarı olarak, ruhban sınıfından biri olan Ansbertus ön plana çıkmaktadır. Selçuklu dönemi Türk tarihi için de önemli ve değerli olan bu kaynak eserin Türkçeye kazandırılması ve notlarla açıklamak bu tez çalışmasının temel hedefidir. Üç bölümden oluşan tezimizin ilk bölümünde Haçlı Seferleri ve III. Haçlı Seferinin bir değerlendirilmesi yapıldı. İkinci bölümde kaynak eser ve yazarı tanıtıldı. Üçüncü bölümdeyse eserin Latince, Almanca ve İngilizce neşirleri karşılaştırılarak, Türkçe metni oluşturuldu ve notlarla açıklandı.

Anahtar Kelimeler: III. Haçlı Seferi, Freidrich Barbarossa, Ansbertus, Türkiye Selçukluları

ABSTRACT

Master's Thesis

**The Essential Source Of The Third Crusade: Ansbertus Historia De Expeditione
Friderici Imperatoris
Erdoğan SARUHAN**

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of History

History Program

It has received acceptance that, as well as its religious, political, military, economical and social reasons, the essential reason of Crusades, which is one of the most important events in world history, is the military reaction of Western Christians against Turks trying to settle in Anatolia. The main reason of Crusades is to obliterate Turks out of Anatolia and to dispel Turkish-lead Muslims from the holy lands. For this purpose starting in 1095, Crusades ended up with conquest of Jerusalem on July 15, 1099. Crusader states were established in Edessa, Antioch, Tripoli and Jerusalem. Turks had always been in the forefront during struggles with the Crusaders for centuries. In 1144, under the leadership of Zengids, Turks dispelled the Crusaders out of Edessa, which is the first Crusader state. So the Second Crusades that took place in 1144-1148 was failed again by the Turks. Jerusalem's retrieval from the Crusaders by Saladin in 1187 triggered the Third Crusades. This time the Cross was accepted by the kings and emperors: King Philippe Auguste of France, King Richard Lionheart of England and Emperor Friedrich Barbarossa of Germany.

The Crusader resource analyzed in this dissertation study and brought in Turkish, is mainly about the Crusade of Friedrich Barbarossa. Following the known road to Byzantine territories in the Balkans through Hungary, the Emperor aimed to reach Jerusalem through Turkish Seljuks' lands in Anatolia. Friedrich Barbarossa wanted to pass the lands via negotiations, however, he encountered with firm resistance of Turks. Although the big loss of his men,

Friedrich Barbarossa surrounded Konya and after that while trying to reach Seleucia he drowned in the River Göksu. After receiving a major blow of Seljuk Turks and loosing its force, the German Crusader Army was no longer strong enough to change the results even if they reached the Holy lands.

The most important resource work written in detail and directly about the Crusade of Friedrich Barbarossa is *Historia de Expeditione Friderici Imperatoris*. Ansbertus, a member of clergy, stands out as the writer of the work. Essential aim of the dissertation study is to bring this resource work, which is very important and valuable for Turkish History in Seljuks Era, in Turkish and explain it via annotations. This study consists of three parts and in the first part The Crusades and The Crusades III have been evaluated. Resource work and the writer have been introduced in the second part. Finally in the third part publications in Latin, German and English have been compared and so the Turkish version of the work has been formed along with annotations.

Keywords: The Crusades III, Friedrich Barbarossa, Ansbertus, Seljuks in Turkey.

III. HAÇLI SEFERİNİN TEMEL KAYNAĞI: ANSBERTUS HISTORIA DE EXPEDITIONE FRIDERICI IMPERATORIS

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HAÇLI SEFERLERİ, İMPERATORU FRIEDRICH BARBAROSSA VE III. HAÇLI SEFERİ

1.1. HAÇLI SEFERLERİ	3
1.2. İMPERATOR FRIEDRICH BARBAROSSA’NIN TAHTA GEÇMESİ VE HÜKÜMDARLIĞI	7
1.3. III. HAÇLI SEFERİ	10

İKİNCİ BÖLÜM

YAZAR VE KAYNAK ESER HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

2.1. ANSBERTUS VE HISTORIA DE EXPEDITIONE FRIDERICI IMPERATORIS	17
--	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HISTORIA DE EXPEDITIONE FRIDERICI IMPERATORIS

3.1. İMPERATOR FRIEDRICH’İN SEFER TARİHİ	20
3.2. HAÇ’IN ALIKONULMASI VE HAÇLI SEFERİ HAZIRLIĞI	21

3.3. HAÇLILARIN YOLA KOYULMASI VE MACARİSTAN TOPRAKLARI ÜZERİNDEN GEÇİŞ	36
3.4. BULGAR ORMANLARININ İÇİNDEN FİLİBE'YE	42
3.5. İMPARATORUN FİLİBE'DEKİ DURUM RAPORU	52
3.6. YIPRATMA ÇATIŞMALARI VE BİZANS İLE YAPILAN BAŞARISIZ GÖRÜŞMELER	55
3.7. EDİRNE'DEKİ KIŞ KAMPI	63
3.8. ÇANAKKALE ÜZERİNDEN GEÇİŞ	72
3.9. KÜÇÜK ASYA'NIN BİZANS-TÜRK SINIRINDA	78
3.10. ANADOLU DAĞLIK BÖLGESİNDEN KONYA'YA	82
3.11. İMPARATORUN ÖLÜMÜ	92
3.12. FRİEDRİCH BARBAROSSA'NIN ÖLÜMÜ SONRASI GELİŞMELER	97
SONUÇ	112
KAYNAKÇA	113

KISALTMALAR

c.	cilt
çev.	Çeviren
RHC	Recueil des Histoires des Croisades
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TTK	Türk Tarih Kurumu
s.	Sayfa
vd	ve devamı

GİRİŞ

Haçlı Seferlerinin Türk ve Dünya tarihi bakımından önemi bilinen bir husustur. Sadece Anadolu'nun değil Ön Asya ve Akdeniz ve Avrupa coğrafyalarının da kaderini belirleyen gelişmelere yol açan Haçlı Seferleriyle, anılan bölgelerin günümüz etnik ve kültürel yapısının şekillendiği tarihi bir gerçekliktir. Haçlı Seferleri içerisinde, 1189-1190 yıllarında gerçekleşen III. Haçlı Seferi, Anadolu'da yaşanan son Türk-Haçlı mücadelesi oldu. Eyyubî hükümdarı Sultan Selahaddin'in, Kudüs'ü kurtarması üzerine ilan edilen bu haçlı seferine dönemin en büyük Hristiyan kralları ve Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa katılmıştı. İngiltere Kralı Arslan Yürekli Richard ve Fransa Kralı Philippe Auguste deniz yoluyla Filistin'e gitmişler, Alman Friedrich ise kara yoluyla Bizans İmparatorluğu sınırlarını geçtikten sonra Anadolu'ya Selçuklu Türklerinin yurdunu çiğneyip, Kudüs'e ulaşmaya çalışmıştı. Dönemin Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan ve oğulları Kutbeddin ile Mesud'un Alman Haçlılarına karşı askeri ve diplomatik olarak verdikleri mücadele vatanlarını savunmak ve Haçlıların İslam dünyasına zarar vermelerini önlemek gibi değerli bir amaca hizmet ediyordu. Selçuklu Türklerinin direnişi ve yaptıkları kahramanca mücadeleyle, Friedrich Barbarossa'nın Haçlı ordusu, Anadolu'da çok ağır darbeler almış ve etkin gücünü yitirmişti. Buna rağmen, Friedrich Barbarossa, Konya üzerinden ilerlemeyi başarmış ve Silifke yakınlarına ulaşmıştı. Onun Göksü nehrinde boğularak ölmesi, Alman Haçlı ordusunun tamamen gücünü kaybetmesine ve artık Doğu'da İslam dünyası aleyhine sonuca etki edemeyecek hale gelmesine yol açtı. Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferi, Anadolu Türklerinin karşılaştığı son Haçlı gücü oldu. Bunu takip eden yüzyıllarda Türklerle Haçlıların karşılaşmaları, daha ziyade Balkanlar'da ve Avrupa topraklarında olacaktır.

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışmada yazarı Ansbert olarak tanınan *Historia de Expeditione Friderici Imperatoris* [İmparator Friedrich'in Seferinin Tarihi] adlı temel kaynak eseri Türk araştırmacılara kazandırmayı amaç edindik. Bu maksatla eserin Arnold Bühler, *Der Kreuzzug Friedrich Barbarossas: Bericht eines Augenzeugen*, Stuttgart 2002, Almanca çevirisini esas alarak, Latince neşri ve İngilizce Graham Alexandre Loud, *The Crusade of Frederick Barbarossa: The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts*, Routledge

2013, çevirisiyle de karşılaştırarak, Türkçeye çevirdik ve yeri geldikçe açıklayıcı bilgiler sunduk. Metin çevirisi öncesinde de Haçlı Seferleri ve Friedrich Barbarossa hakkında kısa bilgi verilmesini uygun gördük.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAÇLI SEFERLERİ, İMPARATORU FREİDRİCH BARBAROSSA VE III. HAÇLI SEFERİ

1.1. HAÇLI SEFERLERİ

Batılı tarih yazıcılığına göre Haçlı seferleri genel anlamda Roma kilisesinin stratejik, dini ve ekonomik amaçlarla düzenlediği, 1095/1096 yılında başlayan ve 13. Yüzyıla kadar süren savaşıdır. Haçlı seferleri Roma Kilisesinin çağrısı üzerine toplanan Avrupa'daki Hristiyan soyluların ve halkın, belirlenen bölgeye din uğruna sefere çıkmasını temsil etmektedir. Bu savaşların çıkış amacı, Türk-İslam dünyasının bakış açısına göre, Türklerin Anadolu'da yurt tutmaları üzerine, yok olmanın eşiğine gelen Bizans'ın yardım çağrıları karşısında, Batı Hristiyanlarının Türkleri Anadolu'dan atmak, Müslümanları Kutsal Topraklardan çıkarmak ve böyle Roma Kilisesinin hâkimiyet alanını genişletmekti¹. Bundan dolayı Bizans'ın yardım çağrıları Papalık için önemli bir fırsat ve bahane oldu. Papa II. Urbanus (1088-1099), Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos (1081-1118) bu konuda görüşmeler yaptı. Bu sırada gerek Anadolu'da gerekse Büyük Selçukluların hâkim oldukları Suriye, Filistin, Irak, İran, Kafkasya gibi ülkelerde, merkezi yönetimlerin güçsüzlüğü dolayısıyla karışıklıklar yaşanıyordu². Süleyman Şah sonrasında Anadolu Selçukluları, Sultan Melikşah'ın ölümünden (1092) sonra da Büyük Selçuklular Fetret devrinin iç çatışmalarıyla meşguldüler. Bu durumu değerlendirmek isteyen Bizans İmparatoru Aleksios Komnenos, Batı Hristiyan dünyasından gelecek askeri yardımla, Türkleri Anadolu'dan sürüp çıkarmanın hesaplarını yapıyordu. Bu maksatla Papa II. Urbanus ile Bizans arasında elçiler gidip-geliyordu. Papa II. Urbanus, bu yardım çağrısını büyük bir fırsat olarak gördü. Ücretli askerleri Bizans'ın hizmetine sunmak yerine, Avrupa'daki özellikle yersiz yurtsuz köylüleri, sürekli sorun çıkaran şövalye ve asilleri, Doğu'ya yönlendirmenin Avrupa ve Katolik Kilisesi için daha faydalı olacağına karar verdi.

¹ Haçlı Seferleri üzerine Türkiye'de önemli çalışmalar yapıldığı ve bir literatürün oluştuğu söylenebilir. S. Runciman, **Haçlı Seferleri Tarihi**, 3 cilt, çev. F. Işıltan, TTK, Ankara 2008; I. Demirke, **Haçlı Seferleri**, Dünya yay., İstanbul 1997; E. Altan, **İkinci Haçlı Seferi (1147-14148)**, TTK, Ankara 2003.

² O. Turan, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul 1971, s. 86-95

Clermont’da yapılan konsil (18-28 Kasım 1095) Haçlı Seferi çağrısında bulunmak için çok uygun bir ortam olarak değerlendirildi. 27 Kasım 1095’de Papa II. Urbanus, halka açık yaptığı toplantıda, Doğu’daki din kardeşlerinin Türklerin baskı ve zulmü altında olduklarını, dindaşlarını zulümden, Kutsal Toprakları da işgalden kurtarmanın Hristiyanlar için onurlu bir görev olduğu gibi dine hizmet için de bir gereklilik olduğunu ilan etti. Papa Urban II, Bizans Kralının bu yardım çağrısını konuşmasının ana teması haline getirdi. Ancak Urban, yalnızca Doğu Roma’nın bu yardım çağrısından bahsetmiyordu. Kendisi, ayrıca Kudüs üzerine dikkat çekiyordu. Konseyde bulunan halk ve rahipler, bu çağrıyı derhal kabul etti. Bu çağrı yalnızca yakın doğudaki hâkimiyeti sağlamayacak, ayrıca Avrupa’daki kraliyetlere büyük bir amaç sağlayacaktı. İspanya’daki birliğe günahların affolunması ve arazilerin fethedenler tarafından kullanılmasıydı. Ancak buradaki çağrı yalnızca tanrı ve tanrı yolunda savaşarak cennette ödüllendirilmektir³.

Papalığın yapmış olduğu Haçlı Seferi çağrısı Avrupa’da büyük yankı uyandırdı ve geniş kitleler tarafından heyecanla olumlu karşılandı. Avrupa’nın her yerinden ünlü aristokratlar ve şövalyeler Haçı kabul ettiler. Batılı imparator ve krallar, ilk Haçlı Seferinde bizzat yer almasalar da dönemin çok güçlü asilleri: Hugues de Vermandois (Fransa Kralı I. Philippe’in kardeşi), Loraine Dükü Godefroi de Bouillon, Normandiya Dükü Robert, Flandre Kontu Robert, Champagne Kontu Etienne de Blois, Toulouse Kontu Raymond de Saint-Gilles, İtalya Norman şeflerinin en güçlüleri Bohemond ve Tankred ve daha birçok asil şövalye Haçlı ordusunda yer almayı kabul ettiler. Haçlı ordusunun hareket tarihini bekleyemen ve çoğunluğu yoksul köylülerden oluşan kalabalık bir halk grubu Keşiş Pierre l’Hermite’in liderliğinde yola çıkmak için acele etti. Bu sıradan halk kitlelerinden oluşan Pierre l’Hermite’in haçlılarını Selçuklu Türkleri Anadolu’da kolayca imha ettiler.

İlk Haçlı ordusunun mevcudu hakkında değişik rivayetler olsa da, 600 bin civarında olduğu genel kabul görmektedir. Asil şövalyelerin komutasındaki Haçlılar, Bizans başkenti Konstantinopoli’e ulaştıklarında Bizans İmparatoru Aleksios Komnenos’la anlaşma yaptılar. Buna göre Anadolu’da alıncak olan topraklar ve

³Urbanus’un nutku beş vakanüvis tarafından verilmektedir: Fulcherius Carnotensis, I, 111, s. 130-38; Robertus Monachus, I, I-II, s.727 vdd.; Baldricus Dolensis, **Historia Jerosoliminata**, I, IV, s. 12 vdd.; Guibertus Novigenti, II, IV, s.137 vdd. Ve Willermus of malmesbury, Gesta Regum, II, s.393 vdd. Bu metinlerdeki farklılıklar The Speech of Pope Urban II at Clermont, **American Historical Review**, XI, sayfa 231. Sayfasında ele alınmaktadır.

şehirler Bizans'a verilecekti. Anadolu'ya geçtikten sonra Türkiye Selçuklularının başkenti İznik'i kuşatan Haçlılar, Sultan I. Kılıç Arslan'ın karşı taarruzunu boşa çıkartarak, İznik'in Bizans'a teslim olmasını sağladılar. Daha sonra da Eskişehir yakınlarında Dorylaion Savaşında Selçukluları mağlup ederek, Anadolu geçip, Çukurova'ya ulaştılar. Buradan bir grup Haçlı, Baoudoin'in komutasında Urfa üzerine yürüyerek, burayı zapt etti ve ilk Haçlı devleti Urfa'da kuruldu (1098)⁴. Ana Haçlı ordusu da uzun süren bir kuşatmadan sonra Antakya'yı ele geçirdi. Büyük Selçuklu Emîri Kürboğa'nın kalabalık bir İslam ordusuyla Antakya'yı kurtarmak için yaptığı savaş başarısızlıkla sonuçlanınca Antakya'da da bir Haçlı Prinkepsliği kurulmuş oldu (1098)⁵. Artık Haçlılar için Kudüs yolu açıldı. Bu arada Bizans'la yapılan anlaşma da Antakya'nın Bizanslılara iade edilmemesi dolayısıyla bozuldu. Haçlılar yürüyüşlerine devam ederek, Kudüs'e ulaştılar. Kendileri için en kutsal şehir olarak gördükleri Kudüs, uzun bir kuşatmanın ardından, 15 Temmuz 1099 tarihinde zapt edildi ve şehirde Müslümanlar ve Yahudilere yönelik korkunç bir katliam gerçekleştirildi. Haçlılar Kudüs'te bir Haçlı Krallığı kurarak başarılarını taçlandırıdılar. İlk Haçlı kralı olara da Godefroi de Bouillon belirlendi⁶. Birinci Haçlı Seferi sonunda Kudüs Krallığı, Trablus Kontluğu, Antakya Prinkepsliği ve Urfa Kontluğu adı altında Haçlı devletleri kuruldu. Ancak Bizans'la yapılan anlaşmanın bozulması nedeniyle Avrupa'lı Hristiyanlar artık iki yüzyıl bu toprakları Bizans desteği olmaksızın muhafaza etmeye çalışacaklardı. Diğer taraftan, Müslümanlar cephesinde özellikle Türkler kısa sürede toplanarak, Haçlı varlığına karşı çetin bir mücadeleye giriştiler.

Doğu'daki Haçlı devletlerin varlığını pekiştirmek ve artan Türk direnişini kırmak için Batı Hristiyan dünyası 1100 ve 1101 yıllarında yeni Haçlı Seferleri düzenlediler. Bu seferlerin doğrudan hedefi Anadolu'daki Türkler oldu. Fakat Türkiye Selçukluları ve Danişmendliler bu Haçlı ordularını Anadolu'da imha ederek, Haçlılara karşı çok önemli başarılar kazandılar⁷. İslam dünyasının Haçlılara karşı kazandığı en önemli başarı ise şüphesiz 24 Aralık 1144 yılında, İmadeddin Zengî'nin Urfa'yı fethidir⁸. Bunun üzerine Papa III. Eugenius, 1147 yılında ikinci haçlı seferi için

⁴ I. Demirkent, **Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1098-1146)**, c. I-II, TTK, Ankara 1990-1994.

⁵ E. Altan, **Haçlı Prinkepsliği Tarihi Kuruluş Devri (1098-1112)**, TTK, Ankara 2018.

⁶ Harold Lamb, **Haçlı Seferleri**, terc. F. Dikmen, Ankara 2012, s. 248-269.

⁷ **Uluslararası Haçlı Seferleri Sempozyumu 23-25 Haziran 1997**, (Bildiriler Kitabı) TTK, Ankara 1999.

⁸ I. Demirkent, **Urfa Haçlı Kontluğu**, c. II, s. 139-150.

çağrıda bulundu. Bu haçlı seferinin özelliği, Avrupa krallarının önderliğinde gerçekleşen ilk haçlı seferi olmasıdır. Fransa Kralı VII. Louis ve Alman Kralı III. Konrad ile birçok Avrupalı asilzade bu çağrıya olumlu yanıt verdi. Alman ordusunda, Kral Konrad'ın yeğeni ve geleceğin Alman İmparatoru Schwaben Dükü Friedrich de yer alıyordu. Bu iki kralın orduları ayrı ayrı doğuya doğru yürüdü⁹. Alman Kralı Bizans İmparatorluğunu geçtikten sonra Fransa kralını beklemek yerine. Ordusunun bir kısmını alarak Konya istikametinde harekâta geçti. Ancak bu ordu 25 Ekim 1147 tarihinde Dorylaion yakınında Sarısu Irmağı kenarında bozguna uğratıldı¹⁰. Almanlardan bir ay sonra harekete geçmiş olan Fransa Kralı VII. Louis, İznik yakınlarında almanların ağır bozgununu öğrenince, Türk topraklarına girmekten sakınarak, Bizans egemenliğindeki Batı Anadolu boyunca seferine devam etmeye karar verdi. Bergama, İzmir üzerinden Efes'e ulaşan Kral VII Louis'nin Haçlıları, Antalya'ya ulaşarak, buradan deniz yoluyla Kutsal Topraklara ulaşacaklardı. Fransız Haçlı ordusu Laodikeia (Denizli)'dan Antalya istikametine hareket ettiklerinde, Türkler tarafından pusuya düşürüldüler. 7 Ocak 1148'de Fransız Haçlı ordusu da ağır bir yenilgiye uğratıldı¹¹. Ordusunun büyük kısmını kaybeden VII. Louis, Antalya'dan Antakya'ya deniz yoluyla gitmeyi başardı. Fakat ikinci Haçlı Seferinin orduları, Doğu'da gidişati Haçlıların lehine çevirebilecek hiçbir başarı elde edemediler.

Suriye-Mısır Hükümdarı Nureddin Mahmud'un ölümü sonrasında Selahaddin Eyyubî'nin 1174 yılında hükümdar olması Haçlılarla mücadelede belirleyici bir gelişme oldu.

⁹ E. Altan, **İkinci Haçlı Seferi (1147-1148)**, TTK, Ankara 2003.

¹⁰ E. Altan, **İkinci Haçlı Seferi**, s. 60-68; I Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 106.

¹¹ E. Altan, s. 69-92; Odon de Deuil, **Histoire de la Croisade du Roi Louis VII**, ed. E. Roux, Paris 2014, s. 87-104.

1.2. İMPARATOR FRIEDRICH BARBAROSSA’NIN TAHTA GEÇMESİ VE HÜKÜMDARLIĞI

Friedrich 1122 yılında doğmuş olup, 1147-1152 yılları arasında Schwaben Kontu olarak hüküm sürmüştür. Friedrich ayrıca Barbarossa olarak da bilinir ve İtalyanca kökenli olan bu isim “Kızıl Sakal” anlamına gelmektedir. 1152-1190 yılları arasında Roma-Alman Kralı ve 1155-1190 yılları arasında Roma-Cermen İmparatoru ünvanlarına erişmiştir.

Konrad’ın ölümünden sonra 4 Mart 1152 tarihinde Friedrich kral olarak seçildi. Barbarossa, Ortaçağ’daki her Batılı hükümdar gibi “gezgin” olmasıyla bilinir. Dönemin algısına göre kral, ancak bulunduğu yerde kendini hükümdar olarak tanıtabilmektedir. 1150 yıllarında Saksonya’da kontlar arasında büyük bir çatışma mevcuttu ve Friedrich’in seçilmesindeki en önemli etken ise Waiblingen’li Heinrich ve Altdorf’lu Welf hanedanlarıyla kan bağının olmasıydı. Bu iki ailenin birbiriyle olan kavgasının Friedrich’in kral olmasıyla son bulması hedeflendi. Kaynaklara göre Friedrich ile kraliyetin soyluları arasında sıkı anlaşmalar gerçekleşmiştir.¹² Kral olduktan hemen sonra iç barışı sağlamak adına birbiri ile çatışma halinde olan Saksonya Kontları arasında bir güç dengesi kurmaya çalıştı. Bunun için Welf kökenli Heinrich der Löwe’ye (Arslan Heinrich) Bavyera Kontluğu, VI. Welf’e Spoleto ve Toskana Kontluğu verilirken, Heinrich’in en büyük rakibi olan Naumburg piskoposu Wichmann Magdeburg piskoposu oldu. Böylece kral taraflar arasında hem adil olduğunu gösterdi, hem de güçler arasında bir denge oluşturdu.

Adela ile evli olan kral, yakın akrabalık bahanesiyle evliliğini sonlandırdı; ancak bu evliliğin sonlandırılmasındaki asıl neden çocuklarının olmaması veya eski kral Konrad’ın çevresinin etkisini yitirmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.¹³

Krallık içerisinde önemli etkiye sahip olan kontlara karşı adil olduğunu kanıtlayan Kral Friedrich I, İtalya topraklarının kuzeyindeki bölgelerine sahip olmasından dolayı bölgedeki anlaşmazlıklardan sorumluydu. Bu nedenle Lodi’li tüccarlar, 1153 yılında, Milan’ın özgürlüklerini sınırladıklarından ve ticaret yapmalarını engellediklerinden şikâyetçi oldu. Lodi ile Milan arasındaki çatışma 11.

¹² Bernd Schneidmüller, **Die Welfen. Herrschaft und Erinnerung** (819–1252). Stuttgart 2000, s. 188.

¹³ Martina Hartmann, **Kaiserin Beatrix von Burgund: Amelia Föbel: Die Kaiserinnen des Mittelalters**. Regensburg 2011, s. 197–212

yüzyılda İtalya şehir devletlerinin ortaya çıkmasında büyük etkisi oldu. İtalyan halkı kontlara karşı gelerek kendi yönetimlerini kuruyordu. Lodi’li tüccarların şikâyetleri sonucunda Friedrich Milan’a elçi göndererek kontun tekrar göreve getirilmesini emretti. Ancak Milan yerel yönetimi halkın gözü önünde kralın temsili resmini yere atıp üzerine bastı.¹⁴ Bu hakaret sonucunda kral İtalya’ya yürüme kararı aldı. İtalya toprakları hem vergi getirisi, hem de kralın saygınlık kazanmasında büyük rol oynuyordu. İtalya topraklarına sahip olan kral, Roma imparatoru olarak da taçlandırılabilirdi. Askeri koruma karşılığında 1155 yılında Papa IV. Hadrian, Friedrich’i Roma imparatoru ilan etti. Ancak Roma halkının saldırıları nedeniyle Friedrich kaçmak zorunda kaldı. Kralın Roma şehrini tekrar Papa için geri alma vaadi başarısız oldu ve kilise ile olan ilişkiler zedelendi.

İtalya’ya 1154 yılında düzenlenen seferin başarısızlığı İtalya’daki siyasi alanda değişime sebep oldu. Normanlara karşı düzenlenen Konstanz anlaşmasına rağmen daha sonra göreve gelecek olan Papa III. Alexander, Normanlar ile barış anlaşması imzalanacaktı. 1156 yılında Papa Hadrian ile Sicilya’lı I. Wilhelm arasında Benevent anlaşması imzalandı. İmparator olmadan bu anlaşmanın imzalanması Friedrich’in İtalya’daki varlığını tehlikeye sokuyordu.¹⁵ Barbarossa’ya göre papanın bu anlaşmayı imzalaması, imparatorluğun şerefini ayaklar altına alıyordu.¹⁶ 1157 yılında Kardinal Bernhard, Besançon şehrindeki bir toplantıda papadan gelen mektubu imparatora takdim etti. Mektupta yazılana göre Friedrich, papanın karşı gelmesine rağmen İsveç piskoposu Lund’lu Eskil’i tutsak ediyordu. Eskil’i serbest bırakması halinde ise papa imparatorun ünvanını korumasına izin verecekti. Kontlar bu duruma öfkelenerek kralın hizmet karşılığında ünvan kazanan biri olmayıp, seçimle görevini yapan biri olması gerektiğini vurguladı. Papanın bu tavrı, kralın kontlarla daha da kenetlenmesini sağladı. Artık papanın kararları değil, derebeylerinin oyları asıl önemli olan unsurdu.¹⁷ Kral, kardinali hediyeşiz ve selamsız geri gönderdi ve imparatorlukta bir bildiri yayınladı. Buna göre kral, krallık ve imparatorluk ünvanını derebeylerin oylarıyla tanı

¹⁴ Otto Morena und seine Fortsetzer: *Libellus de rebus a Frederico imperatore gestis.*, Darmstadt 1986, S. 34–239

¹⁵ Knut Görich: **Die Staufer. Herrscher und Reich.** München 2006, s. 46

¹⁶ Knut Görich: **Friedrich Barbarossa: Eine Biographie.** München 2011, S. 269

¹⁷ Monika Suchan: **Fürstliche Opposition gegen das Königtum im 11. und 12. Jahrhundert als Gestalterin mittelalterlicher Staatlichkeit.** Frühmittelalterliche Studien, Bd. 37 (2003) S. 141–165.

tarafından edinmişti.¹⁸ Bu hakarete karşılık papa imparatora özür mektubu gönderdi ve Heinrich der Löwe'nin çabalarıyla papa ile imparator arasında oluşan bu kızgınlık bir kenara bırakıldı; ancak papa ile imparator arasındaki güç kavgası varlığını sürdürmeye devam etti.

1157 yılında, Barbarossa yeni bir İtalya seferine hazırlanırken Lehistan'da Boleslaw, imparatora vergi vermeyi reddetti. Buna karşın Barbarossa akrabalık ilişkilerinin zedelendiğini düşündü,¹⁹ ancak bu itaatsizliğe kayıtsız kalmayarak Breslau ve Posen şehirlerini yağmaladı. Boleslaw diğer kontlarla birlikte imparatora boyun eğdi. Kuzeyde savaş ganimeti olarak hükümdarın boynunun kılıca sunulması ve af dilenmesi ilk kez burada gerçekleşti.²⁰ İstenilen vergileri ödedikten sonra 300 süvari ile bir sonraki İtalya seferine katılacağına dair yemin etti.

Barbarossa 1184 yılına kadar 5 kez İtalya'ya sefer düzenledi ve başarısız oldu. Ordusu sıtma hastalığından dolayı zayıf düşerek Papaya boyun eğmek durumunda kaldı. 1184 yılında, altıncı İtalya ziyaretinde ise oğlu ve daha sonra kral olacak olan Heinrich VI ile Sicilya'lı Konstanze evlendirildi ve böylece Normanlar ile Almanlar arasında akrabalık bağı kuruldu.

Hayatının son on yılında Barbarossa Ren, Alsas, Bavyera ve Doğu Frenk bölgelerine odaklandı.²¹ Kudüs Kralının 1187 yılında Hıttin Savaşı ile Selahaddin Eyyübî'ye yenilmesiyle Papa VII. Gregor haçlı seferi için çağrıda bulundu. İmparator ve papa sorumluluğu üstlenerek birlikte çalıştı. Barbarossa 27 Mart 1188 yılında Mainz şehrinde toplanarak sefere çıkma kararı aldı. Mayıs 1189'da yola çıkarak Avrupa'nın ilk ikinci kez haçlı seferine çıkan hükümdarı oldu.²² Yolculuğu sırasında Bizans İmparatoru II. İsaakios ve Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan ile diplomatik ve askeri mücadele ederek, Silifke'de Göksu nehrine kadar ulaştı. İmparator burada 10 Haziran 1190 tarihinde boğularak can verdi. Barbarossa'nın naaşı parçalar halinde gömüldü. İç organları Tarsus'ta, bedeni Antakya'da, kemikleri ise Sur'da defnedildi.²³

¹⁸ Rahewin, *Gesta Frederici*, III 12.

¹⁹ Knut Görich: *Friedrich Barbarossa: Eine Biographie*. München 2011, S. 264.

²⁰ Claudia Garnier: *Die Kultur der Bitte. Herrschaft und Kommunikation im mittelalterlichen Reich*. Darmstadt 2008, S. 182.

²¹ Theo Kölzer: *Der Hof Friedrich Barbarossas und die Reichsfürsten*, Stefan Weinfurter: *Stauferreich im Wandel*. Stuttgart 2002, s. 220–236,

²² Knut Görich: *Die Staufer. Herrscher und Reich*. München 2006, s. 66.

²³ Knut Görich: *Friedrich Barbarossa: Eine Biographie*. München 2011, s. 552.

1.3. III. HAÇLI SEFERİ

Birinci Haçlı Seferi sonrasında başlayan Haçlılarla Türkler arasındaki mücadeleler XII. yüzyılın sonlarına doğru, Üçüncü Haçlı Seferi (1189-1192) olarak yeniden yoğun bir şekilde yaşandı. Selahaddin Eyyubî'nin 2 Ekim 1187'de Kudüs'ü zapt ederek, Haçlı hâkimiyetine son vermesi üzerine, Batı Hristiyan dünyası bir kez daha Haçlı Seferi ilan etmişti²⁴. Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa (1152-1190) da haçı kabul etmişti. Bu sefere katılan İngiltere ve Fransa kralları deniz yolunu tercih ederken Friedrich, Anadolu üzerinden Doğu'ya ulaşmaya çalışmıştı. Bu seferden kırk yıl önce amcası Kral III. Konrad'ın yanında İkinci Haçlı Seferi'ne katılmış olan Friedrich Barbarossa, Avrupa'daki herkes gibi 1187'de Kudüs'ün kaybindan derin üzüntü duyarak bu kez yetmiş yaşına yaklaşmış bir imparator olarak, 27 Mart 1188 tarihinde Mainz'da bir kez daha haçı kabul etti²⁵. Bundan sonra sefer hazırlıklarına başlayan İmparator Friedrich, sefer güzergâhındaki ülkelerin hâkimleri Macar Kralı III. Bela (1173-1196)'ya, Bizans İmparatoru II. Isaakios Angelos (1185-1195)'a ve Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan (1155-1192)'a elçiler gönderip, topraklarından geçiş izni istedi²⁶. Bizans İmparatoru gönderdiği cevabi elçilik heyetiyle konuyu müzakere etmek istedi. Bizans'ın en büyük endişesi Haçlıların asıl hedefinin başkent İstanbul olup olmadığını anlamaktı. Ayrıca Haçlıların Bizans ülkesi ve halkına yönelik saldırganlıklarından da korkuluyordu. Görüşmeler sonunda Alman Haçlı ordusunun Bizans topraklarından geçişiyle ilgi bir uzlaşmaya varıldı. Buna göre İmparator Friedrich, Bizans aleyhine bir girişimde bulunmayacağına dair yeminle tahhütte bulunurken, Bizans da Haçlılara sefer sırasında rehberlik edip, uygun pazar yerleri sağlamaya ve boğazdan serbestçe geçişlerini temin etmeyi vaat ediyordu. Bu sıralarda Türkiye Selçuklu Sultanı tarafından gönderilen elçiler de imparatorun yanına ulaşmıştı. Bizans İmparatoru II. Isaakios varılan anlaşmaya uygun olarak gerekli

²⁴ S. Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, c. II-III, çev. F. Işıltan, TTK, Ankara 1987; I. Demirkent, **Haçlı Seferleri**, İstanbul 2003; C. Kanat-D. Burçak, **Sorularla Haçlı Seferleri**, İstanbul 2013; E. Altan, "Haçlı Ordularının Anadolu Topraklarına Son Girişi: İmparator Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferi (1189-1190)", **Tarih Dergisi**, Sayı 68/2, İstanbul 2018, s. 15-30.

²⁵ H. Korunur, **Itinerarium Peregrinorum Et Gesta Regis Ricardi Işığında III. Haçlı Seferi (1189-1192)**, İstanbul 2019, s. 44; I Demirkent, "Hittin Zaferi ve Kudüs'ün Müslümanlarca Fethinin Batı'daki Akisleri", **Belleten**, c. LIII, Aralık 1988, s. 1550.

²⁶ E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 16.

önlemleri almak için harekete geçti. Fakat Barbarossa'nın, Bizans'ın düşmanı Sırlar ve Selçuklularla da temas halinde olması Isaakios'u kuşkulandırıyordu. Bundan dolayı Isaakios, bu tehlike karşısında Selahaddin Eyyubî ile temasa geçmeyi kendi ülkesinin çıkarı açısından uygun buldu ve iki taraf arasında birçok defa elçi teatisi oldu. Böylece Selahaddin ile I. Andronikos zamanında yapılan anlaşma II. Isaakios tarafından yenilendi²⁷. Barbarossa bu arada Selahaddin'e de Heinrich von Dietz adlı bir elçi vasıtasıyla gönderdiği mektupta Kutsal Haçı ve Kudüs'ü Hristiyanlara geri vermesini, aksi takdirde Ekim 1189'da Mısır'da kendisiyle savaşaacağını bildirdi. Selahaddin Eyyubî ise verdiği cevapta: Frank esirleri serbest bırakmaya ve Filistin'deki Latin manastırlarını iade etmeye razı olacağını aksi halde savaşa hazır olduğunu söyledi²⁸. Sefer için gerekli hazırlıkları yapan Friedrich, kendisinin yokluğunda ülkeyi yönetmekle büyük oğlu VI. Heinrich'i görevlendirdi. Nihayetinde Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa 11 Mayıs 1189 tarihinde Regensburg'dan Kudüs'e ulaşmak üzere yola çıktı. Ordunun çok iyi donanım ve disipline sahip olduğu konusunda kaynaklar ve araştırmacılar hemfikidir. Sayısı ise bir hayli tartışmalıdır; on beş binden 150 bine kadar rakam verilmektedir²⁹. Seferin birincil kaynaklarından birinde belirtildiğine göre, Belgrad yakınlarında orduda yapılan sayımda 50.000 atlı ve 100.000 yaya olduğu söylenmişti³⁰ şeklinde rakam vermektedir. Barbarossa'nın yanında kendisiyle aynı adı taşıyan küçük oğlu, on bir piskopos, yirmi sekiz kont, dört bin civarında da şövalye bulunuyordu. Düzenli bir şekilde, aksaklık olmaksızın ilerlemek için biri kendisinin diğeri de oğlunun komutası altında olmak üzere ordu iki kısım halinde yürüyordu³¹. Böylece Friedrich Barbarossa, Kral Bela tarafından dostça karşılandığı Macaristan'ı sorunsuz bir şekilde geçip, Belgrad yakınlarında Tuna'yı aşarak Bizans ülkesine ulaştı. Haçlı ordusu bundan sonra biline güzergâhı yani Niş-Sofya üzerinden ilerledi. Bu arada imparator, Bizans'a elçiler göndererek, Anadolu'ya geçiş için hazırlıkları görüşmek istedi. Bu sırada Alman İmparatoru, Sırbistan Kralı

²⁷ G. Ostrogorsky, **Bizans Devleti Tarihi**, terc. F. Işıltan, Ankara 1991, s. 376.

²⁸ H. Korunur, **Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi**, s. 67; I. Demirkent, "Hittin Zaferi ve Kudüs'ün Müslümanlarca", 1150-1151; E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 18.

²⁹ E. Eickhoff, "Friedrich Barbarossa Anadolu'da", **VII. Türk tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler (Ankara 25-29 Eylül 1970)**, c. VII, Ankara 1972, s. 270.

³⁰ Arnold von Lübeck, *Chronica Slavorum*'dan naklen E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 19.

³¹ Ansbertus, s. 47; H. Korunur, **Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi**, s. 68.

Stephan Nemanya ve Bulgar lideri İvan Asen ile iyi ilişkiler kurarak, onları kendi taraftarı haline getirdi³². Bu durum haliyle Bizans'ta endişeyle karşılandı. Bizans İmparatoru İsaakios, Barbarossa'ya bir mektup göndip, gelişini önceden haber vermediği için hazırlıkların tamamlanmadığını bu yüzden de yeterli pazar sağlanamadığını bildirdi³³. Bunun üzerine Alman Haçlılar yiyecek bulmak için etrafa baskınlar düzenlediler. Alman ordusu, 24 Ağustos'ta Filibe önüne ulaşp burada ordugâh kurdu ve halkının korkudan boşaltmış olduğu şehri işgal etti³⁴. Bu gelişme dolayısıyla Bizans İmparatoru İsaakios, Alman elçilerini hapsedtirdi. Bunun üzerine ordusunu Filibe'de bırakan Barbarossa, maiyetiyle beraber Edirne'ye gitti; oğlu Dük Friedrich von Schwaben'ı da Dimetoka'yı işgal edip Trakya şehirlerini tahrip etmekle görevlendirdi³⁵. Balkanlardan geçerken, Bizanslıların tavrını düşmanca gören Alman İmparatoru, İstanbul'a hücum etmeyi bile düşündü. Haçlı gücü karşısında Bizanslılar daha fazla direnemeyeceklerini anlayınca, taraflar arasında Edirne'de anlaşma sağlandı. Buna göre İsaakios, İmparator Friedrich'e rehineler vermeyi ve alıkoyduğu Alman rehineleri serbest bırakmayı, Çanakkale Boğazı'ndan Anadolu'ya geçmeleri için Haçlılara gemiler tahsis etmeyi ve Anadolu'daki yürüyüşü sırasında ordunun yiyecek ihtiyacını karşılamayı kabul etti³⁶. Friedrich Barbarossa kış aylarını Anadolu'da geçirmenin tehlikeli olacağını düşünerek, Edirne'de kışın bitmesini bekledi. Mart 1190'da Gelibolu üzerinden Bizans'ın sağladığı gemilerle Çanakkale Boğazı'nı aşarak Anadolu'ya ulaştı. Bizans yönetimindeki Batı Anadolu'da Aman Haçlı ordusu zorlu bir yürüyüşle, 21 Nisan'da Alaşehir (Philadelphia)'e vardı³⁷. Burada şehir halkı Haçlılara pazar yeri temin etmek istemediği gibi onları yağmalamaya kalktı, bu yüzden olaylar çıktı. Alaşehir'den sonra Tripolis antik kentinden geçen (24 Nisan) Almanlar, 27 Nisan'da Bizans'ın sınır şehri Denizli (Laodikeia)'ye vardılar; buradan doğuya dönerek Selçuklu topraklarına, on dört yıl önce (1176) Bizans ordusunun imhasıyla sonuçlanan Myriocephalon Savaşı'nın

³² H. Korunur, *Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, s. 69.

³³ E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 19.

³⁴ Thomas F. Madden, *The Concise History of the Crusades*, Lanham 2013, s. 80.

³⁵ Ansbertus, s. 69 vd; E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 19.

³⁶ H. Korunur, *Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, s. 70; E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 19.

³⁷ Ansbertus, s. 98; S. Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, III, s. 12

yapıldığı vadiye yöneldiler³⁸. İmparator Friedrich Barbarossa, Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan ile daha önceki diplomatik temasları ve kendisiyle yapılan anlaşma gereğince Anadolu’da Selçuklu topraklarından sorunsuz geçeceğini düşünmüştü. Barbarossa, son zamanlarda sultana birkaç kez elçi göndererek, Anadolu’dan güvenli geçiş ve ordusu için pazarlar kurulmasını talep etmişti; II. Kılıç Arslan da mukabil elçilik heyetleri göndererek, dostça ilişkiler temin etmeye çalışmıştı³⁹. Alman ordusu Edirne’de bulunduğu sırada da Sultan II. Kılıç Arslan ve oğlu Kutbeddin Melikşah’ın elçileri Friedrich’in huzuruna giderek, gerekli kolaylıkları sağlama taahhüdünde bulunmuşlardı⁴⁰. Fakat bu yıllarda Türkiye Selçuklu Devleti, siyaseten karışık bir haldeydi. 1185 yılında ülkeyi on bir oğlu arasında taksim etmiş olan II. Kılıç Arslan, bir hayli yaşlanmış ve görünürde büyük hükümdar olmakla birlikte oğulları arasında iktidar mücadelesi baş göstermişti. Otoritesi bir hayli zayıflamış olan, Sultan II. Kılıç Arslan, 1189 yılından itibaren Konya’da, Sivas ve Aksaray Meliki oğlu Kutbeddin Melikşah’ın tahakkümü altına girmişti. Sultan böylesi şartlar altında kuvvetli Alman Haçlı ordusuyla çarpışmaya girmenin yaratacağı tehlikelerden endişe duyarken, diğer yandan da İslam düşmanı Haçlıların Anadolu’dan rahatça geçmesini de sindiremiyordu. Üstelik Selçuklu merkezi otoritesine karşı kendilerini fazla bağlı hissetmeyen uç Türkmenleri, sonuç ne olursa olsun Haçlı ordusunun serbestçe geçmesine seyirci kalmıyorlardı. Nitekim Denizli’den itibaren yol boyunca Bizans sınırını aşan konar-göçer Türkmenler, karşılarına çıkan Haçlılara baskınlar vermeye başladılar. Sürülerini dağlara çekerek, Haçlıların güzegahını tahrip ederek ve uygun yerlerde taarruzlarda bulunarak, Alman Haçlılarını ağır şekilde yıpratmışlar. Yorgunluk ve açlıktan perişan düşen Haçlılar ani yapılan Türkmen hücumlarıyla kayıplar veriyorlardı⁴¹. Türkmenlerin saldırıları yol boyunca devam ederken Almanlar Toroslara kadar zorlu savaşlar vermek zorunda kaldılar (28 Nisan’dan 18 Mayıs’a kadar)⁴². Haçlılara karşı açıkça savaşa girecek durumda olmayan Türkler, Alman Haçlı ordusunun peşine takılarak, geride kalanları taciz ediyor, yiyecek aramak için

³⁸ Ansbertus, s. 99; Runciman, III, s.13; I. Demirkent, **Haçlı Seferleri**, s. 151; E. Altan, “Haçlı ordularının Anadolu”, s. 20.

³⁹ Ansbertus, s. 100; E. Altan, “Haçlı ordularının Anadolu”, s. 20-21.

⁴⁰ Ansbertus, s. 92 vd.

⁴¹ Ansbertus, s. 100 vd.; C. Cahen, “Selğukides, Turcomans et Allemands au Temps de la Troisième Croisade”, **Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes**, LVI (1960), s. 21 vd.; E. Eickhoff, “Friedrich Barbarossa Anadolu’da”, s. 270 vd.

⁴² Ansbertus, s. 100 vd.

ordudan uzaklaşanları yakalamaya çalışıyordu. Haçlı ordugâhı etrafında geceleri de faaliyetlerine devam eden Türkler, onların geceyi sıkıntılı ve uykusuz geçirmelerini sağlamak için; sabaha kadar korkunç naralar atıp, ordugâha oklar yağdırıyorlardı. Çadırları delip geçen bir ok yağmuru altında bazen Haçlılar uykudayken ölüyordu. Bu yüzden Haçlıların çoğu zaman haftalarca gece gündüz zırh gömleklerini hiç çıkarmadan, silahlanmış bir şekilde uyudukları, yemek yedikleri görüldü. Bu şekilde yaşamak onlar üzerinde haliyle sinir bozucu bir etki de yaratıyordu. Ayrıca Haçlı ordusunun geçeceği yollar üzerindeki su kaynakları kullanılmaz hale getirilmiş, her türlü yiyecek maddesi imha edilmiş, şehirler boşaltılmıştı; halk mallarını da yanına alarak ormanlarda, dağlarda saklanmıştı. Böylece Türklerin uyguladığı savaş taktiği gereği Anadolu’da hem yiyecek ve su eksikliği hem de sürekli Türk hücumları yüzünden perişan olan Alman ordusu oldukça ağır kayıplara uğradı. Yük hayvanlarının çoğu öldüğü için taşıyamadıkları eşyaları yaktılar; geride bırakmak zorunda kaldıkları zırh, miğfer vs. donanımın adeta demirden bir tepe oluşturduğu söylendi⁴³. İmparator Barbarossa, Uluborlu’dan sonra, Myriocephalon mevkiine geldiğinde buradaki dar geçitte, Türklerin pusu kurduğunu öğrendi; bu yüzden de 1176’da Bizans ordusunun imha edildiği bu geçidi girmeyerek, farklı bir yolu üzerinden Akşehir’e (Philomelion) gitmek istedi⁴⁴. Alman Haçlı ordusu esir edilen bir Türkün rehberliğinde çok sarp ve tehlikeli bir yol üzerinden ilerlemeye başladı. Bu yol kat edilirken ordunun, Dük Friedrich kumandasındaki birinci kısmı, Türklerin saldırısına uğradı ancak şövalyeler tarafından geri püskürtüldüler⁴⁵. Daha sonra Akşehir yakınlarında, sultanın oğulları Kudbeddin Melikşah, Ankara Meliki Muhiddin Mesûd kumandasındaki Selçuklu ordusu, Friedrich Barbarossa’nın Haçlı ordusuna karşı saldırıda bulundu. Haçlılar verdikleri kayıplara rağmen Meliklerin kuvvetlerini mağlup edip, geri çekilmek zorunda bıraktılar (7 Mayıs 1190) ve sonra da Akşehir’i yakıp, Selçuklu başkenti Konya’ya doğru ilerlediler⁴⁶. Ancak bu sırada kıtlık öylesine dayanılmaz boyutlara ulaşmıştı ki küçük bir dilim ekmek bile bir marka satılıyordu; kimileri ölen atların ve eşeklerin etlerini yiyerek hayatta kalmaya çalışıyordu. Bazı

⁴³ Ansbert, s. 104; E. Altan, “Anadolu’da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190)”, Tarih Dergisi, sayı 47 (2008), s. 87 vd.

⁴⁴ Ansbert, s.102; E. Altan, “Haçlı ordularının Anadolu”, s. 22.

⁴⁵ Ansbert, s. 102; E. Altan, E. Altan, “Haçlı ordularının Anadolu”, s. 22.

⁴⁶ Ansbert, s. 104; E. Altan, “Haçlı ordularının Anadolu”, s. 23.

Haçlılar da çaresiz Türklere sığınarak dinlerini bile değiştiriyordu⁴⁷. Akşehir'den itibaren yol boyunca Selçuklularla sürekli savaşarak ilerleyen Haçlılar, 17 Mayıs'ta Konya'ya vardı⁴⁸. İmparator açlık, hastalık ve yorgunluktan perişan düşmüş olan ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak için derhal Konya'ya hücum emri verdi. İkiye ayrılan Alman ordusunun İmparator Friedrich kumandasındaki kısmı, şehrin dışındaki Türklerle savaşacak, Dük Friedrich von Schawaben'ın kumandasındaki kuvvetler de şehre hücum edecekti. Ayrıca bir emirname ile zafer kazanmaları durumunda askerlerine şehre tamamen hâkim oluncaya kadar ganimet toplamayı yasakladı. Bu sırada sultan maiyetiyle birlikte Aksaray'a çekilmişti. Selçuklu ordusunun bir kısmı içeride Konya'yı savunurken bir kısmı da şehrin dışında Haçlılara karşı savaşıyordu⁴⁹. Türklerin şiddetli direnişleri ve ağır ok yağmuruna şiddetli çatışmanın ardından Almanlar surları aşip 18 Mayıs'ta şehre zorla girmeyi başardı. Bunu takiben şehir tahrip edilirken çok sayıda insan da öldürüldü. Konya'yı yağmalayan Haçlılar ele geçirdikleri ganimetle ihtiyaçlarını giderdiler. Şehirde ele geçirilen altın, gümüş, mücevher, giysi vs. ganimetin değerinin 100.000 marktan fazla olduğu ileri sürüldü. Bir Haçlı kaynağına göre bu yağma sırasında Melikşah'ın sarayında, Selahaddin Eyyubî tarafından Haçlılara karşı ücretli asker toplamak üzere gönderilmiş olan 10.000 mark ele geçirilmişti⁵⁰. Sultan Kılıç Arslan, bu mağlubiyet ve yıkım karşısında elçi gönderip barış istemek zorunda kaldı. İmparator barış teklifini çıkarlarına uygun gördü ve yirmi Selçuklu emirinin rehin verilmesi, onların rehberliğinde Selçuklu ülkesinden güvenlik içinde geçişinin sağlanması şartıyla sultanın barış yapmayı kabul etti⁵¹. Ordusunu Meram'da ve şehrin güney varoşlarında yerleştirmiş olan İmparator Friedrich, burada birkaç gün dinlenip kendileri için kurulan büyük pazarda ihtiyaçları karşılandıktan sonra 23 Mayıs'ta Karaman (Lârende) istikametinde tekrar yola koyuldu. Sultan ise Selahaddin'e bir mektup yazıp Haçlıları durduramadığı için özür diledi⁵². Almanlar, Konya'dan ayrıldıktan sonra da Türkmenler tarafından takip edildiler. Bunun üzerine imparator, yanındaki Selçuklu rehinelere eğer bu akınlara

⁴⁷ Ansbert, s. 104; E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 23.

⁴⁸ Ansbert, 105 vd; . Eickhoff, "Friedrich Barbarossa Anadolu'da", s. 271.

⁴⁹ O. Turan, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, s. 224.

⁵⁰ E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 24

⁵¹ Ansbert, s. 112 vd.; O. Turan, 224.

⁵² H. Korunur, **Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi**", s. 73-74.

mani olmaz ve anlaşmaya uygun davranmazlarsa öldürüleceklerini söyleyip onları uyardı. Ardından Haçlılar, Pergos'a (Kazımkarabekir) geldiklerinde iyi bir pazar buldular ve burada bir gün kaldıktan sonra tekrar yola koyulup 30 Mayıs'ta Karaman'a ulaştılar. Almanlar, Toros Dağlarını aşarak Göksu Vadisi'nden ilerleyip Mut'u geçtiler ve bu sırada Ermenilerin elinde olan Silifke'ye doğru yollarına devam ettiler⁵³. Alman Haçlı ordusu 10 Haziran 1190'da Silifke Ovası'na indikten sonra nehri (Kalykadnos-Göksu) geçip şehre girecekti. Ancak Haçlılar nehir kıyısına geldiklerinde imparatorlarının cesediyle karşılaştılar. Muhafız birliğiyle beraber ordunun önünden ilerlemiş olan İmparator Friedrich, Silifke Çayı'nı geçerken boğulmuştu. İmparatorun boğularak ölümüyle ilgili farklı rivayetler vardır. Belki serinlemek için suya girmişti belki de su içerisindeyken kalp krizi geçirmişti. Nehirde boğulması ne şekilde olursa olsun, İmparator Friedrich Barbarossa 10 Haziran 1190'da Kudüs'e ulaşamadan hayatını kaybetti⁵⁴. İmparator Friedrich Barbarossa'nın beklenmedik ölümü, o muazzam ordunun dağılmasına yol açtı. Haçlıların bir kısmı bulabildikleri gemilerle Avrupa'ya geri döndü. İmparatorun oğlu Friedrich, yanında kalan az sayıda kişiyle beraber, babasının cesedini de yanına alıp Çukurova'yı geçerek Antakya'ya geldi (21 Temmuz 1190). Burada babasının sirkeye yatırılmış olan cesedinin çürümeye başladığını görünce onu Kudüs'e taşımak fikrinden vazgeçti. Böylece imparatorun cesedini Antakya katedraline gömen Friedrich, söylendiğine göre onun kemiklerini Kudüs'e gömmek niyetiyle yanına almıştı. İki aya yakın şehirde dinlendikten sonra Ağustos sonunda tekrar yola koyuldu ve yanındaki küçük orduyla beraber Üçüncü Haçlı Seferi kuvvetlerinin toplanmış olduğu Akkâ önüne ulaştı (4 Ekim). Doğu'daki Franklar, büyük umutla bekledikleri yardımın kendilerine ulaşmaması üzerine büyük hayal kırıklığına uğradılar. Barbarossa'nın Doğu'ya ulaşması durumunda Mısır ve Suriye'nin kaybına kesin gözüyle bakan Müslümanlar ise imparatorun bu ani ölümünü bir mucize olarak değerlendirdiler.

⁵³ E. Altan, "Haçlı ordularının Anadolu", s. 24-25.

⁵⁴ Ansbert, s. 115 vd.; H. Korunur, *Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*", s. 75.

İKİNCİ BÖLÜM

YAZAR VE KAYNAK ESER HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

2.1. ANSBERTUS VE HISTORIA DE EXPEDITIONE FRIDERICI IMPARATORIS

Friedrich Barbarossa'nın haçlı seferinin tarihi, yazarının bu haçlı seferinde bizzat şahit olarak bulunmasında dolayı çok büyük önem taşımaktadır. *Historia de expeditione Friderici* adlı kaynağımız, Barbarossa'nın seferini en ayrıntılı anlatan kaynak özelliğindedir. Yazar veya yazarlar tarafından oluşturulan bu kaynak eserin, gerçek yazarı hakkında bilgi edinebilme neredeyse mümkün görünmemektedir.

Friedrich'in Seferinin Tarihi adlı kaynağın yazma nüshası, günümüzde Strohov Manastırında bulunmakta olup, 13. Yüzyılın başlarında Mühlhausen (Milevsko) şehrindeki Milevsko Praemonstratum manastırında yazılmıştır. Birçok bölümden oluşan kaynağın yazarı Ansbertus olarak kabul edilmektedir. Bu isim eserin metin kenarına düşülen nottan tespit edilmiştir. Büyük ihtimalle Ansbertus, metin içinde sadece küçük bir bölüme müdahalede bulunmuş ve bunun işareti olarak kenara ismini yazmıştır. *Historia de expeditione Friderici* her ne kadar 13. Yüzyılda telif edilmiş olsa da, 1090-1097 yıllarına kadar ulaşan eski kaynaklara dayanılarak ve bu kaynaklardan bilgiler temin edilerek kaleme alınmıştır. Tezimizde tercümesini hazırladığımız Almanca neşrinde sadece Milevsko Praemonstarum manastırındaki nüsha değil aynı zamanda Steiermark'taki St. Lamprecht Benedictine Manastırındaki nüsha da dikakte alınmıştır. Bu nüshanın yaklaşık 1200'lü yıllarda oluşturulduğu düşünülmektedir. Steiermark'ta bulunan nüsha orjinalinin sadece üçte birini oluşturmaktadır. Mühlhausen'da bulunan nüsha ise daha tamamlanmış biçimdedir; ancak bu nüshada da önemli eksiklikler mevcuttur. Bu nedenle bu kaynağı değerlendirmek için Moravia'da oluşturulan iki istinsahı da almanca neşri yapan Arnold Bühler görmüştür. Bühler, bu istinsahların 18. Yüzyılda oluşturulduğunu düşünmektedir. Çünkü istinsah eden Raigern ve Brewnov manastır rahibi ve antikacı Josef Bonaventura Piter adları verilmekte olup, bu yazarlar 1708-1764 yılları arasında yaşamışlardır. Bu kopyalardan birinde ise bu rahibin el yazısı ile düzeltmeleri mevcuttur.

Kaynağı ilk yayımlayan Anton Chroust ise kaynağın sahibinin bu metni üç bölüm halinde yazdığını ve sefer sırasında bulunup metnin bölümlerini elçi yoluyla Avrupa'ya gönderdiğini tahmin etmektedir⁵⁵. Ancak bunu kesin olarak kanıtlamak mümkün değildir. Bununla birlikte emin olduğumuz şey ise, yazarın gerçekten de sefere katıldığı ve imparatorun yakınlarında bulunduğuudur. Bunu yazarın yazdığı şu satırlardan anlamaktayız: “Bizler, yani katılanlar, ölümü bekliyorduk”. Yazar bu sözleri Konya kuşatmasında söylemişti. Ordu Kasım 1189 tarihinde Filibe ve Edirne’de iki kısma ayrılmışken yazar, imparatorun yönetimi altındaki birlikte bulunmaktaydı. Gerek üslubu, gerek mektupların yazarlarına olan sevgisi, onu imparatorluğun noter makamına dâhil olduğunu göstermektedir. Nitekim savaşlara bizzat katılmasa da bu savaş ortamında bulunduğu aşikârdır. Asillerin listesindeki yetmiş isim yalnızca onun eserinde bulunmaktadır⁵⁶.

Yazar Friedrich Barbarossa’nın seferi üzerine yalnızca detaylı bir rapor sunmakla kalmıyor, ayrıca imparatora herhangi bir olumsuz eleştiri de sergilemiyor. İmparatorun Bulgar ormanlarında olası saldırılara karşı savunmasız oluşunu hafifleterek anlatmaktadır ve Konya’daki ilk saldırının başarısız olup ordunun kendini toparlamak için büyük çaba harcadığını ondan öğrenememekteyiz. Bu bilgileri bu kaynağın üslubundan uzak olan bir diğer kaynak “Historia peregrinorum” adlı eserde edinmekteyiz.⁵⁷ Philadelphia (Alaşehir) şehrindeki gerilimin sorumluluğunu şehrin gençlerine yüklemekteyken “historia peregrinorum” adlı eserde “bizimkilerin haksızlığı” olarak nitelendirilmektedir. Çünkü haçlı birliği şehrin önündeki tarlaları talan etmiş ve şehirdeki pazarı gerektiğinden fazla baskı altına almışlardı. Konya’nın ele geçirilmesiyle kadınların ve çocukların da katledildiğinden yazarımız bahsetmemektedir ve Mayıs 1190 tarihinde Karamik’te suçsuz insanlara yapılan saldırıları "imparatorun bilgisi dışında gerçekleşen hadise" olarak nitelendirmektedir.

Kaynak, haçlı seferleri ilerledikçe detaylı bir hal almaktadır. Türk topraklarına girildiğinden itibaren ise kaynak, günlük niteliği taşır hale gelmektedir. 27 Nisan 1190 tarihinden 18 Mayıs 1190 tarihine, yani Konya’da yapılan savaşa kadar neredeyse her gün bilgi verilmektedir. Aynı durum, her ne kadar detaylı olmasa da, 26 Mayıs

⁵⁵ Anton Chroust, *Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I*, Berlin 1928, s. XXVI-XLII;

⁵⁶ Bakınız ileride, Arnold Bühler’den yaptığımız tercüme sayfa 41-42.

⁵⁷ *Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, terc. H. J. Nicholson, *Chronicle of the Third Crusade. A Translation of the Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, Aldershot 1997.

tarihinde Konya'dan ayrılıp imparatorun 10 Haziran 1190 tarihli ölümüne kadar geçen son 14 günlük süre de günlük şeklinde sunulmuştur. Selçuklu başkentinde olduğu gibi bazı muharebelerin hem maddi zararları hem de orduların psikolojik durumu hakkında oldukça detaylı bilgi alabilmekteyiz. Diğer olayların ise yalnızca tarihleri ve güzergâhları hakkında bilgi alabilmekteyiz. Metnin daha sonra eklenen bölümleri ise bu seferden kısa bir süre sonra eklendiğini düşünebiliriz. Bilgiler, kaynaktan daha kısa olan, ancak aynı olayları anlatan Passau başkilise dekanı Tageno ile örtüşmektedir.⁵⁸

Dikkate aldığımız Ansbertus adlı kaynak ise daha sonra farklı bir yazar tarafından 1197 yılında düzenlenmiş ve ek bölümlere ayrılmıştır. Eserde 1090-1097'deki kaynaklardan verilerin kullanıldığı da açıktır. Nitekim papa, papaya tabi görevliler ve kutsal topraklardan gelen mektupları eserde görebilmekteyiz.

Esein müellifinin amacı ve ilgisi Friedrich Barbarossa'nın seferini oldukça aşmaktadır. Bölümlerin toplamı imparatorun ölümünden sonra oğlu VI. Heinrich'in Avrupa'daki topraklarında ve Sicilya'daki mücadelesine ve Avusturya hükümdarı V. Leopold'un haçlı seferlerindeki rolünün anlatımına kadar uzanmaktadır. Bu nedenle metni daha sonra ele alan farklı bir müellif Avusturya'daki kiliselerde uzun araştırmalar yapmış olmalıdır. Ancak metnin adının Ansbert (Ansbertus) olup olmadığı belirlenememiştir.

Arnold Bühler, Almanca çeviriyi günümüz okuyucuların anlayacağı üslupta düzenlemiştir. Bunu sağlamak için kaynak çeşitli başlıklar altına bölünmüştür. Ancak üslupta tamamen bir yerelleştirmeye gidilmemiştir. Çünkü asıl kaynağın verdiği etki de kaybedilmek istenmemektedir. Köln vakanüvislerinin amacı olayları tamamen okunaklı bir biçimde okuyucuya sunmaktan ziyade, akıllarında canlanması için bazı bilgileri "gizli" olarak sunmak olduğu bilinmektedir.

⁵⁸Anton Chroust, **Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I**, Berlin 1928, s. 1-16.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HİSTORIA DE EXPEDITIONE FRIDERICI IMPERATORIS

3.1. İMPERATOR FRIDERICUS'IN SEFER TARİHİ

Bir zamanlar (tüm) halkların leydisi ve tüm vilayetlerin hükümdarı olan kralların kralının şehri, tanrının topraklarının şimdilerde barbar yozlaşmışlığının kölesi haline getirilmesiyle sonuçlanan perişanlık ve içler acısı esareti düşününce tuttukları matem her bir Hristiyan müstahak olduğu kanısına varıyorum.⁵⁹

Kurtuluşumuzun köklerinin filizlendiği ve Katolik inancının temellerinin atıldığı o yerlerde Hristiyanlık dinine adanmışlığın nasıl yerle bir olduğunu, o insanların övülesi mücadelelerini ve 'Lord'un evi uğruna duvara karşı duranların'⁶⁰ unutulmaz başarıları ve yaptıklarını düşündüğüm zaman, tüm peygamberlik vasfı sayesinde açıklanan o peygamberle birlikte ağlamaktan kendimi alamıyorum. Gerçekten bu hakikat ve hak peygamberi, biz aynı şehrin farklı yönlerden çöküşü için ağladıkça ve özellikle de günümüzde matem sebebinin geçmişte mateme neden olan kötülükleri gölgede bırakarak acı çekmemiz için bize meydan okur.

Fakat insani zayıflık sayesinde İsa'nın aynı şehrin çöküşüne ağlayıp ona merhamet ettiğini okuduğumuzda⁶¹, şunu umuyor ve inanıyoruz ki O'nun hiç şüphesiz hak ettiğimiz ve kendimize karşı provoke ettiğimiz gazabı ve öfkesinin tecellisini dindireceğiz ve O'nun dini merhameti sayesinde O'ndan yardım alacağız: 'O bize sıkıntı verse de, sertçe vursa da bizi yeniden diriltecek olan O'dur.'⁶² Böylece Kudüs bu dünya üzerinde yaşayan bizlere yeniden kazandırılacak ve bu topraklar uğruna ölenler karşılığında ödül olarak muhteşem bir savaşta elde ettikleri zaferle o torakların (kendilerine) mesken olarak verildiğini kanıtlayan vatandaşlarıyla bu cennet

⁵⁹ Sayfanın sağ kısmında Mülhausen manastır reisi Gerlach'ın el yazısı (ölüm yılı 1221 sonrası), son iki kelime daha sonra farklı bir kişi tarafından eklenmiş.

⁶⁰ Ezekeil 13:5: RAB'in gününde İsrail halkının savaşta direnmesi için gidip duvardaki gedikleri onarmadınız.

⁶¹ Luke 19, 41-44: 41: İsa Yerusolim'e yaklaşıp kenti görünce ağladı. 42: «Keşke bugün sen de esenliğe giden yolu bilseydin» dedi. «Ama şimdilik bu senin gözlerinden gizlendi. 43: Senin için öyle günler gelecek ki, düşmanların seni setlerle çevirecek, kuşatıp her yandan sıkıştıracaklar. 44: Seni de, bağrındaki çocukları da yere çalacaklar. Sende taş üstünde taş bırakmayacaklar. Çünkü Tanrı'nın senin yardımına geldiği zamanı farketmedin.

⁶² Lamentations 3:32 : "Dert verse de, Büyük sevgisinden ötürü yine merhamet eder".

topraklarda sonsuz barış vizyonunu nasip edecektir. Bu nedenle daha önce yaşanan meseleler, şiddetli ve sık perişanlıkların ardından 1187'de Lordumuzun yılında, Romalıların görkemli İmparatoru muhteşem Friedrich'in zamanında, deniz aşırı kilisenin Babilon'lu Selahaddin⁶³ tarafından sallanmaya başladığında neler yaşandığını, işgal sırasında orada olanların gerçek hikâyelerinden yola çıkarak bunu bir tarih olarak değil de yası tutulacak bir trajedi olarak anlatarak elimden geldiğince ortaya koymaya çalışacağım.

3.2. HAÇ'IN ALIKONULMASI VE HAÇLI SEFERİ HAZIRLIĞI

Denizin ötesindekilerin bu üzücü olaylar hakkında bu işin başlangıcında denizin bu tarafındakilere (Avrupa) yazdığı mektuplara yer vermeyi uygun buldum⁶⁴:

İtalya Hospitalier Rahiplerinin Efendisi Lord Archimbald⁶⁵; biz sana ve kardeşlere denizin ötesindeki o bölgelerde meydana gelen tüm olayları bildirdik. Bu nedenle şunu bilmelisin ki, Kudüs Kralı⁶⁶ en az 30.000 kişilik büyük bir orduyla Saffuriyah'ta⁶⁷ havariler Peter ve Paul'un ziyafetinin⁶⁸ etrafındaydı. Trablus Kontuyla⁶⁹ tamamen uzlaşmıştı ve kont onunla ve ordusuyla birlikteydi. Ve Taberiye'ye 80.000 atlıyla yürüdü ve Taberiye'yi ele geçirdi. Kudüs Kralı Saffuriyah'tan yola çıkarak askerleriyle savaşa hazır bir halde Selahaddin'in üzerine

⁶³Salah ad-Din, Mısır'lı Eyyübi Sultanı (1171-1193). Babylonicus tabiri antik Babylon Fossatum (Kaire) şehrinden gelmektedir. Eski ahitte ise günahkar Babilon, kutsal Kudüs'ün zıt şehri olarak tanımlanır. Genesis/Yaradılış 11, 1-9 : 1: Başlangıçta dünyadaki bütün insanlar aynı dili konuşur, aynı sözleri kullanırlardı. 2: Doğuya göçerlerken Şinar bölgesinde bir ova bulup oraya yerleştiler. 3: Birbirlerine, «Gelin, tuğla yapıp iyice pişirelim» dediler. Taş yerine tuğla, harç yerine zift kullandılar. 4: Sonra, «Kendimize bir kent kuralım» dediler, «Göklere erişecek bir kule dikip ün salalım. Böylece yeryüzüne dağılmayız.» 5: RAB insanların yaptığı kentle kuleyi görmek için aşağıya indi. 6: «Tek bir halk olup aynı dili konuşarak bunu yapmaya başladıklarına göre, düşündüklerini gerçekleştirecek, hiçbir engel tanımayacaklar» dedi, 7: «Gelin, aşağı inip dillerini karıştıralım ki, birbirlerini anlamasınlar.» 8: Böylece RAB onları yeryüzüne dağıtarak kentin yapımını durdurdu. 9: Bu nedenle kente Babil'ş adı verildi. Çünkü RAB bütün insanların dilini orada karıştırmış ve onları yeryüzünün dört bucağına dağıtmıştı.

⁶⁴Bu mektup Edbury tarafından çevirilmiştir. Çevirinin bulunduğu eser: The Conquest of Jerusalem and the Third Crusade

⁶⁵Hospitalier şövalyesi, Kudüs haçlılarının korunmasından sorumlu hospitalier rahibi, 12. Yüzyıldan beri şövalye nişanı yerine geçmektedir.

⁶⁶Lusignan'lı Guido, Kudüs Kralı (1186-1190).

⁶⁷Sephoris/Zippori Nasıra (diğer ismiyle Nazaret) şehrinin 6 km kuzeybatısında bulunmaktadır.

⁶⁸29 Haziran 1187

⁶⁹Raimund III, Trablus Kontu (1152-1187), Galile derebeyi ve böylece Kudüs vasalı

yürüdü. Selahaddin ona havariler Peter ve Paul'un ziyafetinden sonraki cuma günü⁷⁰ Meskenah'ta⁷¹ saldırdı. Savaştlar ve gece bu mücadeleye bir son verene kadar tüm gün boyunca vahşice dövüştüler. Gece olunca Kudüs Kralı çadırlarını Lubiyah⁷² yakınlarına kurdu ve sonraki gün, yani cumartesi günü ordusuyla birlikte (bir kez daha) yola çıktı. Yaklaşık üç saat sonra Tapınak Efendisi⁷³, kardeşleriyle birlikte savaşı başlattı fakat çaresizdiler; Tanrı, müridlerinin çoğunun ölmesine izin verdi. Bunun ardından ordusuyla birlikte kral büyük zorluklarla ve csaretle Nimrin'in⁷⁴ yaklaşık üç kilometre uzağındaki bir noktaya ulaştı ve sonra Trablus Kontu krala gelerek çadırlarını kaleye benzer bir dağın⁷⁵ yanına kurdurdu; fakat onlar yalnızca üç çadır dikebildiler. Hristiyanlar aceleyle savunmalarını kurarken Türkler⁷⁶ onları görüp kralın ordusunun etrafını ateşe verdiler. O kadar sıcaktı ki, şövalyeler ne bir şey yiyebiliyor ne de içebiliyorlardı. Fotina'lı Balduin, Taberiye'li Bachaberbochus ve Leisius, diğer üç yoldaşlarıyla birlikte ordudan ayrılıp Selahaddin'e gittiler ve söylemesi çok üzücü ama, Selahaddin'e sadakatlerini sunup inançlarını terk ettiler. Teslim oldular ve Kudüs Kralının ordusunun ilerleme planları ve zayıf noktaları hakkında bilgi verdiler. Bunun üzerine Selahaddin 20.000 seçilmiş şövalyesiyle birlikte Taqi-al-Din'i⁷⁷ üzerimize yolladı ve Hristiyan ordusunun üzerine saldırdı bizleri dağıttı. Acımasız mücadele 9. saatten akşam duasına kadar devam etti ve günahlarımız yüzünden adamlarımızın çoğu öldürüldü ve Hristiyanlar yenildi.

⁷⁰ 3 Temmuz 1187

⁷¹ Lubiya yakınında bulunan bir köy, daha uygun tanımlanamamaktadır, Kayıp Chan Maskana olabilir.

⁷² Günümüzde kayıp olan bu yer Hittin Dağı'nın güneybatısındaki yüksek platolarında bulunuyordu, Taberiye şehrinin yaklaşık 10 km güneyinde.

⁷³ Ridefort'lu Gerhard, tapınakçı nişanının büyük ustası (1185-1189).

⁷⁴ Hittin Dağı'nın güneyinde olduğu bilinmektedir.

⁷⁵ "Hittin'in Boynuzları" (Qarne Hittim), Taberiye'nin yaklaşık 10 km batısında.

⁷⁶ Türk Selçuklular, 11. Yüzyılda orta asyadan göç ettiler. Bağdat'ta Suriye'den Filistin'e kadar büyük bir devlet kurdular (1071 Kudüs'ün fethi). Selahattin Eyyübi, kürt asıllı olup, türk ordusunda yükseldi ve daha sonra türk hanedanını yok edip Suriye'yi almıştı.

⁷⁷ Eyyübi prensi ve Selahattin'in yeğeni

Kral ve Kutsal Haç, Kont Gabula⁷⁸, Colaverdo'lu⁷⁹ Milo, Genç Humphrey⁸⁰, Arsuf'lu Walter, Gibeletli Hugo⁸¹, Botrun lordu ve Maraclea lordu ve Prens Rainald⁸² esir alınıp öldürüldü. Diğer binlerce iyi adamımız ise ya esir düştü ya öldürüldü ve sonuç olarak 200⁸³ şövalye ve piyade hayatını kaybetti. Trablus Kontu, Lord Balian, Rainald ve Sidon Lordu kaçmayı başardı. Bunun ardından Selahaddin ordusunu bir kez daha topladı ve Pazar⁸⁴ günü Saffuriyah'a gelerek Nazareth, Tabor Dağı bölgesi ve Saffuriyah'ı ele geçirdi. Pazartesi günü Akkâ olarak adlandırılan Acco'ya geldi ve buradaki halk (ona) teslim oldu. Aynı şekilde Haifa, Kaysâriye, Yafa, Nablus, Remle, St George⁸⁵, İbelin, Belfort, Mirabel, Toron, *Gwaler*⁸⁶, Gazze ve Daron halkı da teslim oldu. Daha sonra tam da kadirgamız Sur'dan⁸⁷ yola çıktığında İbelin'li Balian'ı⁸⁸ Selahaddin'e gönderdiler böylece o da belki Kudüs'e gidebilir ve şehri ele geçirebilirlerdi. Kadirgayla Lazkiye'ye⁸⁹ kaçtık ve Sur'un ele geçirilmek üzere olduğunu duyduk. Ne var ki bu şehirler hala güvende ve umutsuzca Batı Kilisesi'nin yardımına ihtiyaç duymakta: bu şehirler Kudüs, Sur, Askalon, Marqab⁹⁰, Antakya, *Lassar*⁹¹, Sahyun ve Trablus'tu⁹². Fakat kuşatmış oldukları Sur'dan Kudüs'e kadar Araplar⁹³ ve Türklerin yoğunluğu o kadar fazla ki dünyayı karınca sürüsü gibi

⁷⁸ İsim tahrif edilmiş: Buradaki isim krealiyet kahyası ve Edessa kontluk ünvanına sahip olan Courtenay'lı Joscelyn olabilir.

⁷⁹ 1181-1183 vasal olarak bilinmekte. 1189'dan itibaren Antakya eyaletinde yaşadı. Kaynak Edbury, Conquest of Jerusalem Sayfa 161 not 15.

⁸⁰ Almanca Onfred, Toron'lu Humphrey IV.

⁸¹ Almanca: Gibelin, İbelin de l'Hospital, Bethgibelin veya Begebelinus olarak da bilinen kale.

⁸² Chatillon'lu Rainald, Antakya Hükümdarı (1153-11561, Maver-i Ürdün Beyi 1177-1187), 7 Temmuz 1187 tarihinde Selahaddin Eyyübi tarafından kendi elleriyle kellesi uçuruldu.

⁸³ ducentos : ikiyüz : İngilizce'de çeviri hatası. 200, 2000 olarak çevirilmiş. (Ç.N.)

⁸⁴ 5 Temmuz 1187.

⁸⁵ Lydda.

⁸⁶ Tanımlanamadı

⁸⁷ Almanca: Sur

⁸⁸ Latince metin Sebanos olarak yazar, ancak burası kesinlikle İbelinli Balian, Fransızca Balian d'İbelin (1143-1193) Kaynak: Edbury, Conquest of Jerusalem Sayfa 49. Ancak Almanca çeviri metninde Yunan Manastırı St. Sabas (Mar Saba) rahipleri olduğunu kabul eder.

⁸⁹ Antakya'daki Latakia söylenmek istendiği düşünülmektedir.

⁹⁰ Almanca: Johanniter (şövalye) şatosu, Margat/ Marqab olarak bilinir. Tripolis ve Latakia arasında kıyıda bulunmaktadır.

⁹¹ Kaynak Edbury, Conquest of Jerusalem, Sayfa 162 not 19 buranın Tripoli'deki Gibelcar'dan bahsettiğini belirtmektedir.

⁹² Yazar Akkon'un Kapitulasyonundan (10. Temmuz) haberdar ancak kendisi Askalon'un Kapitulasyonundan (5 Eylül 1187) haberdar değil görünüyor. Bu nedenle mektubun 1187 yılının Temmuz/Ağustos arası yazıldığını tahmin ediyoruz. 18 Eylül'den beri kuşatma altında olan Kudüs, 2 Ekim 1187'de teslim oldu.

⁹³ <<Saracens>> Ortacağ'da Araplara (islami) verilen genel isimdi.

kaplamışlardı. Eğer yukarıda saydığım geride kalan bu şehirlere ve bir avuç Hristiyanlara yardım hızlıca ulaşmazsa onlar da Hristiyan kanına susamış bu azgın putperestlerin yağmalaması için kaderine terk edilmiş olacaklar.

Meşhur Avusturya Dükü Leopold'a başka bir mektup daha yollandı.⁹⁴

Kutsal Kudüs Hospitalier kardeşlerinin yoksul ve alçakgönüllü liderinin hizmetkârı olarak İsa'nın sabrıyla, kutsal Kudüs manastırı kardeşleri ile birlikte ben Hermenger⁹⁵, en şanlı lord, saygıdeğer Avusturya Dükü yardımsever Leopold'u en içten bağlılık ve dualarımla selamlarım. Şanlı lordumuz şuna inanıyoruz ki Kudüs şehrinin menfur düşüşü siz yüce lord hazretlerinin bilgisi dâhilindedir. Ülkesinin günahlarının haklı sonucu olarak Lord topraklarından utanır hale gelmiş ve babadan kalma miras olan bu topraklar üzerinde güç kullanmaktadır. Pervasız hatalarımız üzerindeki gazap ve hiddetini adil ve akıllıca arttırarak deniz ötesinde Hristiyanların⁹⁶ sorununun günden güne kötüleşmesine izin vermektedir. Bu yaz⁹⁷, inançsız Selahaddin, Tapınak Şövalyeleri'nin kulesi⁹⁸ dışında Tartus şehrini tamamen yıktı ve Valania şehrini yaktıktan sonra Antakya topraklarına girdi. Gibelet ve Lazkiye⁹⁹ gibi en ünlü şehirler ile Saone, Gorda, Cavea ve Rochefort gibi güçlü kaleler de dahil olmak üzere Antakya kapılarına kadar tüm bölgeyi ele geçirdi. Antakya'nın uzak köşesindeki Tarpasac ve Gaston'u kuşatarak ele geçirdi ve muazzam Margab kalemiz hariç neredeyse tüm eyalet yerle bir edildi. Bundan daha kötü olan durum ise prensin¹⁰⁰ ve Antakya halkının Selahaddin ile bir anlaşma yapmış olması: Eğer Ekim sonuna kadar 7 ay boyunca¹⁰¹ hiçbir destek alamazlarsa, ne acıdır ki inançlı Hristiyan kanıyla¹⁰² alınmış Antakya'yı taş bile atmadan teslim edip çekilecekler. Şunu da bilmelisiniz

⁹⁴Bahenberg'li Leopold V, Avusturya Dükü 1177-1194 (Doğum yılı 1157)

⁹⁵ Almanca: Ermenger, Kudüs hospitalier şövalyelerinin büyük üstadı (1188-1189/90). (Ç.N.)

⁹⁶ Doğu bakış açısıyla, mektubun yazıldığı yerin, kutsal topraklardaki Hristiyanlardan bahsedilmektedir.

⁹⁷ Temmuz-Eylül 1188

⁹⁸ Tortosa Kalesi ve egemenliğin önemli bir bölümü 1157 yılında tapınağa verildi, Kaynak Jonathan Riley-Smith, 'The Templars and the Castle of Tortosa in Syria', English Historical Review 84 (1969), 278-288

⁹⁹ Günümüzde Jabala veya Latakiyah

¹⁰⁰ Bohemund III., Antakya prensi (1163-1201).

¹⁰¹ Ekim 1188 - Nisan 1189.

¹⁰² 21. Ekin 1097 - 3. Haziran 1098 yıllarında birinci haçlı seferinde Antakya'nın alınması, daha sonra 28. Haziran 1098 tarihine kadar ağır savunma şartları

Kudüs topraklarındaki Kerak ile Montreal¹⁰³ kaleleri, Arap topraklarındaki donanımlı kalelerimiz ve Ürdün ile Ölü Deniz'in ötesindeki kalelerimiz açlık nedeniyle teslim olmuştur. Bizi en çok korkutan ise Saphet'teki¹⁰⁴ kilisemiz ile ilgili en kötüsünü beklemekteyiz; bir süredir yakın kuşatma altında olan, korkunç zorluklara daha ne kadar dayanabileceğini bilmediğimiz Belvoir kalemiz¹⁰⁵ hakkında da hiçbir haber almadık.¹⁰⁶

Bu mektupları buraya koyuyorum ki dikkatli okuyucu tüm dünyada Haç ve İsa'ya verilen zararın öcünü almak için tüm Hristiyanların kalplerinin nasıl büyük bir kederle dolduğunun farkına varabilsin.

Nitekim Lord'un ayak bastığı, 'Lord'un mirası'¹⁰⁷ olan Kutsal Toprak Kudüs sefil bir halde mahvolmaya terk edildi. Günahlarımız sayesinde Kutsal Haç'ın düşmanı Selahaddin tarafından alınıp götürülürken orada yaşayan insanların bazıları katledildi, bazıları kralla birlikte esir edildi. Bu derin üzüntü ve çaresizlik tüm dünyada İsa müritleri için gerçek bir ızdırap oldu. Bu yüzdendir ki Tanrı Roma'nın en yüce İmparatoru Friedrich'in ruhunu canlandırdı ve onu kaybedilen toprakları Hristiyanlara eziyet eden ve dizginlenemez cesaretleri yüzünden onları cezalandıran Saracen kabilelerin elinden kurtarmaya yöneltti. Aslında ne eski dönemin ağırları ve acıları, ne Roma İmparatorluğu'nun refahını yeniden inşa etmek uğruna yıllarca ayaklanmalara karşı yaptığı ve sonucunda en önemli zaferlerini kazandığı uzun seferler¹⁰⁸, ne refah ve rahatlığın olmayışı ne de yorucu devlet işleri onu tüm imparatorluk güçleriyle birlikte uzun ve zorlu kutsal hac yoluna cesurca çıkmaktan alıkoyabildi. Ne kendisini, ne uzun zamandır biriktirdiği servetini ne de çok sevdiği

¹⁰³ Ölü Deniz'in güneyinde ve doğusunda bulunan kaleler 1188 yılının sonunda teslim oldu. Bu mektup bu tarihlerde yazılmış olduğu tahmin edilmektedir.

¹⁰⁴ Genezareth denizinin kuzeyinde bulunan tapınakçı kalesi, Taberiye'ye yaklaşık 20 km uzaklıkta.

¹⁰⁵ Jahonniter şövalye kalesi Genezareth denizinin güneyinde bulunmaktadır. Balvoir ve Safed Aralık 1188 - Ocak 1189 yılları arasında teslim oldu.

¹⁰⁶ İngilizce kaynağa göre bu mektup Ağustos - Eylül 1188 yılında, Selahaddin'in Antakya ve Tripoli işgalinden sonra yazılmıştır. Kaynak bkz. M.C. Lyons ve D.E.P. Jackson, *Saladin, the Politics of the Holy War* (Cambridge 1982) S: 286-91. Ancak Kerak ve Montreal'in teslim tarihi daha önceydi: Ekim 1188 ve daha sonra tekrar teslim tarihi Nisan/Mayıs 1189. Bu tarihler metni düzenleyen tarafından değiştirilmiş olabilir. Saphed (Safed) ise müslümanlara Aralık 1188 tarihinde teslim oldu, Kaynak: *The Rare and Excellent History of Saladin* S 88-89. (Ç.N.)

¹⁰⁷ Hebrews (İbraniler) 11:9, I Samuel 26:19

¹⁰⁸ Burada bahsedilen çatışmalar özellikle Kuzey İtalya bölgesindeki şehir devletlerine karşı olanlardır, (1162 Milan'ın yok edilmesi, 1183 Konstanz barışı), bu çatışmaların amacı İtalya'daki imparatorluk haklarının korunmasıydı.

oğullarını sakındı. Bu muhteşem yaşlı adam cesur çabalarının yerini bulacağını¹⁰⁹, eğer Hristiyanların düşmanlarını defederse Doğu Kilisesinde barışı yeniden sağlayabileceğini ve Tanrı'ya hizmete ayrılmış, fakat düşman tarafından kirletilmiş olan kutsal yerleri yeniden inşa edebileceğini düşünerek İsa uğruna açtığı savaşla gençlere ilham kaynağı oldu.

Selefinden sonra¹¹⁰ göreve gelen ve Roma Kilisesinde şansölye makamında bulunan Papaz Gregor¹¹¹, önceki ismiyle Albert, Kudüs kilisesinin¹¹² çöküşüyle dehşete düştü. Yazıldığı gibi "bilgiyi kim edinirse, acısını da o edinir"¹¹³ tabiri doğrultusunda, tanrının öfkesinin tüm kiliseler üzerinde olmasından korkuyordu; tıpkı Ezeziel'de okuyabileceğimiz üzere "kutsal yerimde başlangıcı imal edin"¹¹⁴ -Hristiyan halkının günahlarından dolayı tanrı önce yurdumuzu vuracak ve bu daha sonra tüm kliselere yayılacaktı, veya bizler pişmanlığın meyveleri nedeniyle kendimizi aşağılayacaktık. Yazdığı mektup ile kutsal katolik kilisesinin tüm oğullarını cesaretlendirmek için, kutsal ana adına, klisenin ortak düşmanına karşı denizaşırı bu sefere katılıp onlara karşı savaşanlara tüm günahlarının silinmesini, cennete girerek sonsuz saadete erişeceklerini vaat etti.

Tüm inançlılara yazdığı bu uyarı mektubu iyi bir nedenden dolayı ekliyoruz:¹¹⁵

Piskopos ve tanrının kullarının kulu Gregor'dan bu yazının ulaştığı tüm tanrı kullarına vs.¹¹⁶ Tanrının Kudüs üzerinde uyguladığı korkunç sınavın zorluklarını duyduktan sonra bizleri ve kardeşlerimizi büyük bir korku kapladı. Zebur'da yazdığı gibi 'Ey Tanrı, uluslar senin yurduna saldırdı'¹¹⁷, ne söyleyeceğimizi ve ne yapacağımızı bilemiyoruz. Selahaddin birçok silahlıyla birlikte bu bölgeye, tanrının

¹⁰⁹ Ecclesiasticus (Ecclesiastes/Vulgata, Kitab-ı Mukaddes'in çevirisi) 39:34.

¹¹⁰ Papa Urban III. (1185-1187), 20 Ekim 1187 tarihinde öldü.

¹¹¹ Morra'lı Adalbert, Papa Gregor, VIII (21.Ekim - 17 Aralık 1187).

¹¹² Morra'lı Albert , 21 Ekim 1187 tarihinde Papa olarak seçildi. Daha önce ise Lucina şehrinin S.Lorenzo kilisesinde kardinal olarak görev aldı.

¹¹³ Almanca: Prediger, İngilizce : Ecclesiastes, Türkçe: Vaiz bölümü 1,18.

¹¹⁴ Ezeziel 9:6. : <<Yaşlıyı, genci, genç kızı, kadını, çocukları öldürün. Yalnız alınlarında işaret olanlara dokunmayın. İşe tapınağımdan başlayın.>> Onlar da tapınağın önünde duran İsrail ileri gelenlerinden işe başladılar.

¹¹⁵ Papanın 29 Ekim 1187 tarihli fermanı Audita Tremendi. Bu metnin diğer bir çevirisi Louise and Jonathan Riley-Smith, The Crusades. Idea and Reality 1095-1274 (London 1981) S.64-67 ve by tezdeki metin bu kaynak ile karşılaştırılmıştır.

¹¹⁶ Loca geleneklerine göre eklenmesi gerekir: <<havarinin bereketi ve selamlarıyla>> (salutem et apostolicam benedictionem). Ansbert eserinde bu selamlaşma üslubundan kaçınılmaktadır.

¹¹⁷ Psalm 78:1 (Vulgata), 79:1. : Ey Tanrı, uluslar senin yurduna saldırdı, Kutsal tapınağını kirletti, Yeruslaim'i taş yığınınna çevirdi.

topraklarında insanların kötü niyetleri ve fitnelerin çoğalması ve şeytana teslim olması sonucunda, girdi. Ona karşı duran ise kral¹¹⁸, piskoposlar, bu toprağın halkı ve İsa'nın akli ve inancıyla üzerinde asılıp insan vücudundan ayrıldığı ve düşmanlara karşı koruma sağlayan tanrının Haç'ıydı.¹¹⁹ Düşmanla çarpıştık ve bizim tarafımız sayıca azınlıkta olduğundan tanrının Haç'ı ele geçirildi, piskoposlar öldürüldü, kral tutsak edildi ve neredeyse herkes kılıçtan geçirildi veya tutsak edildi. Çok azımız ise kaçabildi; Piskoposlar, Tapınak Şövalyeleri ve Hospitalier rahiplerinin ise kralın gözleri önünde kellesi uçuruldu.¹²⁰ Ancak ordumuzun yenilişinden sonra düşmanın birçok şehri almasını, yağmalamasını ve çok azımızın kaçma şansına erişmesini, ta ki birinin gelip bu olanları görene ve bizlere tüm gerçekleştireleriyle bildirene kadar zihnimizde tasvir edemeyiz.

Her ne kadar peybamberin buyurduğu gibi şu sözleri söylemek zorunda olsak da: "Keşke başım bir pınar, gözlerim bir gözyaşı kaynağı olsa! Halkımın öldürülenleri için ağlasam gece gündüz!"¹²¹, kendimizi henüz ezdirmemiz, ağlayıp sızlamamamız ve bunların tanrı tarafından halkını cezalandırmak için yaptığını ve daha sonra yakarışları mutluluğa dönüştüreceğini düşünmemeliyiz. Çünkü akliselim olan her kimse bu olanlara fiziksel olarak olmasa da ruhen dahi üzülüyor ise, o kimse yalnızca merhameti öğreten Hristiyanlık inancımıza ihanet etmiyor, ayrıca insanlığa da ihanet ediyordur. Hristiyan kanına susayan ve kutsal olanı yok etmek için tüm gücünü kullanan barbar hamliğin ve tehlikenin ölçüsünü göstermek için bazı olanları anlatmıyoruz; ancak bu gizlediklerimizi herkes tahmin edebilir. Şüphesiz ki önce peygamberler, daha sonra havariler ve onların müridleri ilahi hizmetin bu kutsal topraklarda hakim olmasını, daha sonra ise buradan dünyanın her yerine yayılmasını sağlamak için elinden geleni yapmışlardı; evet, sözlerle söylenemeyenler ise şunlardı, insan olmak isteyen ve ondan herşeyin var olduğu tanrı, sonsuz bilgeliği ve anlaşılmaz merhameti ile etin güçsüzlüğünü açlık, susuzluk, haç, ölüm ve dirilişi göstererek kurtuluşumuzu göstermek istiyordu. Çünkü incil şöyle demektedir: "Dünyada

¹¹⁸ Lusignan'lı Guido, Kudüs Kralı (1186-1190)

¹¹⁹ Hz. İsa'nın üzerine gerildiği çarım, kutsal haç "gerçek haç", bu savaş sırasında Hristiyanların elinden alındı.

¹²⁰ Hıttin savaşı, 3/4 Haziran 1187. Burada papazın, Kudüs'ün 2. Ekim 1187 tarihinde teslim olduğundan haberdar olmadığını düşünüyoruz.

¹²¹ Yeremya (Jeremiah) 9: : Keşke başım bir pınar, Gözlerim bir gözyaşı kaynağı olsa! Halkımın öldürülenleri için Ağlasam gece gündüz!

kurtuluşu sağlayan tanrı"¹²², kendisi acı çekmek istiyordu ki bunu hiçbir fani aklı anlayamaz. Yazılan bu kutsal sözlere göre daha önce bunları yaşayan bu toprakların daha ne kadar acı çekmesi gerekir?

Bu olanların öfkeli bir hakim tarafından yapıldığına inanmamalıyız. Ancak bunlar günahkar bir halkın yaptığı haksızlıklar nedeniyle olmuştur. Çünkü kutsal kitabımız açıkça şunu buyurmuştur: Halk tanrıya karşı durduğunda bir kişiyi bin kişi takip etti ve iki bin kişi onbin kişiyi geri püskürttü¹²³, hatta halk kendi başına barışa nail olunca Sanherib'in ordusu meleğin eliyle yok edildi.¹²⁴ Ancak kutsal topraklarda da kendi halkını yuttu.¹²⁵ Ve böylece günahkarlar tanrının kanunlarına karşı dayanamadı ve huzurlu durumları uzun sürmedi ve bu öğreti kutsal Kudüs'ü arzulayanların tekrar tekrar denemeden ve iyiliği seçmeden emellerine ulaşamayacağını öğretiyordu. Bu söylenenlerin gerçekleşeceği Urfa şehri putperestlerin eline düştüğü gün anlaşılmıştı¹²⁶. O andan itibaren kalan halk borcunu ödemek için geri dönseydi ve sorumluluklarını yerine getirmedikleri ve hakaret ettikleri tanrıyı geri dönüşleri ile tekrar mutlu etseydi iyi olabilirdi. Tanrının öfkesi beklenmedik değildi, hatta tanrı intikamı bir kenara bırakıp pişmanlık için zaman bile tanımıştı. Sonunda ise merhametiyle aldığı kararla emirlerine uymayanları cezalandırmak için intikam alıyordu; çünkü böylece kurtarılanları koruyabilecekti. Ancak bizler artık sadece her toprak parçasının üzerinde yaşayanların günahlarına değil, tüm Hristiyan halkının ve bizim de günahlarımıza dikkat etmeli ve ilgilenmeliyiz ki geri kalan topraklarımız yıkılmasın ve paganlar bu topraklara da hükmetmesin, çünkü her alanda derebeylerin ve kralların arasında anlaşmazlık ve kavganın olduğunu duyuyoruz. Bu nedenle biz sadece peygamber ile birlikte üzülop

¹²²Psalm, 74:12. : Ama geçmişten bu yana kralım sensin, ey Tanrı, Yeryüzünde kurtuluş sağladın.

¹²³ On emir kitaplarının beşincisi Deuteronomy 32:30 : Onların Kayası kendilerini satmamış Ve RAB onları ele vermemiş olsaydı, Nasıl bir kişi bin kişiyi kovar, İki kişi on bin kişiyi kaçırtırdı?

¹²⁴ İsaiah, 37:35-37. : 35 «Kendim için ve kulum Davut'un hatırı için Bu kenti savunup kurtaracağım» diyor.» 36 RAB'bin meleği gidip Asur ordugahında yüz seksen beş bin kişiyi öldürdü. Ertesi sabah uyananlar salt cesetlerle karşılaştılar. 37 Bunun üzerine Asur Kralı Sanherib ordugahını bırakıp çekildi. Ninova'ya döndü ve orada kaldı.

¹²⁵ Numbers 13:32; ve ayrıca bkz. Deuteronomium 32:30 ve 13:33. Tanrının meleği Asur Kralı Sanherib'i yok etti (Sanherib m.ö 705-681), ayrıca bkz. Kralların kitabı (Buch der Könige 19,35-36).

¹²⁶ Urfa şehri Musul ve Halep sultanı Zengi tarafından noel günü 1144 yılında ele geçirildi.

şunları söyleyebiliriz: "Topraklarımızda doğru yok, tanrı bilgisi yok, hırsızlık ve yalan, cinayet ve zina yayıldı; kana kan ile karşılık verildi".¹²⁷

Bu nedenle günahlarımızı gönüllü olarak cezalandırmayla iyileştirmeyi, takva ve pişmanlık ile yeniden tanrının yoluna dönmeyi düşünmeli ve kararlaştırmalıyız. Önce bizim yaptığımız kötülükleri görmeli ve kendimizi iyileştirmeli, daha sonra ise düşmanın sinsililiğine ve nefretine yönelmeliyiz; ve tanrıya karşı girişimde bulunmaktan çekinmeyenlere karşı ne yapıyorsak, tereddüt etmeden tanrı için yapmalıyız. Bu nedenle oğullarım, dünyaya nasıl geldiğinizi ve nasıl terk edeceğinizi, herşeyin nasıl biteceğini ve sizin hayatınızın da son bulacağını düşünün. Doğru davranmak ve pişmanlık için kendinize zaman verin. Yıkıma değil, kendinizi tüm varlıklarınızı borçlu olduğunuz ilahın ellerine bırakın. Çünkü siz kendinizden ibaret değilsiniz ve bu dünyada tek başınıza bir sineği bile yaratamamış kendiniz de size ait değil. Biz size tüm varlıklarınızı atın demiyoruz, aksine: şimdiden, ne güvenin ne de solucanın zarar veremediği, hiçbir hırsızın birşey çalamadığı ilahi ambara yönelin, varlıklarınızı O'nda saklayın.¹²⁸ Kurtuluşumuz için doğrunun hor görülmediği ve fişkırdığı her toprağı geri almak ve Haç'ın azabını taşımak için gayret gösterin. Geçici şöhret ve kazanç için değil, aksine kardeşleriniz için hayatlarınızı ona feda etmenizi öğreten tanrının isteği için çabalayın ve hazinelerinizi ona bırakın. İsteseniz de istemesenizde, sonunda, onlara hangi mirası bırakacağınızı bilemezsiniz.

O toprağın ilahi karar ile sarsılması yeni bir durum değildir; ancak cezalandırılan ve yenilen toprakların merhametle ödüllendirildiği da alışılmamış değildir. Tanrı istese bu toprakları tek başına da kurtarabilir; ancak ona neden bu yolu izlediğini sormak bizim haddimize değildir. Belki de İsa, birinin tanrıyı tanıdığını ve onu aradığını, onun verdiği cezayı sevinçle kabul ettiğini ve kardeşleri için hayatını feda ederek öldüğünü ve zamanını tamamladığını görmek ve denemek istemiştir. Makkabilerin nasıl tanrının kuralları için arzuyla yanıp tutuşarak kardeşlerini kurtarmak için tehlikelere atıldıkları olay sayesinde yalnızca imkanları kurban ederek

¹²⁷ Hosea 4:1-2. : 1: Ey İsraililer, dinleyin RAB'bin sözünü, Çünkü RAB'bin davası var bu ülkede yaşayanlarla; «Yok olmuş sevgi, sadakat, Tanrı bilgisi. 2: Lanet, yalan, adam öldürme, hırsızlık, Zina almış her şeyin yerini. Zorbalık ediyorlar, Kan üstüne kan döküyorlar.

¹²⁸ Matthew 6:19-20. : 19: Yeryüzünde kendinize hazineler biriktirmeyin. Burada güve ve pas onları yiyip bitirir, hırsızlar da girip çalarlar. 20: Bunun yerine kendinize gökte hazineler biriktirin. Orada ne güve ne pas onları yiyip bitirir, ne de hırsızlar girip çalar.

değil, ayrıca insan kurban ederek selamete ulaşabileceğimizi bilin ve kaygılanın. Onlar kendilerini şu sözlerle uyarıyordu: "Kuşanın ve güçlü oğullar olun, çünkü bizim için savaşta ölmek, halkımız ve kutsal yerimizin maruz kaldığı kötülükleri görmekten daha iyidir."¹²⁹ Ve onların kanunlar (Hz. Musa'nın kanunları) çerçevesinde yaptıklarını siz de korkudan iz olmaksızın, Hz. İsa'nın insan suretine bürünmesi ve ı ışık ile doğruya yönlendirmesini ve birçok azizi örnek alarak yapmalısınız. Havarinin söylediğı "bugün yaşadığımız acılar, bizlere vaadedilen ve ulaşacağımız refah ile karşılaştırmaya değmez"¹³⁰ sözüne göre, hiçkimsenin görmediğı, duymadığı ve hiçbir erkeğın henüz kalbine girmemiş ödüller sizlere vaadedilmiş ve ayrılmışken, az sayıda ve geçici dünyevi nesneleri feda etmekten çekinmeyin.¹³¹

Tövbekar kalpli ve mütevazi ruhlu kişilerin bu yolculuğa çıkması ve işlediğı günahların karşılığını vermek için doğru inanca yönelenlere ise tüm günahlarından kurtulmayı ve ebedi hayatı vaadetmekteyiz. Ayrıca onlar, bu yolda ölseler veya hayatta kalsalar da, yüce tanrının, aziz Paul ve Peter'in ve bizim otoritemizin merhametiyle, itiraf ettikleri tüm günahlardan arınacaklarını bilmelidirler.¹³² Haç'ı aldıkları andan itibaren bu kişilerin mülkleri ve aileleri, Kutsal Roma Kilisesi'nin, başpiskoposların, piskoposların ve tanrının kilisesinin diğerk yüksek rütbeli papazlarının koruması altına alınacaklardır. Bu kişilerin Haç'ı almadan önce barış ile edindikleri mülkleri, onlar geri dönene veya öldükleri belli oluncaya kadar herhangi bir yasal işleme maruz kalmayacak, dokunulmayacak, eksiltilmeyecek ve değıştirilmeyecektir. Ayrıca bu süre zarfında birine borçlu olsalar bile herhangi bir faiz ödemeye zorlanmayacaklar ve rahatsız edilmeyecekler. Onlar ayrıca zengin kıyafetlerle, köpeklerle, kuşlarla ve ihtiyaçtan çok zevki ve lüksü gösteren benzeri eşyalarla seyahat etmemelilerdir.¹³³ Onlar ahmak ve şatafat peşinde koşan biri gibi değil, sınırlı erzak ve basit kıyafetlerle kefaretlerini yerine getiren biri olarak görünerek yola çıkmalıdır.

Bu kutsal görevi uygulamak ve Hz. İsa'ya özgü nasihatı yaymak ve bu yolda kendini adamak için papaz, bilge, asil ve dindar Albano Baş Papazı Heinrich (Henry),

¹²⁹ I Maccabees (Makkabilerin kitabı) 58:59.

¹³⁰ I Corinthians 2:9. : Yazılmış olduğı gibi, «Tanrı'nın kendisini sevenler için hazırladıklarını Hiçbir göz görmedi, Hiçbir kulak duymadı, Hiçbir insan yüreğı kavramadı.

¹³¹ Romans 8:18. : Kanım şu ki, bu anın acıları, gözümüzün önüne serilecek yücelikle karşılaştırılmaya değmez.

¹³² Buradaki familia kelimesi ile ordunun komutanının takipçileri kastedilmektedir.

¹³³ Ansbert kaynağında bulunmayan kısım yayınlama tarihi ve yeri olan 29 Ekim 1087, Ferrara'dır.

eski adıyla Clairvaux başrahibini¹³⁴ resmi olarak görevlendirdi. O, Fransız olduğu ve Almanca bilmediği halde ince duygulu doktrinlerini bir tercüman yoluyla birçok cesur Alman şövalyesine aktararak onları bu yolculuğa hazırladı.

Onun yararlı nasihatlerinin tonunu açıklamak adına Almanya'daki tüm soylulara gönderdiği mektubu ekliyorum.¹³⁵

Hız. İsa'nın sevdiği kardeşlere ve arkadaşlara, tanrının merhametiyle şerefendirilmiş başpiskoposlar, psikoposlar, başrahipler, rahipler ve kilisenin yüksek rütbeli din adamları ve tanrı tarafından sevilen dükler, lordlar ve bu yazıya ulaşan Alman İmparatorluğu'nun tüm derebeylerine, Heinrich ve aynı merhametiyle Albano psikoposu papalık makamının elçisi tanrının adıyla selamlarını sunar.

Güvercinin sesi¹³⁶, dava çağrısı, acı çığlığı yurdumuzda bir acı haberi ile yayıldığında; Hristiyan halkının viran edilmesine karşı kim haykırmaz? Bizim kurtuluşumuzu sağlayan efendimizin ayak bastığı toprakların paganların ayaklarıyla kirletildiğine kim yas tutmaz? Şifa getiren Haç'ımız barbarlar tarafından gasp ve istismar edildiğinde, efendimizin ibadethanesinin inanmayanlar tarafından saygısızca kullanılmasına kim ağlamaz? Eyvah eyvah, buna benzer bir durum daha önce de duyulmuştu; Haç'ın üzerine çiviler çakılmıştı ve o gün, öyle inanıyoruz ki, dünya sallanmış, gök kararmış ve mezarlar açılmıştı.¹³⁷ Haç'ımız, dikenlerle alay edildiğinde, işkence edildiğinde ve bir kez daha aşağılandığında hangi taş kalp yumuşamaz ki? Hayran eden Haç, yaralarımızın ilacı, hayran eden odun tanesi, hayatın işareti, Hristiyan şövalye birliğinin nişanı!¹³⁸ İtiraf etmeliyiz ki, küçük acılara maruz kalmalıyız ve daha büyük acılara da maruz kalabiliriz ki bundan korkmaktayız. Yine de, tanrımızın yolu merhamet ve hakikat olduğundan dolayı pes etmemeliyiz; çünkü O'nun Hristiyan halkını günahlarından dolayı cezalandırdığını, onların nefsi nedeniyle

¹³⁴ Henri (Heinrich) de Marcy, Cistercian (manastıra bağlı), Hautcombe ve Clairvaux rahibi, 1179-1189 Albano kardinali ve Papa'nın elçisi.

¹³⁵ Bu mektup içerisinde Britanya'lılara, Fransız'lara ve Bavyera'lılara gönderilen ikinci haçlı seferine çağrı mektubundan alınan bölümler de bulunmaktadır: The Letters of ST Bernard of Clairvaux, çev. Bruno Scott James (London 1953) S. 460-463 no 391 ve De Laude Novae Militiae, 1-2. Bölüm.

¹³⁶ Song of Songs (Ezgiler ezgisi) 2:12. : Çiçekler açtı, Şarkı mevsimi geldi, Kumrular ötüşmeye başladı beldemizde.

¹³⁷ Matthew 27:51-2; ayrıca bkz. Lukas 23:45. : 51: O anda tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya yırtılarak ikiye bölündü. Yer sarsıldı, kayalar yarıldı. 51: Mezarlar açıldı, ölmüş olan birçok kutsal kişinin cesetleri dirildi.

¹³⁸ Burada kullanılan militia christiana hem askeri, hem de dini anlam taşımaktadır. Bir yandan anlamı "hristiyanların hizmeti" iken, öte yandan "şövalye hizmeti" anlamı taşır. (Ç.N.)

gözünü topraklarından ayırdığını ve merhametiyle kurtuluşumuza hüküm verdiğini göz önünde bulundurmalıyız. Bu insanlar tarafından tekrar çarmıha gerilmekten başka neden tanrı Haç'ın inanmayanlar tarafından kaçırılmasına göz yumsun ki? Şimdi O'nun ne Haç'ı ne de kendi adını bizim için korumadığı, kurtuluşumuzun gizemini tekrar görüyoruz: "O kendi oğlunu esirgemedi, hepimiz için onu feda etti".¹³⁹ Tanrının kurtarmak için ne eli kısıdır ne de kolu güçsüzdür.¹⁴⁰ Tanrı, açıklanamayan bilgeliğiyle daha çok merhametini uygular, dünyanın halsiz teslimiyetini canlandırır, bizim ve onun seçtiklerinin hizmetiyle bizim ve kendisinin bu barbar insanların düşmanlığına karşı şanlı zaferini gerçekleştirir. Ancak şimdi merhamet zamanı geldi¹⁴¹, işte, bütün hristiyan şövalyeleri bütün karanlık olguları bırakıp Haç'ımıza yapılan haksızlıkların intikamını almak için tereddüt etmeden donandıkları, ışığın silahını, inancın zırhını ve selametın miğferini giydikleri gün geldi.¹⁴² Bu yapılanlar canilikti, şövalyelik değildi¹⁴³, çünkü hristiyanları katletmeye yeltenen, yağma ve işkence yapan kişiler ezeli ateşi ve solucanların salgınını sonsuz olarak haketmişlerdi. Onlara selamet getiren, ölümlü kazançlar değil de zafer şanı arayışında olan şövalyelik hizmeti yardımcı olacaktır.¹⁴⁴ Bugün ise ruhlarını seven ve onlara gazabı esirgemeyen Tanrı, bu göreve, ona inananları bu şövalyelik görevine davet etti. O ise bu katlanılmaz ölümlerine bir son vermek için kötülöklere ağıt yakanlara hayat işaretini verecektir; ve bize saldıran ve günahlarımızdan kaynaklanan yıkım silahlarına sahip olan mütecavizler, onlar sadece tanrının cennette vaadettiği yaşamı reddedenleri yaralayabileceklerdir.

Bu nedenle yüksek derecede kutsal olan Friedrich, Roma imparatoru ve Augustus'un daimi ve tanrının izin verdiği kadar bu girişime katılan biz, Mainz

¹³⁹Romans 8:32. : Öz Oğlu'nu bile esirgemeyip O'nu hepimiz için ölüme teslim eden Tanrı, O'nunla birlikte bize her şeyi bağışlamayacak mı?

¹⁴⁰Isaiah 50:2 : Geldiğimde neden kimse yoktu, Çağırdığımda niçin yanıt veren olmadı? Sizi kurtaramayacak kadar kısa mı elim, Ya da gücüm yok mu sizi özgür kılmaya? Azarlayarak denizi kurutur, Irmakları çöle çeviririm. Su kalmayınca balıklar ölür ve kokar.

¹⁴¹ II. Corinthians 6:2 : Çünkü Tanrı diyor ki, Uygun zamanda seni duydum, Kurtuluş günü sana yardım ettim.

¹⁴²I Thessalonians 5:8. : Gündüze ait olan bizlerse, iman ve sevgi zırhını kuşanıp başımıza miğfer olarak kurtuluş umudunu giyerek ayık duralım.

¹⁴³ Clairvoux rahibi Bernhard 1146 tarihli haçlı seferi çağrısında aynı kelime oyununu kullanmıştır: Birbirinizi dövüp yıktığınız, birbirinizi öldürdüğünüz bu şövalyelik değil, bu canilikten vazgeçin! (illa non militia, sed plane malitia).

¹⁴⁴ Phillippians 1:21 : Çünkü benim için, yaşamak Mesih'tir, ölmek kazançtır.

şehrinde resmi bir tören düzenleyeceğiz. Pazar günü, "Kutlu Kudüs, onlar tanrıya ithafen bir kutlama yapıyor"¹⁴⁵ şarkısının söylendiği gün, tanrıyı seven herkes toplanacaktır. Bu tören tanrıya ithafen yapıldığından ve elçinin de katılacağından dolayı, tanrının adına hepinizin gelmesini hem biz hem de imparatorumuz emretmektedir. Siz muttherem piskoposlar ise, bu yazıyı herkese tek başına ulaştıramayanlarla birlikte, kilisenin tüm yekililerini toplamanızı görev bilmenizi emrederiz. Bizler sonuç olarak hiç bişey yapmayı, izleme keyfini ve dünyevi şan arayışını geride bırakarak İsa Mesih'in bu törenine hepinizin katılmasını istiyoruz. İtaatkarlığın ve aşkın ateşine hayran kalın ve hristiyan adının yükselişinde müttetik olun; böylece inancımıza sadece kelimelerle değil de, teşrif etmemiz ve görünüşümüz ile sadık olduğumuzu gösterebiliriz.

Doğudaki durum ile ilgili ilk vaaz bereketli fanfar sesli imparatorumuz tarafından Strasburg'da¹⁴⁶ yapıldı. Burada Köln başrahibi Phillip, dini kurul¹⁴⁷ tarafından ve Strasburg piskoposu tarafından görevlendirildi ve kendisi konu ile ilgili sorumluluk aldı¹⁴⁸. Bu kişi İsa'nın haç yolculuğu için birçok asil adamı kazanmayı başardı ve bunlar coşkulu bir şekilde Hristiyan Haç'ına katılarak daha sonra onları takip edecek dindar insanlara öncülük ettiler. Würzburg Piskoposu Gottfried¹⁴⁹ bu girişime katıldı ve büyük bir azimle çalışma yaptı; asil duruşu, eğitilmiş oluşu ve mükemmel hitabeti sayesinde o zamanlarda en dikkate alınan adamdı ve her iki tarafın haklarını çok iyi bilirdi.¹⁵⁰ O, insanların sertleşmiş kalplerini yumuşatarak onları tanrının yolu için kazanmaktaydı. Ancak ani bir fikir değişikliği ile daha uzun ve meşakkatli kara seyahati yerine daha rahat olan deniz sayahatini seçmişti. Buna ise

¹⁴⁵<<Laetare Jerusalem>> adlı kutlama konuşmasının açılış sözleri. Kutlamanın dördüncü pazar günü . Paskalyadan üç pazar günü öncesi (bu kaynaktaki ise 27 Mart 1188); Psalm 121:1-2. : Gözlerimi dağlara kaldırıyorum, Nereden yardım gelecek? 2: Yeri göğü yaratan RAB'den gelecek yardım.

¹⁴⁶ 1187 yılı Aralık ayının başları.

¹⁴⁷ Ansbert'te belirtilen Başpapaz Albano'lu Heinrich olmadığı düşünülmektedir. Burada söz konusu kişi, aynı ortamda bulunduğundan dolayı daha sonra Clemens III. İsmiyle Papa olacak olan Preneste başpapazı söz konusu olabilir.

¹⁴⁸Heinsburg'lu Philip, Köln başpiskoposu 1167-91. Friedrich Barbarosa ile anlaşmazlık yaşamış ve Barbarossa 1187 Ağustos tarihinde Worms şehrinde düzenlenen mahkemede prenslere şikayetlerde bulunmuştu, Cronica Regia Coloniensis S.136

¹⁴⁹Gottfried , Würzburg piskoposu (1184-1190).

¹⁵⁰ Helfenstein'li Gottfried, Würzburg piskoposu 1186-1190 ve daha öncesinde imparatorluk şansölyesi; iki kanun hem dini hem de devlet kanunlarına dikkat çeker. Bu tabir için bkz: Peter Herde , Das staufische Zeitalter, Unterfraenkische Geschichte i Von der germanischen Landnahme bis zum hohen Mittelalter, Peter Kolb ve Ernst-Günter Krenig (Würzburg 1989) 248-350.

onun genelde ışık meleği¹⁵¹ şeklinde saklanan ve bu kadar önemli tanrı adamının Haç'tan uzaklaşmasına çabalayan fesatlığı sebep oldu. Sonuçta İmparator Friedrich, makamının verdiği ağırlık ve diğer din adamlarının baskısıyla böylesine bir girişime engel olmasaydı, bu denli ilham veren bir adamın yoldan sapması, bu yola coşkulu bir biçimde koyulan birçok şövalyenin coşkusunun azalmasına neden olurdu. İmparatorun bu uyarılarını ayrıca eski Preneste Piskoposu olan Papa Clemens¹⁵², Gregor'un görev yerine giderek bu girişime her açıdan karşı çıktı.

Böylece Almanya'nın en gözde şövalyeleri Hristiyan Haç'ına katılmak ve tanrının mirasına zorla giren ve onun kutsal tapınağının kutsallığını bozan düşmana ve onların yardımcılara karşı donanmak için birbiri ile yarıştılar.¹⁵³ Aynı coşkuyla Fransa Kralı ve İngiltere Kralı¹⁵⁴ iki ülkenin büyük ordularıyla derhal bu yola koyulacaklarını bildirdiler; ancak bunu hiç gerçekleştirmediler. Yemin edenlerin bu erdemli savaşını cesaretlendirmek için Mainz'daki dini mahkeme Albano Kardinal Piskoposu'nun önerisi üzerine imparator tarafından toplandı ve bu toplantıya "İsa'nın toplantısı" adı verildi.

Sonunda efendimizin 1188 yılında insana bürünme tarihi olan 6. ilan tarihinde¹⁵⁵, oruç döneminde , o dönemde 27 Mart'ta kutlanan paskalya perhizinin 4. Pazar gününde, Mainz şehrinde İsa'nın toplantısı kutlandı. Bu toplantıya derebeyleri, piskoposlar, dukalar, dükler, soyluların ve şövalyeliklerin gözde lordları katıldı. Burada imparator İsa'nın işaretini kabul etti ve bu sırada birçok göz yaşı döküldü.¹⁵⁶ Burada imparator, İsa'nın anısına yapılan bu sefere kararlı bir şekilde katılacağını ve kendi başının, yani kendisinin bu seferin sancağı ile öncü olduğunu açıkladı.

¹⁵¹ II Corinthians 11:14. : Buna şaşmamalı. Şeytan da kendisine ışık meleği süsü verir.

¹⁵² Papa Clemens III (19 Aralık 1187-1191). Papa Gregory ise 17 Aralık 1187 tarihinde vefat etmişti.

¹⁵³ Psalm (Vulgate) 78:1 : Dinle, ey halkım, öğrettiklerimi, Kulak ver ağzımdan çıkan sözlere. , 79:1. : Ey Tanrı, uluslar senin yurduna saldırdı, Kutsal tapınağını kirletti, Yeruşalim'i taş yığınına çevirdi.

¹⁵⁴ Philipp II. Augustus, Fransa Kralı (1180-1223), ve Henry (Heinrich) II , İngiltere Kralı (1154-1189); İki hükümdar birlikte 1188 yılında Gisors (Normandiya) şehrinde haç görevini kabul etti.

¹⁵⁵ Antik Roma imparatorluğunda 15 yıllık döngü, ortaçağda ise yalnızca hükümdarların belgelerinde, çoğunlukla yanlış hesaplamalarla yazılırdı. Burada yazarın imparatorluk üslubuna oldukça hakim olduğunu görüyoruz.

¹⁵⁶ Annales Magdeburgenses MGH SS xvi.195 kaynağına göre 4000 seçilmiş adam (viri electi) bu mahkemeye katıldı ve burada haçlı seferine çıkış tarihi 23 Nisan 1189 ve çıkış yeri Regensburg olarak belirlendi. Bu tarih ve yeri History of the Pilgrims kaynağında görebilmekteyiz. Chronica Reinhardsbrunnensis, MGH SS xxx.543 kaynağında ise 13000 kişi bu mahkemeye katıldı, ancak Yahudi yazar Rabbi Moses ben Eleazar 10000 kişinin burada kutsal haç görevini kabul ettiğini söylemektedir bkz. Chazan, 'Emperor Frederick I, the Third Crusade and the Jews' S. 88. Mainz'daki perhiz ile ilgili bkz. Chronica Regia Coloniensis S. 138-139; Dipl. Fred. I, no 968.

Bu nedenle onun bu davranışını en önemli derebeyleri, dükler, uç beyleri, kontlar, kahraman şövalyeler ve dindar rahipler kutsal Haç'ın işaretini kendi namına kabul ederek örnek aldılar. Bu kişilerin isimlerini ileride anacağız. Buna ek olarak Hristiyan düşmanlarına korku salacak kadar fazla eğitilmiş şövalyeler bu girişime katılmıştı-, ancak daha sonra bazıları evlerine döndü- bunların isimlerini de ayrıca anacağız. Bu dönemde Almanya'da hiç kimse, selamet getiren Haç'ın yolunda olan gruba katılmadığı ve İsa'nın yolunda gitmediği sürece saygınlık kazanamazdı. Onlar için İsa hayat ve kazançlı ölümdü ve tek azimli oldukları unsur kutsal şehri işgal edenlere karşı savaşmak ve efendimizin mezarını kurtarmaktı.¹⁵⁷

Aynı yıl, Nürnberg'de birçok derebeyi imparatorun toplantısını¹⁵⁸ kutladıklarında, Bizans İmparatoru Isaak'ın elçisi Şansölye Johannes¹⁵⁹ ve Bizans'ın diğer önemli beylerinin elçileri¹⁶⁰ ve ayrıca Türk Konya Sultanı'nın elçisi¹⁶¹ de bu toplantıya katılıp imparatoru büyük bir görkem ile selamladılar. Hristiyan nişanını kabul eden birçok şövalye yapılacak olan Kudüs seferi, hem tüm İliya bölgesine hem de Doğu'nun birçok bölgesine küçümsenemeyecek bir korku saldı. Bizans İmparatoru, efendimiz Roma imparatoruna, Kudüs seferi ile Roma imparatoru ve Fransa Kralının genel amacının kendi imparatorluğunun işgali olduğuna yönelik şüpheleri olduğunu bildirdi. Eğer bu şüphe ortadan kalkmazsa, kendisinin Haçlı ordusuna Bulgaristan geçitlerinden geçmelerine izin vermeyeceğini ve her türlü direnişi göstereceğinin bilgisini verdi. Bunun üzerine her daim muzaffer imparatorumuz -barışın gerçek dostu olarak- temiz vicdanıyla kendisini ve onu takip edenlerin şüphelerini ortadan kaldırmak için Würzburg piskoposu, Schwaben dükü ve Avusturya dükünün¹⁶² yemin etmelerini sağladı. Yapılan bu hareket ile Bizans şansölyesini ve onun takipçilerini

¹⁵⁷I Philippians 1:21.

¹⁵⁸ 1188 Aralık ayının sonları/ Ocak 1189 başı.İmparator noel dönemini Eger şehrinde geçirdi; Nürnberg'den Hahnbach'a geçti ve 17 Ocak'ta bu toplantıyı resmileştirdi (OPLL, Itinerar S.230).

¹⁵⁹Isaak II. Angelos (1185-1195). Kardeşi Alexios III (1195-1203) tarafından tahttan indirildi. 1203/1204 yılında oğlu Alexios IV ile birlikte Venediklilerin yardımıyla tekrar tahtı ele geçirebildi.

¹⁶⁰ Johannes Dukas. Bizanslı Elçi (logothetes tu dromu), şansölye başkanı, ayrıca yol güvenliğinin sorumlusu ve dış görüşmelerden sorumlu. Ansbert'in tanımladığı cancellarius makamına tekabül etmektedir.

¹⁶¹ Kılıç Arslan II., 1156-1192 İkonium (Konya) Sultanı. Metne göre sultanın elçisi 1000 adamlık sefarethane ile noelde Eger şehrine varıp Staufen'in meydanında bulunmuştur.

¹⁶²Swabia (Suebya) Dükü Friedrich (1170-1191), Barbarossa'nın oğlu, Ocak 1191 tarihinde Akka yakınlarında öldü.

memnun etti; böyle o, hem kendi imparatoru¹⁶³, hem de tüm Bizans derebeyleri ile imparatorumuz adına Hristiyan aleminin protestan mezhebi ile barış içinde olduğunun garantisini sağladı ve korunaklı geçit, çok iyi bir erzak pazarını ve denizden hızlı bir geçişin garantisini verdi.¹⁶⁴ Ancak dilleri düzenbazdı ve "dudaklarında bir yılanın zehri" vardı¹⁶⁵; çünkü yemin edilen hiçbir şey daha sonra tutulmayacaktı. Öte yandan ise imparatorun emrine göre üç derebeyi de yemin etmişti ve Bizanslılar anlaşmaya uymaları durumunda topraklardan geçişin barışçıl ve sakin olacağı garantisini vermişlerdi. Bu yemine güvenerek dindar imparator, Bizanslıların söz verdiği herşeyin hazır olduğundan emin olmak için, ana ordusu ve kendisinden önce güvenilir ve çalışkan bir elçi olan Münster Piskoposunu¹⁶⁶, Nassau Kontu Robert'i ve akrabalarını, Kont Walram'ı, genç Diez kontu Heinrich'i ve onun hazinedarını¹⁶⁷ önden bu topraklara gönderdi. Ancak ne zeki imparator ne de onun saf ve sadık elçileri birer koyun gibi kurtların arasına yönlendirildiklerinden habersizlerdi.¹⁶⁸

3.3. HAÇLILARIN YOLA KOYULMASI VE MACARİSTAN TOPRAKLARI ÜZERİNDEN GEÇİŞ

Hız. İsa'nın insan şekline bürünmesinin 1189. yılında, 7. ilan tarihinde¹⁶⁹, imparatorluğun 35. yılında, krallığın 39. yılında¹⁷⁰ Romalıların en çok zafere sahip imparatoru Friedrich, sefer için bütün gerekli hazırlıkların deniz üzerinden yapılmasını emretti ve imparatorluk ilişkileri için sahip olduğu yetkileri asaletli Roma Kralı ve oğlu olan Heinrich'e devretti.¹⁷¹ 11 Mayıs tarihinde imparator Regensburg haçlıları ile

¹⁶³ Ansbert ve latin kaynakta Bizans imparatoru için "imparator" tabiri sürekli yalın olarak kullanılmaktadır.

¹⁶⁴ Burada deniz yoluyla geçişten kasıt İstanbul Boğazıdır (Bosphorus)

¹⁶⁵ Psalm 13:3. : Gör halimi, ya RAB, yanıtla Tanrım, Gözlerimi aç, ölüm uykusuna dalmayayım.

¹⁶⁶ Hermann, Münster piskoposu (1174-1203).

¹⁶⁷ Neuenburg haznedarı

¹⁶⁸ Matthew 10:16. : İşte, sizi koyunlar gibi kurtların arasına gönderiyorum. Yılan gibi zeki, güvercin gibi saf olun.

¹⁶⁹ Antik Roma kültüründe tarihin 150 yılda bir olan döngüsü

¹⁷⁰ Doğru tarih: 34. İmparatorluk yılı (18.6.1155) ve 38. Krallık yılı (4./9.3.1152). Tarih hesaplamalarındaki hatalar genel olarak Barbarossa'nın belgelerinde bulunmaktadır ve çoğunlukla şüphe çekmemektedir.

¹⁷¹ Heinrich VI., Barbarossa'nın en yaşlı oğlu (doğum yılı 1165), 1169 tarihinden itibaren kral, daha sonra imparator (1191-1197) ve Sicilya Kralı (1194-1197), haçlı seferleri sırasında imparatorluğun yönetimini üstlenmiştir.

birlikte Tuna üzerinden Viyana'ya kadar gemi ile gitti ve bu sırada ordunun büyük bir bölümü ondan önce Viyana'ya yürüdü. Bu yol üzerinde ise imparator, Tuna üzerindeki Mauthausen adlı köyü haklı olarak yaktı. Bunun nedeni ise köy halkının Hz. İsa'nın haçlılarından duyulmadık geçiş vergileri istemesiydi.

İmparator, Viyana üzerinden geçitlerin sınırı olarak adlandırılan Macaristan topraklarına vardı.¹⁷² 25 Mayıs'ta Bratislava'da halk ağızıyla "dört alan" olarak adlandırılan ovada¹⁷³ bir kamp kuruldu ve dört gün boyunca, geri kalan herkes orduya katılncaya kadar beklenildi. Bu sırada imparator dinlenmedi; bir taraftan hacıların yolculuk yapacağı güzergâh için direktifler verirken öte yandan ise ordu içerisinde çıkan tartışmaları ve askerlerin birbirleriyle düello yapıp biri ölmeden taraflar arasında barışı sağlamak için gayretlerde bulundu.

Kutsal paskalya yortusunu¹⁷⁴ ise ordusuyla birlikte kutladı. Bu kutlamada Bamberg ve Freising piskoposları¹⁷⁵, Avusturya Dükü ve birçok kont ve baron gibi birçok haçlı ona eşlik etti. Burada ayrıca Macaristan Kralı Bela'nın elçileri ile de görüştü; Bela¹⁷⁶, imparatoru görkemli bir şekilde karşıladı ve bu sırada imparatorun yanında kontlar ve dukalar da vardı.

Bahsettiğimiz bu uçsuz bucaksız ovada ikamet ederken, Hz İsa'nın ordusundaki önemli liderler bu adamlardı: Roma İmparatoru ve Augustus Friedrich, oğlu Swabia Dükü Friedrich, Zaehringen dükünün kardeşi Liege Piskoposu Rudolf, Würzburg Piskoposu Gottfried, Passau Piskoposu Diepold, Regensburg Piskoposu Conrad, Basel Piskoposu Heinrich, Meissen Piskoposu Martin, Osnabrück Piskoposu Arnold ve daha sonra katılan Tarantaise Başpiskoposu Haimo ve Toul'lu Leuci Piskoposu Peter ve Macaristan'lı Raab Piskoposu¹⁷⁷. Münster Piskoposu da katıldı

¹⁷² Lübek'li Arnold'un *Chronica Slavorum* IV.8 S.129 kaynağına göre imparator, 500 adamı hırsız ve işe yaramaz oldukları için seferden ayrılp Viyana'dan memleketlerine geri dönmelerini istemiştir *Dipl. Fred. I*, no. 1002.

¹⁷³ Freising'li Otto Pressburg'un güneydoğusunda bulunan, Porta Mesia ve Leitha arasında bulunan ovayı bilmektedir. Buraya Almanca'da dörtyol denilmektedir. Bu alan büyük bir ordunun kamp kurması için oldukça uygundur (*Gesta Frederici* I. 34, S196-197).

¹⁷⁴ 28 Mayıs 1189

¹⁷⁵ Andechs'li Otto, Bamberg Piskoposu (1177-1196); Bergen'li Otto, Freising Piskoposu (1184-1220).

¹⁷⁶ Bela III, Macaristan Kralı (1173-1196).

¹⁷⁷ Rudolf, Lüttrich Piskoposu (1167-1191), Dük Zaehringen'li Berthold'un amcası (1186-1218); Passau Piskoposu Diepold (1172-1190); Konrad III, Regensburg Piskoposu (1187-1204); Basel Piskoposu Heinrich (1180-1191); Meissen Piskoposu Martin (1170-1190); Osnabrück Piskoposu Arnold (1173-1191); Tarantaise başpiskoposu Haimo (1179-1210); Brizey'li Peter, Toul Piskoposu (1165-1192);

ancak o an ordunun yanında değildi. Kendisi imparatorun yoldaşları ve elçileri ile birlikte önden Bizans Kralının yanına gitmişti. Ayrıca baş Admont keşişi Isenrich, aynı zamanda İstria sınır kontu olan Dalmaçya Dükü Berthold, Vohburg sınır kontu Berthold, Baden sınır kontu Hermann, oğulları ve kardeşi Otto ile birlikte Hollanda Kontu Florenz¹⁷⁸, Bentheim Kontu, Syn Kontu Heinrich, Sponheim Kontu Heinrich ve kardeşi Simon, Kuik Kontu Heinrich, Wied Kontu Dietrich, Kubin'e giderken Macaristan sınırında ölen Berg Kontu Engelbert, Saarbrücken Kontu Heinrich, Abenberg Kontu Friedrich, Henneberg Kontu Poppo; Suebya'dan: Öttingen Kontu Konrad, Kiburg Kontu Ulrich ve kardeşi Dillingen Kontu Albrecht, Neuenberg Kontu Berthold, Veringen Kontu Heinrich; Bavyera'dan gelenler: Dollnstein Kontu Gebhard, Lebenau Kontu Siegfried, Dornberg Kontu Konrad, Falkenstein Kontu Kuno; Saksonya'dan gelenler: Schaumburg Kontu Adolf, Altenburg Kontu Christian, Hallermund Kontu Liutolf ve kardeşi Willibrand, Wöltingerode Kontu Burchard, Nassau Kontu Robert ve akrabası Kont Walram ve daha genç olan ve Münster Piskoposu ve imparatorun elçileri ile birlikte Bizans'a giden Diez Kontu Heinrich. Bunun dışında gelenler ise orduyu takip edip Braniçevo'da katılan Salm Kontu ve Vianden Kontunun kardeşi ve onlarla birlikte bazı Metz vatandaşları; ayrıca Bulgaristan'da Toul Piskoposu ile buluşan Anspermont'lu Gaubert ile takipçileri bu sefere katıldılar. Ayrıca daha asil makamlara sahip kişiler de orduya katılmıştı; bunlar Saksonya'dan: Magdeburg Kale Kontu, Schwalenberg Widukind'i¹⁷⁹, Wohldenberg'li Liutger; Avusturya'dan: Berg yargıç Friedrich ve Ramsberg'li Otto, Karintiya ve Steiermark'tan: Walstein'li Liutold ve Wiselberg'li Albrecht; Bavyera'dan: Leuchtenberg'li Hadubrand, Massing'li Bodo, Harbach'li Konrad, Bruckberg'li Albrecht, Hornberg'li Arnold, Gamburg'lu Bereger; Svabya ve Alsas'tan: Schwarzberg'li Konrad, Hirzeck'li Hermann, Königsburg'lu Berthold, Isenburg'lu Heinrich; Frankonya'dan: Hildenburg'lu Albrecht, Grumbach'li Albrecht, Hohenlohe'li Albrecht, Reifenberg'li Eberhard ve Reinhold ve Hagen'li Heinrich. Ancak tüm seçkin

Ansbert üzerinde ayrıca Heinrich (1126-1165) ve Raab Piskoposu Ugrinus'un (1188-1206) adını da vermektedir.

¹⁷⁸ Admond rhibi Isenrich (1178-1189); Hırvatistan, Dalmaçya ve Meranya dükü Berthold IV, Istria uçbeyi (1188-1204); Berthold III, Vohburg uçbeyi (öl. 1204); Hermann III., Baden uçbeyi (1160-1190). Haçlıların birçoğu Antakya'da Temmuz/Ağustos 1190 yılında dizanteri salgınında veya 1190/1191 yılında Akka'nın kuşatılması sırasında öldü).

¹⁷⁹ 8. yüzyılda Saksonya savaşçısı ünvanı

elçileri ve diğer tüm hizmet ordusunu¹⁸⁰ korku salan ordu düzeniyle tek tek saymak kimin için mümkün olabilirdi?

Ancak, utanç vericidir ki, Haç işaretini kabul eden Hristiyan şövalyeleri arasında yerel çatışmalar, eski düşmanların tahrikleri ve köklerinin¹⁸¹ olmadığından dolayı yeminlerini bozup geri dönenler ve İsa'nın yolundan ayrılanlar da oldu: Fransa Kralı Phillipp, İngiltere Kralı Henry, Flandern Kontu, Böhmen Dükü Otto, Leuven Dükü, Limburg Dükü, Speyer Piskoposu, Cambrai Piskoposu¹⁸², Looz Kontu, Jülich Kontu, Lohra Kontu, Duras Kontu, Hochstaden Kontu, Pfirt Kontu ayrılanlar arasındaydı. Bu kişiler, vücutlarıyla tanrıya layık meyveyi hediye olarak sunnanları, en imanlı kalpleriyle tanrının sözünü hatırlayanları ve her türlü tehlikeye karşı hazır oldukları bu Haç girişimde bulunanları, bu haç yolu için bulundukları girişimden dolayı hor görüldüler. Bremen Başpiskoposu, Thüringen Derebeyi¹⁸³, Geldern Kontu ve Teklenburg Kontu deniz yolunu seçmişlerdi. Ancak utanç verici olan ise bu kişilerin ve başkalarının da bu takdire şayan seyahati daha kısa yollarla zahmetsiz hale getirmesiydi; çünkü bunun anlamı dinsizlerle karşılaşma ihtimalinin azalması ve daha az korkulan bir yolun seçilmesiydi. Daha sonra Kudüs bölgesinde ülke kontu hakkında parlayan kahramanlık hikayelerini duyduğumuza göre bu adamlar hala Hristiyanların elinde olan bir şehirde ordumuzun varması için büyük hazırlıklar yapmıştı.¹⁸⁴ Ayrıca Tarantaise Başpiskoposu, Toul piskoposu ve onlara Burgonya ve Lotharingia'dan katılan adamlarının vazgeçirilemez tavrının es geçilmemesi gerekmektedir: Kendileri

¹⁸⁰ Hizmet adamları (ministerium) imparatora karşı hizmet bu savaşta gelişti ve Alman imparatorluğunda endini korudu. Bu hizmet genelde zorunlu bir emir karşılığında yapılır ve bu emirleri uyan şövalyeler asil tabakasına kadar yükselir. Bunun bir örneği Bolanden'li Werner (öl. 1190) sayılabilir.

¹⁸¹Matthew 13:6 :Ne var ki, güneş doğunca kavruldular, kök salamadıkları için kuruyup gittiler. , Matthew 13:21.: Kayalık yerlere ekilen ise işittiği sözü hemen sevinçle kabul eden, ama kök salamadığı için ancak bir süre dayanan kişidir. Böyle biri Tanrı sözünden ötürü sıkıntı ya da zulme uğrayınca hemen sendeleyip düşer.

¹⁸² Flandern Kontu Philipp (1164-1191); Gottfried III, Maehren derebeyi Znaim'li Konrad Otto (1188-1191), Maehren derebeyi (1188-1191); Gottfried III, Löwen kontu, Brabant derebeyi (1142-1190); Heinrich III, Limburg kontu (1170-1221), Brabant'lı Gottfried'in eniştesi; Henneberg'li Otto, Speyer piskoposu (1188-1200); Roger de Waurin, Cambrai piskoposu (1179-1191). Philipp II Augustus ve Altın Kalpli Richard İngiltere Kralı Henry II'nin halefi olarak Temmuz 1190 yılında yola çıktılar. Bu bahsi geçen kontların bazıları daha sonra sefere katıldı (Cambrai piskoposu ve Fransız kralının yanında Flandern'li Philipp).

¹⁸³Hartwig, Bremen başpiskoposu (1184-1207); Ludwig III, Thüringen derebeyi (1172-1190).

¹⁸⁴ Akka şehrinde (Ekim 1190). Şehir müslümanların elinde bulunuyordu ve hristiyanlar tarafından kuşatma altına alındı. Ordu ancak Thüringen'li Ludwig'in az sayıdaki ordusu ile karşılaştı. Kendisi geri dönmek için harekete geçti ve Kıbrıs'ta öldü.

bu şövalyeler ile birlikte Efendimiz İsa'nın yoluna katıldıklarında adamlarımızın büyük bir isyan sonucu Macaristan'da harap edildiği ve açlık ile karşı karşıya kaldıkları gibi birçok kez dedikoduya maruz kalmalarını duyunca, Başpiskoposun takipçilerini ölüm korkusu kaplayıp deniz yolunu önermelerine rağmen, kendisi korkusuzca orduya doğru yürüdü. Toul Piskoposu da altı hafta boyunca duraksamadan, ta ki bu bilginin yanlış olduğunu görene kadar, o yöne gitmeye devam etti.¹⁸⁵

Yukarıda belirtilen yerde kaldıklarında, imparator tüm prenslerin önerisi üzerine hayranlık uyandıran, gerekli ve hassas bir düzenleme yayınladı ve bu kararların uygulanacağına dair yemin ettirerek ihlalcilere ceza verilmesi için hakimler atadı. Bu düzenlemeyi bu çalışmaya dikkat çekmek ve genç nesile bilgi vermek amacıyla ekliyoruz. Baba, oğul ve kutsal ruh adına, bu from ve nüsha lord imparatorun isteği üzerine, barışın korunması amacıyla...¹⁸⁶

O, en yüksek olanın korumasıyla¹⁸⁷, genelde dizginsiz ve kendine hâkim olamayan insanlarda, şövalyelerde ve hizmetçilerde Hz İsa ve kutsal Haç sayesinde barışın, güvenin, uyum ve sakinliğin hâkim olmasını sağladı. Bu durum o denli hâkimdi ki, birçok kez dolu para kesesi birileri tarafından alındığında veya dikkatsizce kaybedildiğinde bulanlar bu keseleri iletip kesenin ağırlığını veya dinarların toplamını da bildirmişlerdi; aynı durum kaybolan atlarda ve diğer nesnelerde de geçerliydi. Hac yolculuğu yapanlar arasında yoldaşına zarar verenlerin eli kesilirken, pazar düzenini ihlal edenlerin ise kellesi uçuruldu.

Macaristan'ın asil kralı Bela, imparatoru ve ordusunu büyük bir sevinçle misafir etti. İmparator ve Kral Paskalya Bayramında 4 Haziran tarihindeki Pazar günü iki ordu ve halkın büyük sevinç çılgınlıklarıyla, Macaristan'ın başkenti, Gran¹⁸⁸ olarak da adlandırılan Estergon şehrinde görüştüler. Fransa Kralı'nın kız kardeşi¹⁸⁹ olan Macaristan Kraliçesi Margarethe ise imparatora görkemli ve büyük çift katmanlı bir çadır hediye etti. Bu çadırda dört oda bulunmaktaydı ve içi kırmızı bir örtüyle kaplanmıştı. Dışarıdan ise dört oda olarak adlandırdığım bu çadır tek parça olarak

¹⁸⁵ Tarantaise'li Haimo ve Toul'lu Peter Temmuz/Ağustos aylarında Branicevo'da imparatorun ordusuna katıldı.

¹⁸⁶ Burada metin yarıda kesilmektedir. Kamp kuralları bulunmamaktadır.

¹⁸⁷Psalm 17:11. : İzimi buldular, üzerime geliyorlar, Yere vurmak için gözetliyorlar.

¹⁸⁸ Esztergom/ Estergon

¹⁸⁹Margarethe, Ludwig VII'in kızı (1137-1180); 1186 yılından itibaren Macaristan kralı Bela III'nın eşi

gerilmişti.¹⁹⁰ Bunun ötesinde Kral, İmparator ve yoldaşlarına gemiler ve arabalar, birçok gün ordumuza yetecek ekmek, şarap, atları doyurmak için arpa, çok sayıda öküz ve koyun ve üç adet deve tahsis etti. Bunun dışında Kral, İmparatoru iki günlüğüne Tuna nehrinde bulunan av adasında¹⁹¹, tüm orduyu ise ülke boyunca uzanan mera arazisinde misafir etti ve Gran şehrinde, biri un ile dolu, diğeri yulaf ile dolu iki depoyu yoksul haç yolcularına verdi. Kral, imparatorun tüm şehirlerde törensel ve ihtişamlı bir biçimde yönlendirilmesini ve karşılanmasını emretti. Ancak tüm bu yaptıklarında samimi olup olmadığı, yani değer verdiğinden dolayı mı yoksa korktuğundan dolayı mı yaptığı bilinmemektedir; çünkü kendisi daha sonra Bizans ile yaşadığımız kavgada şüpheli davranmıştır. Ancak dinar ve gümüş takasında Macarlar insanlarımıza karşı çok daha avantajlı davrandılar: İki Köln Kuruşu (Pfennig) için sadece beş Dinar, iki Freising Kuruşu için Dört Dinar ve Regensburg Veta Krems Kuruşu için de bir Dinar alabiliyorlardı ve bu neredeyse bir Verona Kuruşu değerindeydi. Tüm ordu büyük bir çaba ile halk diliyle Tra olarak adlandırılan Drava nehri üzerinden yola çıktı ve burada bazıları atlarıyla herkesin gözü önünde nehrin girdaplarında boğuldu. Aziz Baptist Johannes'in¹⁹² doğum gününü St George¹⁹³ adlı şehirde, Francavilla'ya bir mil uzaklıkta ve Macaristan ile Bizans sınırının arasında kutladık. Buradan Sirmium şehrine yürüdük; bir zamanlar çok ünlü bir şehirdi, şimdi ise harabeler ile dolu ve kötü bir yerdi. Aziz Peter ve Paul gecesinden¹⁹⁴ önceki akşam Tuna nehri ile kesişen Sava nehrini geçtik ve büyük bir şans ile Pressburg şehrine ulaşarak Macar topraklarına bastığımız günün beşinci haftasının sonunda Bizans topraklarına ulaştık. Burada, Kubin şehrinin karşısında, Alman dilinde Weisenburg, Bulgar dilinde Belgrad olarak adlandırılan ve Sava nehrinin kıyısındaki yarı harap Bizans şehrinde¹⁹⁵ büyük bir aziz için kutlama yaptık. Büyük bir sakinlik ve alışılmadık hafif sıcaklıklarda Macaristan topraklarını aştık. Macaristan'da yaz aylarında genelde atları takip eden tatarcıklar, sivrisinekler, sinekler ve yılanların olmaması, bizi ve hayvanlara zarar vermemesi çok nadir görülen bir durumdur.

¹⁹⁰ Lüks çadırı kronologlar da hayranlıkla anlatmaktadır. Bu çadırın üç at arabası tarafından güçlükle taşındığı söylenmektedir (Chronica regia Coloniensis S 144).

¹⁹¹ Csepel adası (Budapeşte'nin güneyinde bulunmaktadır).

¹⁹² 29. Temmuz 1189

¹⁹³ Calma, Sirmium (Mitrovica) şehrinin yaklaşık 15 km kuzey batısında

¹⁹⁴ Morawa.

¹⁹⁵ Burada Anbert yanılmaktadır : Belgrad (Sırp-Hırvat dilinde Beograd : Beyaz şehir) slav bir isimdir.

3.4. BULGAR ORMANLARININ İÇİNDEN FİLİBE'YE

1 Temmuzda nehri geçtik.¹⁹⁶ 2 Temmuzda Braniçevo'ya¹⁹⁷ gemileri nehirde bırakarak ve silahlarımızı arabalara yükleyerek orman arazisi üzerinden vardık. Haç seyahatçilerin sanat azmiyle yapılmış gemilerini imparator büyük bir cömertlikle Macaristan Kralına hediye etti ve kralın hediyelerine daha büyük armağanlarla cevap vermiş oldu. Burada genç ve karakterli Abenberg Kontu Friedrich kılıç kuşandı. Yukarıda belirtilen kontlar ve Metz vatandaşları, Tarantaise Başpiskoposu ile ordumuza katıldı. Bu günlerde Berg Kontu Engelbert'in Kubin'de ömrü son buldu. Macar Kralı, İmparatorumuzu elçiler aracılığıyla burada da cömert hediyelerle şerefletirdi. Braniçevo valisinin dışarıdan bakıldığında imparatorumuzu her ne kadar dostane karşıladıysa da, daha sonra sonuçlarına bakıldığında açıkca kendisinin imparatorumuza ve ordumuza karşı tıpkı Bizanslılar gibi sinsi bir tavır sergilediğini açıkça görmekteyiz. Çünkü kendisi bizleri, aslında kullanılan Bulgaristan yolundan değil, taşlı ve geçilemez yollara yönlendirdi ve üstüne üstlük efendisinin, yani Bizans İmparatorunun emriyle bu yolu kapatmıştı. Ancak Macar haç yolcuları bu yolu biliyorlardı ve ordumuzun iki veya üç gün mesafede önden gidip büyük çabalarla bu yolu serbest kıldılar ve Bizanslılar buna direnemedi. Bu nedenle hain Bizanslıların "sahte şahitliği bize karşı yükselmişti".

Ancak bu kötü niyet de onlara yetmemişti; 11 Temmuzda Braçevo'yu terk edip geçtiğimiz Bulgar ormanında Bizanslılar¹⁹⁸, Bulgarlar, Sırlar ve yarı barbar Vlach'lar¹⁹⁹ (Ulah)'lar pusuda bekleyip saklandıkları yerden kampa en son varanlara ve atlara yem bulmak için ormanda gezen hizmetçilere zehirli oklarla saldırdı. Bunların çok azı yakalandı ve Braniçevo valisinin emriyle bu tür şeyleri yaptıklarını, hatta Yunan İmparatorunun emriyle bunlara zorlandıklarını itiraf ettiler; bunlara kısa zamanda asılarak cezaları verildi. Bu ormanda en çok ordumuz zarar gördü. Hergün

¹⁹⁶ Ovid, Heroides 2:85.

¹⁹⁷ Macaristan sınırındaki Bizans kalesi, Belgrad'a yaklaşık 60 km uzaklıkta. Günümüz Kostalac şehrinin bulunduğu bölgedeydi. İmparator, buraya kadar az sayıda takipçiyle birlikte gemi ile seyahat etti. Ordu ise nehrin kıyısını takip ederek ilerledi. Pressburg-Braniçevo (700km) güzergahı 35 günde (28 Mayıs-2.Temmuz) tamamlandı. Günlük ilerleme ortalaması 20 km.

¹⁹⁸ Ansbert burada Greluci (Yunanistancıklı) kelimesini kullanmaktadır. Bu Bizanslılara karşı önyargılı bir tabirdir.

¹⁹⁹ Rumenileştirilmiş eski balkan toplumu Vlach'lar 12. Yüzyılda Tesalya bölgesine yerleşmişlerdir.

yem bulmakla görevle hizmetçilerimiz akın akın katlediliyordu ve sürekli Bizans birliklerinden hırsız çeteleri saldırıp atlarımızı çalıyordu ve ordu korumasına sahip olmayan arabalarımızı soyuyordu. Buna ek olarak yollar çok zorlayıcıydı ve yayalar da, düşünmeden farklı besinleri tükettikleri için özellikle fakirlerde ölü sayısı oldukça yüksekti. Tüm bunlara rağmen adamlarımız artan cesaretleriyle ve güvenleriyle yollarına devam ediyorlardı.²⁰⁰ Bulgar ormanlarında, neredeyse terk edilmiş Rabnel²⁰¹ şehrine yaklaştığımızda yine Macaristan Kralının bir elçisi geldi. Kral, elçi aracılığı ile damadı olan Bizans İmparatorunun²⁰² savaş nedeniyle bir süredir deniz yoluyla "kutsal Georg'un kolu"²⁰³ olarak adlandırılan Bizans'ı terk ettiği ve uzun seferden sonra Alaşehir kuşatmasında bulunduğu bilgisini verdi. Bu nedenle kendisini neden herhangi bir elçinin asil bir şekilde karşılamadığına şaşırması gerektiği bildirildi. Ayrıca elçi, Macaristan Krallığı topraklarına varan ve Almanya'dan gelen, Haçlı ve şövalyelerden oluşan bir birliğin orduya katılmak için yolda olduğunu bildirdi.

Bu arada Bizans imparatorunun mektubunu ikiyüzlü amaçlarla getiren bir elçi geldi. Mektubun içeriği şu şekildeydi: Elçinin imparatoru, Roma imparatorunun gelişini güvenilir bir elçi tarafından bilgilendirilmediğine çok şaşırması ve eğer bilgisi olsaydı iyi bir pazarın tahsis edilmesi ve ordunun iyi bir şekilde karşılanmasını daha titiz bir şekilde sağlayabilirdi. Ancak imparatorun gelişini henüz öğrendiğinden dolayı Sofya şehrinde onun karşılanmasının hazırlığı için elçiler gönderildiğini bildirdi. Buna karşılık olarak Roma İmparatoru kelime kelimesine cevap verdi: Roma İmparatoru çoktan elçilerini, Münster Piskoposu, Nassau Kontu ve onun hazinedarını göndermişti; ancak Bizans İmparatorunun yaptığı bu öneri anlamsızdı. Ayrıca Roma İmparatoruna elçiden bir mektup da ulaşmıştı: Elçiler, zorlu seyahat sonrasında Konstantinopolis çevresine ulaştıklarını ve burada kaldıklarını, Bizans İmparatoru'nun ise burada bulunmadığını bildirmişlerdi. Bu zamanlarda Sırbistan ve Rashka'nın²⁰⁴ "büyük kontu" ve onun kadar güçlü olan kardeşi geldi ve bu kontların İmparatoru selamlamak

²⁰⁰ Branicevo'dan beri imparatorun ordusu tehlikeli sınır bölgesinde bölümlere ayrılarak ilerledi. İlk grup rehber görevi gören Macarlar, ikinci grup imparatorun oğlu ve Regensburg piskoposunun yentiminde, üçüncü grup Würzburg, Lüttich ve Basel piskoposlarının eşliğinde, son grup ise imparatorun eşliğinde ilerledi (Historia Peregrinorum S.132).

²⁰¹ Cuprija (25 Temmuz 1189).

²⁰² İmparator Isaak II Angelos 1185 yılından beri Macar Kralı Bela III'nın kızı ile evliydi.

²⁰³ Hellespont (Dardanel)

²⁰⁴ Sırbistan ve Raska büyük manastır reisi (Zupan) Stephan Nemanja (1167-1196).

için geldiği bildirildi. Bu kontlar tam hizmet ve bağlılık sözü verdiler. Ordu, bir zamanlar güçlü bir savunmaya sahip olan, ancak Bizanslı zorba Andronikos zamanında Macar Kral Bela tarafından yıkılan Niş şehrine²⁰⁵ vardı ve pazardan dolayı üç gün burada kaldı. 27 Ağustos tarihinde aynı "büyük kont" Neamen ve kardeşi Casimir, İmparator ile büyük bir tören düzenleyerek buluştu ve imparator ve ordunun prensleri tarafından karşılandı. Bağlılıklarını göstermek adına imparatora mükemmel ve bol miktarda şarap, arpa, un, koyunlar ve öküzler ve diğer hediyelerin yanı sıra altı adet kendi deyimleriyle "deniz ineği" olan fok, evcil domuz ve üç adet evcilleştirilmiş geyik hediye ettiler.²⁰⁶ İmparatora yakın olan prenslere de cömert bir biçimde şarap, öküz ve koyunlar hediye edildi. Bununla birlikte onlar, kendilerini ve takipçilerini silahlı destek olarak bu yolculuğa adadılar ve özellikle Bizans İmparatorunun İsa'nın ordusuna karşı durması durumunda bu desteği sundular. Bu tehlikeyi ise bu günlerde adamlarımızın uğradığı saldırılar nedeniyle düşünmekteydiler ki daha önce bahsettiğimiz gibi eşkayalar tarafından birçok insanımızı ve birçok malımızı kaybetmiştik. Kontlar, bunun dışında üçüncü kardeşleri Miroslaw ile birlikte kılıç ve ok ile Niş şehrini almışlardı ve Sofya şehrine kadar Bizans toprakları olan civar bölgelerini ele geçirmişlerdi. Güçlerini ve alanlarını her yöne doğru yaymak istiyorlardı. Onlar kahramanca savaşarak fethettikleri toprakları Roma İmparatorunun ellerinden takdim edilmesini istediler ve Roma İmparatorluğu'nun sonsuz şanına hürmet ve sadakatlerini teslim ettiler. Onlar bunu zorlandıklarından veya korktuklarından değil, Alman Krallığına ve imparatora duydukları sevgiden dolayı istediler.

Ancak İmparator şu sözleri düşündü: "Dürüst kişi, güvenlik içinde yaşar."²⁰⁷ , ve başka bir savaş için ne İsa'nın mezarını işgal edenlere karşı planlanan güzergahını değiştirmek, ne de geciktirmek istedi. Bu nedenle imparator kontlara zarif bir şekilde cevap verdi; onlara teşekkürlerini sundu, ancak kendisi, Kudüs'teki zalimlere karşı bu zahmetli hac yolculuğunu İsa'ya olan sevgisinden dolayı gerçekleştirdiğini ve hiçbir

²⁰⁵ Belgrad'dan Niş'e kadar olan yürüyüş güzergahı ve buradan Edirne şehrine gidilen yol ayrıca eski Roma yolu olan Trajan yoludur.

²⁰⁶ Egzotik hayvanlar hükümdarlar için büyük prestij kaynağıydı ve seferlerde yanlarına alırlardı. Bunlara en büyük örnek ise Harun ar-Raşid'in Büyük Karl'a zorluklarla gönderdiği fildir. Ansbert'in yazdığı boves marini (deniz öküzü) ile bu hayvanlara olan bilginin Avrupa'da ne kadar az olduğunu görüyoruz.

²⁰⁷ Salamos'un sözleri 10:9.

Hristiyan lidere, birçok kez hür iradesiyle güvenli geçiş ve pazar sözü veren Bizans Kralına karşı da, herhangi bir kibirli veya hırslı bir plan gütmeye başladığını açıkladı. Bu durumda kendisi ve adamları ellerinde kılıç ile haçlılara pusu kuran sahte Hristiyanlara karşı sanki onlar da putperestmişcesine saldırmak durumunda olurdu.

Buna ek olarak kontlar, imparatorun dikkatini daha önce düşünülen bir duruma çektiler ve bu durumda imparatorluk kararıyla halihazırda buradayken sonuçlanmasını istediler. Bu istek, şanlı Hırvatistan veya Merania olarak adlandırılan Dalmaçya Dükü ve İstirya Sınır Kontu Berthold'un kızını Dalmaçya ile sınır olan Zachlunia ve Rashka Kontu ve Prensi Miroslaw'ın oğlu ile evlendirilmesiydi. Bu rica imparatoru ve prensler konseyini memnun etti ve onlar bu ricayı gerçekleştirmeye karar verdi. Berthold ise bir anlaşma kapsamında kızının Tohu adlı bu genç adam ile gelecek Aziz George yortusunda²⁰⁸ İstirya'da nişanlanacağına yemin etti; karşılığında ise Tohu'nun ve Berthold'un kızının dünyaya getireceği varislerin diğer kardeşlerinden önce babasının ölümünden sonra tahta hükmetmeye hak kazanmasını şart koştu. Kontlar bu anlaşmayı şahsen el sıkışarak onayladı.

Kontların Bizans İmparatorluğu topraklarına bu denli sızmasının bir sebebi vardı: Bizans İmparatoru Manuel öldüğünde ve genç oğlu Alexios vasilerin yardımı ile saltanat esasına sahip olduğunda²⁰⁹ - babası onu ölümünden kısa bir süre önce Fransa Kralı Phillip'in kız kardeşi ile nişanlamıştı²¹⁰ - Andronikos adlı akrabası kafir ve cani bir zorba halini almıştı.²¹¹ Kendisi daha önce Manuel tarafından Bizans topraklarından püskürtülmüştü ve şimdi Türkler ve diğer halkların yardımıyla Konstantinopolis'i işgal edip genç hükümdarı ve vasilerini öldürmüş, Kral Alexios'un kız kardeşini²¹² zehirli bir eşarp ile ve Montferrat Sınır Kontu Rainer'in oğlunu zehirlemişti. Bizans'ta neredeyse altı yıllık zalim bir hükümdarlık sürdürdü. O yönetimdeyken Bizans birçok yönden zarar gördü; sınırlarda Macaristan Kralı ve diğer

²⁰⁸ 24 Nisan 1190. Kontun kızının adı bildirilmemektedir. Evliliğin tamamlanıp tamamlanmadığı hakkında da bilgi edinilememektedir.

²⁰⁹ Manuel I Komnenos (1143-1180) ve Alexios II Komnenos (doğum yılı 1169, 1180-1183 yılları arasında imparatorluk yapmıştır).

²¹⁰ Agnes-Anna, Kral Philipp II Augustus'un ablası, 1180-1183 Alexios II'nin eşi. Alexios II öldükten sonra Andronikos ile evlendirildi.

²¹¹ Andronikos I Komnenos (1183-1185), İmparator Manuel I'in kuzeni. Ansbert'in söylediğinin aksine hükümdarlığı altı yıl sürmemiştir.

²¹² Maria Komnena, Manuel I'in en büyük kızı, 1180 yılından beri Rainer'in eşi; Montferrat uçbeyi Wilhelm'in oğlu (Ansbert burada baba ile oğulu karıştırmaktadır).

krallar ve prensler bu bölgeleri ele geçirdi ve Apulia Kralı Bizans'ın kıyı şehirlerini yağmaladı.²¹³ Andronikos bu denli zalimlik ve kıskançlığın esiri olmuştu ki, krallığındaki neredeyse tüm prensleri öldürme niyetindeydi. Kendisi açıkgöz bir şekilde Andronikos adında başka bir soylunun oğlu fakir ama asil bir prens olan Isaac'ı²¹⁴ çağırdı ve onu öldürmeyi planladı. Ancak Isaac daha önce uyarılmıştı ve komplo kurduğu diğer prenslerin ve şövalyelerin yanında yer aldı ve ona saldırdı. Onu kanayan yaralarla bir deveye bindirip ibret olsun diye şehirde gezdirdiler. Halk ona taş ve tezek attı, sonunda onu limana götürdüler ve kellesini uçurup kendi oluşturduğu çukura attılar.²¹⁵ Onun katili Isaac Angelos ise yönetimi ele geçirdi ve onun yerine hükümdar oldu. Hükümdarlığını garantilemek için daha önce Steiermark Dükü Otakar²¹⁶ ile nişanlı Macaristan Kralı Bela'nın kızı ile evlendi.

Isaac Apulia ordusunu, ordunun bazı üyelerine hainlik karşılığı rüşvet vererek yok etti.²¹⁷ Yine de Bizans İmparatorluğunun gücü günden güne azaldı ve kutsal kitabın "bölünen her devlet, virane olmaya mahkumdur" sözü ile dediği gibi bu imparatorluk da dörde bölündü. Tam da bizim bu topraklardan geçtiğimiz zamanlarda her bakımdan zayıfladı ve küçüldü. Kıbrıs'ta asil kana sahip Isaac adlı biri hükümdarlıkta hak talep etmekteydi²¹⁸; Çanakkale boğazının ötesinde, Aziz George'un kolu olarak adlandırılan yerde, yani Alaşehir bölgesinde ise Theodore²¹⁹ isyan etmişti ve Bulgaristan'ın büyük bir bölümünden Tuna nehrini takip ederek denize dökülen yere kadar Valak prensler Kalopetros ve kardeşi Asen diğer Valak takipçilerle birlikte zalim bir yönetim kurmuşlardı.²²⁰

²¹³ Sicilya Kralı Wilhelm II (1166-1189). Haziran 1185 tarihinde norman birlikleri Dyrrhachion (Durazzo) şehrini ele geçirdi. Norman saldırıları Andronikos'un karşı saldırılarını hızlandırmıştır.

²¹⁴ Isaak II Angelos (1185-1195) Angeloi asilzadeleri ile akrabaydı; ancak büyük annesinden dolayı imparatorluk hanedanlığı ile de kanbağı bulunmaktaydı.

²¹⁵ Salmos 30:3 : Ya RAB, beni ölümler diyarından çıkardın, Yaşam verdin bana, ölüm çukuruna düşürmedin.

²¹⁶ Otakar IV, Steiermark kontu (1164-1192).

²¹⁷ Mosynopolis yakınlarında Trakya'da bulunmaktadır (günümüzde Komoniti şehri), tarih Kasım 1185.

²¹⁸ Isaak Dukas Komnenos, 1184-1191 Kıbrıs (Kralı) İmparatoru.

²¹⁹ Isaak Dukas Komnenos, 1184-1191, Kıbrıs Kralı.

²²⁰ Theodoros Mankaphas 1188 yılında Philadelphia şehrinde kendi yönetimini kurdu ve imparatorluk nişanında söz sahibi olmak istedi. İmparator Isaak II küçük Asyaya haçlıların baskısından dolayı 1189 yılının yazında sefer düzenlemek zorunda kaldı, ancak başarılı olamadı. Daha sonra 1193 yılında bu şehir Konya sultanı tarafından Bizans'a verildi.

Bizans İmparatorluğunun bu karışık durumunda bahsedilen Sırbistan ve Hırvatistan Kontları, haçlı ordusu Bulgaristan'a vardığı anda, fırsatı değerlendirip Bulgaristan'ın bir bölümünü ele geçirdi. Bundan önce Kalopetros ile Bizans İmparatoruna karşı birlik kararı vermişlerdi. Kalopetros mektuplar ve elçiler aracılığı ile selamlamıştı ve İmparator Friedrich'in düşmanlarına karşı desteklerini sunacağı sözünü vermişti.²²¹

Bu çalkantılı dönemde Friedrich, Niş şehrinde Alexios adlı bir derebeyi tarafından selamlanmıştı, kendisi Bizans İmparatorunun amcasıydı ve yanında Bizans imparatoru tarafından görevlendirilen elçiler vardı. Kendisi aldatmacı amaçlarla gelmişti ve İmparatorun ve ordusunun geçişi barışçıl bir biçimde süreceği takdirde Bizans topraklarında eşlik ederek koruma ve yardım sözü vermişti. Alexios, Braçevo dükünün imparatora dürüst bir şekilde eşlik etmediği için ve Bizans imparatorunun talimatlarını yerine getirmediği için kendisini suçlu durumuna düşürdüğünü bildirdi. Silahlı bir ordu ile Yunanistan'ın düşmanları olan Sırbistan Kontlarına karşı geçitleri koruyacağını bildirdi.²²² Bu nedenle ona veya Bizans'a karşı bir savaş şüphesinin anlamsız olduğunu söyledi. Ancak Bizans İmparatorunun şansölyesinin de her zaman dediği gibi, dudaklarıyla söylüyordu ama kalbi yalan konuşuyordu.

Niş şehrinde İsa'nın ordusu dört gün dinlendi.²²³ Barışın ve doğruluğun koruyucusu imparatorumuz ise hizmetçilerin ve erkeklerin yasak olmasına rağmen bölgeyi yağmalama ve gıdaları alma girişiminde bulunduğunu gördü ve bu da Bizans'a karşı barışı korumak için oluşturulan kanunları ihlal ediyordu. İmparator diğer beylerle ve toplanan şövalyelerle görüştü ve hassas ve güzel konuşan Würzburg Piskoposu aracılığıyla herkesi, hizmetçileri buğday, bal ve sebze çalarak ettikleri yemini ve barışı bozduklarından dolayı azarladı. Piskopos herşeyden önce incilin şu sözleriyle başladı: "Halk bedduaya uğradı, ben, onlar tövbe etmedikçe onların yanında olmayacağım." Bu sözleri söyledi ve bir kişinin günahı yüzünden tüm halkın lanetlendiği Achan'ın lanetini, Jericho'daki hırsızlık hikayesini anlattı ve tanrı bu hikayede okuyacağınız üzere şunları demişti: "Lanet tam ortanda İsrail, düşmanlara karşı muzaffer

²²¹ Theodor-Petros (Kalopetros) ve Asen I. Bulgaristan çarı (1186-1196/97). Tahta henüz geçen hükümdar kendisine kasıtlı olarak çar ünvanını veriyordu. Amacı Bizans imparatorunun makamını kullanmak ve hak sahibi olmaktı.

²²² Bulgar takipçiler Niş şehrinde imparatora katıldılar.

²²³ 27-30 Temmuz 1189.

olamayacaksın."²²⁴ Tanrıdan ilham alınarak verilen bu vaaz ile piskopos tarafından ayıplanan kibirleri hizmetçiler ve özellikle şövalyeler, suçlamalarla karşılaşınca dinginleşti.

İmparator, düşmanın isanın şövalyeleri hazırlıksız ve düzensiz olduklarında ani bir şekilde saldırmasını engellemek için basiretli bir şekilde orduyu sefer için bölüklere ayırdı. İlk bölüm oğlu Svabya Dükü Friedrich, Regensburg Piskoposu Konrad, Vohburg Sınır Kontu Berthold, Baden Sınır Kontu Hermann, beş Svabya Dükü ve üç Bavyera Kontunun şövalyelerinden oluşturuldu ve bu bölüğün sancağı Nimburg Kontu Berthold tarafından taşındı. İkinci bölüm Böhmen ve Macarlardan oluşuyordu ve her halkın kendi sancaktarı vardı. Üçüncü bölümün sancaktarı Dalmaçya Dükü Berthold oldu ve bölümde altı Piskopos vardı; bunlar Würzburg Piskoposu ve aynı zamanda doğu Franconia Dükü Gottfried, Liege Piskoposu Rudolf, Passau Piskoposu Diepold, Münster Piskoposu Herman, Basel Piskoposu Henry ve Osnabrück Piskoposu Arnold'du. Bu bölümün sancaktarı Merania Düküydü; diğeri ise Würzburg Piskoposunun sancağını taşıyan Henneberg Kontu Poppo'ydu. Dördüncü bölüm ise imparatorun bölümüydü; bu bölümde Tarantaise Başpiskoposu, Meissen Piskoposu, Hollanda Kontu ve kardeşi ile onaltı kont bulunmaktaydı ve bölümün geri kalanı ordunun ana birliği idi. Nassau Kontu Robert ise bu bölümün sancaktarı seçilmişti. Kendisi savaş konusunda tecrübeliydi ve imparatorun diğer elçileriyle birlikte Konstantinopolis'te esir düşmüştü. Daha sonra Alaşehir'de beşinci bölüm oluşturuldu ve bu bölüm piyadeler ve büyük çoğunlukla hizmetçilerden oluşuyordu.

Bu düzenlemeden sonra tanrının kampı Niş şehrinden taşındı ve dostlarımız olan Sırbistan'ın "büyük Kontlarına" veda edildi. Zor ve düzgün olmayan yollardan ve ormanlardan geçtik ve yine Bizans'ılar ile Valaklar pusu kurarak daha da sert saldırılar düzenliyorlardı. Bunların Bizans İmparatoru Isaak tarafından emredildiği tahmin edilmekteydi ve kaybımız az değildi; mallarımız çalınıyordu ve yiyecek toplayıcılarımız öldürülüyordu. Bir kez daha haydutlar ana yol boyunca sürekli ve aniden korumasız ve hazırlıksız olan adamlarımızın birçoğunu zehirli oklarla vuruyordu. Bu durum, adamlarımızı arbalet nişancıları ve şövalyelerle çevreleme

²²⁴Josua 7:12-13. : 12: İşte bu yüzden İsraililer düşmana karşı tutunamıyor, arkalarını dönüp düşmanlarının önünden kaçıyor. Çünkü lanete uğradılar. Sizde bulunan adanmış eşyaları yok etmezseniz, artık sizinle birlikte olmayacağım. 13: Kalk, halkı kutsa ve onlara de ki, „Kendinizi yarın için kutsayın. Çünkü İsrail'in Tanrısı RAB şöyle diyor: Ey İsrail, adanmış eşyaların bir kısmını aldınız. Bunları yok etmedikçe düşmanlarınızın karşısında dayanamazsınız.“

kararı alınıncaya kadar devam etti. Böylece bu alçakça girişimlerde bulunurken yakalananlar asılarak cezalandırıldı. Passau Piskoposu ve akrabası Merania Dükü bu tehlikeden dolayı ikmal araçlarına silahlı refakatçilerle eşlik ederken aynı olay gerçekleşti ve haydutlar aniden pusu kurarak saldırdı; şövalyeler haydutlara erkekçe karşı koydu ve 40 tanesini öldürüp 24 tanesini yakalayıp atların kuyruklarına bağlanarak kampa götürdüler. Onların kurtlar gibi ayaklarından bağlanarak darağacında asıldıklarını gördük.²²⁵ Berg valisi Friedrich bu haydutları cezalandırmada en cedur kişiydi. Friedrich bir haydutun ağaca asılmış bir şekilde ağacın üzerinden adamlarımıza ok fırlattığını gördü, onu ok ile ağaçtan düşürdü ve daha gevşek bir şekilde asıldığı ağaca daha sıkı bir biçimde bağladı. Daha sonra, diğer haydutlara ibret olması için altı haydutu da aynı utanç verici biçimde astı.²²⁶ Svabyalı ve Bavyeralı bölükleriyle babasının önünde saf tutan asil Svabya Dükü, eski geleneklere göre Svabyalıların (Alemanni) ve Bavyeralıların (Norici) her çatışmada savaş düzeninin en önünde yer alıp düşmanı ilk karşılayan kişiler olması gerektiğinden dolayı en önde durup birçok Bulgar haydutu yakalamış ve onursuzca asmıştı.

Haydutlar aynı şekilde zorlu arazi şartları nedeniyle imparatorun önünden yolculuk yapan Sayn Kontuna da saldırdı. O da haydutlara karşı sağlam durdu ve onları yendi; oniki haydut hemen öldürüldü. Bir süredir tahtırevan ile taşınan hasta bir şövalye, karşısına haydutlar çıkınca tüm gücünü topladı ve "Haklı olan aslan gibi korkusuzdur."²²⁷ sözünde anlaşıldığı gibi, tıhtırevandan hemen kalkıp bir haydutu kılıç ile öldürdü. Diğer haydutlar ise kaçmaya başladı ve uzaklaştıklarında o şövalye acılar içinde kendini yatağına bıraktı.

Bu tür çatışmalar günlerce devam etti. Bizans'lı düşmanlar her saldırdığında onları yakın çatışmada kılıçlarla ve uzaktan arbaletlerle karşıladık ve onları büyük katliamlarla yıprattık. Haydutlar ordumuz tarafından sayısız işkencelerle maruz kalmalarına rağmen Bulgaristan ormanlarında dağ yamaçları boyunca sıkıştırmaya çalıştılar ve bize karşı gece saldırıları düzenlediler. Bu ilerlemede güzel karakteriyle, genç yaştan beri dindar bir hayat yaşamasıyla ve hayırsever girişimleriyle hayranlık duyulmaya değer bir adam olan in Christo manastır başrahibi Admont'lu Isenrich, 10

²²⁵ Kurt figürü gücü ve bilgeliği sembolize etse de, ayrıca kötülük anlamı da taşımaktadır. Hırsızlar ve haydutlar cezalandırılırken kurtlar gibi avlanarak cezalandırılırdı.

²²⁶ Svabya'lının bu imtiyazı 11. yüzyılda eski kanunların incelenmesiyle ortaya çıkmıştır (bkz. Lampert von Hersfeld, S.289); kökleri henüz belirlenmemiştir.

²²⁷ Salomos sözleri 28:1.

Ağustos tarihinde, yani şehit aziz Lawrence yortusunda kutsama töreninden ve takdir ödülünden sonra tanrımıza kavuştu. Ertesi gün ise yol üzerinde sıradan bir yerde saygıdeğer Meissen Piskoposu ve hacılar eşliğinde gömüldü. Onun hakkında şu bilge sözleri söylesek haksız sayılmayız: "Onun anlayışını kötülük değiştirmesin, ruhu yanlış yola sapmasın diye alındı".²²⁸ Bu nedenle tanrı onu, hem ihtiyaçtan hem de bazı kişilerin hırsları yüzünden yaşanan açgözlülükten dolayı insanların içindeki "aşkın kısa sürede soğumasından" gerçekleşecek soygunculuğun tanrının ordusuna yayılmadan, kötülüğün ortasından aldı.²²⁹

Niş şehrinden çıktıktan 14 gün sonra, yani 13 Ağustos tarihinde Sofya şehrine vardık. Bu şehir tamamen terkedilmişti ve tüm insani gereksinimler eksikti; bu günden itibaren Bizans İmparatorunun yalan yemini ve hilekar tavrı daha da belirgin olmaya başladı. Yemin üzerine söz verilen pazar ve para değişimi yemin bozan imparator tarafından ceza tehditleri yüzünden sağlanmamıştı ve Roma İmparatoruna şansölye Johannes ve Bizans İmparatorunun akrabası Alexios Sebastos tarafından uzun zaman önce onaylanan görüşme hiç gerçekleşmemişti. Bir pazar mevcut değildi, aksine büyük bir azimle ve herşeyi düşünerek bize bir çukur kazdıklarını öğrendik.²³⁰ Dar geçitleri imparatorun emriyle daha önce parçaladıkları kayalarla ve kesilen ağaçlarla kapatmışlardı; eski aziz Basilius'un²³¹ derbentlerini ise tanrıyı şerefliendirenlere karşı savakları yenileyerek kuvvetlendirmişlerdi ve amaçları İsa'nın haclılarını yok etmektir. Ancak ilahi güç ile kuvvetlenen bizler, Bizanslıların engellerini yaktık ve kayalarını büyük bir çabayla toz ve küle dönüştürdük.²³²

Sofya şehrinden sonra²³³ kamp kurduğumuzda büyük bir çabayla Macaristan ve Bulgaristan'dan bizi takip eden ve sonunda bize ulaşabilen haclıların, yani Toul Piskoposu Peter ve asil Aspermont'lu Gaubert ve takdire şayan bir sürü seçilmiş şövalyenin gelmesine çok sevindik. Onları imparatorumuzun ve tüm ordunun sevinç çılgınlıkları karşılamıştı. Kahramanca ilerlerdik ve Bulgaristan'ın en son ve en güçlü geçidine ulaştık; burayı da, söylediğimiz gibi, Yunanlılar sinsî girişimlerle

²²⁸ Bilgelik kitabı 4:11 (Book of Wisdom).

²²⁹ Matthew 24:12.: Kötülüklerin çoğalmasından ötürü birçoklarının sevgisi soğuyacak.

²³⁰ Jeremiah 18:20. : İyiliğe karşı kötülük mü yapmalı? Ama onlar bana çukur kazdılar. Onlara duyduğum öfkeyi yatıştırmak, Onların iyiliğini dilemek için Senin önünde nasıl durduğumu anımsa.

²³¹ Sofia şehrinin 60 km güneydoğusundaki dağlık alan. Geçit yüksekliği 843 m.

²³² Hiob (Eyüp) 30:19. : Beni çamura fırlattı, Toza, küle döndüm.

²³³ 14 Ağustos 1189.

güçlendirmişti. İmparatorumuz, burada Bizanslı bir birliğin topraklarına girişimizi takip ettiğini öğrendi. İmparatorumuz ağır silahlı süvarileri yanına aldı -geri kalan ordu kampa kaldı- ve geçitlerden geçti. Amacı Bizanslıların kurduğu engelleri şanlı bir savaşla yıkmaktı. Ancak Bizans birliği geri çekilmişti ve kaçmış gibi ortadan kaybolmuştu. Böylece İmparator hazretleri ve İsa'nın savaşçıları rahatsız edilmemişti. Bundan sonra Bizans birlikleri bir daha herhangi bir yerde yolumuza çıkmaya cesaret edemedi. İmparator aynı gün kampa geri döndü ve adamlarımızın geçitten geçişini hazırladı. 20 Ağustos gününde Bizanslıların savunma aletlerini yaktıktan sonra bu kasvetli geçitleri terkettik. Braniçevo'dan yola çıktığımızdan beri Bulgaristan'da altı haftamızı geçirmiştik²³⁴, Petrus ve Paulus yortusundan beri, yani Sava'yı geçtiğimizde²³⁵ yedi buçuk hafta geçmişti. Sonunda şarap ve ordunun ihtiyaçlarıyla dolu olan Circuviz²³⁶ şehrine vardık. Sanki yorgun düşmüş, suyun ve gölgenin hasretini çeken biri, tanrının merhametiyle dindirilmişti. 24 Ağustos Aziz Bartholomew gününde Filibe şehrine vardık. Bu şehir doğal konumu ve sanatsal mimarisi bakımından oldukça donanımlı bir şehirdi. Şehir, bizden korktuklarından dolayı Bizanslılar tarafından tamamen terkedilmiş bulduk ve burada kamp kurduk.²³⁷ Bir sonraki gün imparatorumuz, Bizans İmparatoru Isaac'tan bir mektup aldı: Mektup kibir ve haksız isteklerle doluydu ve bize ilerlememizi açıkça yasaklıyordu. İmparatorumuz bu yazıya her zamanki mütevaziliğiyle cevap verdi; burada imparatorumuz her türlü ahmakça uçukluğu, akla gelebilecek her türlü sakınganlıkla karşıladı. Bu durumdan itibaren saygıdeğer elçi Münster Başpiskoposunun ve onun takipçilerinin esareti açıkça kesinlik kazanmıştı. İmparator Isaac, şimdiye kadar duyulmamış bir kötülükle, onları hapse atmış, eşyalarından mahrum bırakmış ve onların üzerinde her türlü aşağılamayı gerçekleştirmişti ve böylece Kutal Haç'ın ordusuna ve tüm Hristiyanlara utanç getirmişti. Onlar imparatora barış ve dostluk arayışı için gitmişlerdi ve imparator bunu yaparak tüm milletlerin yasalarına ve geleneklerine, sadece Hristiyanların değil, hatta barbaların bile geleneklerine karşı gelmişti. O bunu, Haç'ın ve tüm Hristiyanların düşmanı, onun ise arkadaşı ve müttefiki

²³⁴ Doğru olan : 7hafta: 2 Temmuz - 20 Ağustos

²³⁵ 29 Haziran 1189.

²³⁶ Marica'nın ovası, belki de Pazarlık, Alaşehir / Plovdiv'e 25 km uzaklıktaki alan olabilir.

²³⁷ Filibe valisi bu dönemde Niketas Choniates'in yazıyordu (ölüm yılı 1217). Haçlı ordusu ilerlerken Bizans ordusunun ne denli baskı altında ve dağınık olduğunu yazdı. Birliğin koordineli bir biçimde savunma yapması mümkün değildi. EICKHOFF S.66.

Selahaddin'e karşı prim yapmak için yapmıştı. Bu nedenle ordu kin doluydu; bu andan itibaren Bizanslıların tüm mallarını çekinmeden yağmalayıp diğer herşeyi viraneye çeviriyorlardı.

26 Ağustos'ta Filibe'ye tanrının kararıyla ve büyük bir coşku ile girdik. Burada ordumuz için hoş ve kullanışlı olan şeyler bulduk. Bizans İmparatoru deniz yolu ile ilerlememizi kabul etmediğinden dolayı şehre sanki kendi evimizmiş gibi yerleştik: bağ mahsüllerini (üzüm) sıktık, kazılarak depolanan mahsülleri aldık ve herkes kendisine sağlanan misafirlik sayesinde istediğini aldı.²³⁸ Bu şehirde yaklaşık onbir hafta kaldık.²³⁹ Ta ki şeytan olmayan ve kötülük getirmeyen tanrı onları korkuttuğundan dolayı "şehir göz alabildiğince sessiz oldana kadar" kaldık.²⁴⁰

İmparator Bizanslıların onu geri çevirmek ve engellemek için sürekli kurdukları hain tuzaklarına katlandı. Ancak o soğukkanlıydı ve amaçlarını tüm tehkilere rağmen korkusuzca gerçekleştirdi ve eğer çarmıha gerilenin durumu onu engellemeseydi, tüm Makedonya bölgesini işgal edebilirdi. Bu aldatıcı fitneler için ünlü Roma İmparatoru olan oğlu Heinrich'e, sitem etti. Oğluna bir haberci aracılığı ile mektup gönderdi ve bu mektubu tam metin olarak aşağıda ekliyoruz:

3.5. İMPARATORUN FİLİBE'DEKİ DURUM RAPORU

Friedrich, tanrının merhametiyle Roma İmparatoru ve tüm zamanların Augustus'u; çok sevilen oğlu Heinrich'e, Romalıların Kralı ve Augustus, selamlarımla ve baba sevgisiyle.

İmparatorluğumuzun olgunluğu, sen ekselansların içeriği anlam yüklü mektubunu sevinçle ve sağduyu ile almıştır. İçten dilediğimiz ve çok istediğimiz şifayı bulmana ve iyileşmene özellikle çok sevindik. Bunun ötesinde, asil sükûnetin ne durumda olduğumuzu ve hayat veren Haç'ın ordusunun ne denli ilerlediğini bilmeyi dilediğinden dolayı önce bu bilgileri aktaracağız.²⁴¹ Kardeşimiz Bizans imparatorunun

²³⁸ Bazı yazarlar Philippopolis şehrini şarap şehri olarak adlandırmaktadır. Vinopolis, Vinipopolis (Arnold von Lübeck S.132, Chronica regia Coloniensis S.145).

²³⁹ Doğrusu 10 haftadır: 26 Ağustos - 5 Kasım.

²⁴⁰ karş. Makkabilerin birinci kitabı 1:3 ve Kralların birinci kitabı 5:18

²⁴¹ Mektupta yazılan birçok kesit Ansbert ile aynıdır. Raporun ve mektubun aynı yazar tarafından yazılıp yazılmadığını veya Historia'nın yazarının bu mektubu kaynak olarak kullanıp kullanmadığını bilememekteyiz.

imparatorluk sınırlarına vardığımız gibi mallarımız azımsanamayacak kadar çok kez çalındı ve adamlarımız öldürüldü. Tahminimizce, bunların imparatorun emriyle gerçekleştiğinden eminiz. Bu haydutların bazıları ana yolun dar geçitleri boyunca saklandılar ve beklemediğimiz bir anda, adamlarımız korumasız ve hazırlıksız olduğunda, zehirli oklarla saldırdılar; ta ki bilge konseyimizin kararıyla adamlarımız arbalet nişancıları ve şövalyeler tarafından korununcaya kadar. Bu alçakça girişimlerde bulunurken yakalananlar cezalarını asılarak çektiler ve ilk gün otuziki haydut yakalandı ve kurtlar gibi ayaklarından asılıp ölüme bırakıldılar.²⁴² Yine de kalan caniler Bulgar ormanlarında yol boyunca bizi takip etti; dağ yamaçları boyu kanatlardan bizlere geceleri saldırdılar. Ancak onlar da ordumuzun karşı saldırılarının gazabına uğradılar. Daha sonra bahsedilen Bizans İmparatoru, Nuremberg'de resmen onun adına verilen ve yemin edilen tüm sözleri yerine getirmemekle kalmadı, ayrıca bizi cezalandırmak ve gözdağı vermek için pazar ve para değişiminden mahrum bıraktı. Bağlantı yollarının kesilen ağaçlarla ve büyük kaya parçalarıyla kapattırdı. Bulgaristan'ı korumak için zamanla harabeye dönmüş kuleleri ve savakları tanrıya ve hayat veren Haç'a karşı gelerek güçlendirilmesini emretti ve böylece tüm Hristiyan âleminin zarar görmesini istedi. Ancak adamlarımız ilahi korumaya sahipti. Bizanslıların kayalar üzerindeki makinelerini ve ağaçları yakarak onları "toz ve küle" çevirdiler.²⁴³ Tanrının izniyle tüm geçitlerden geçtik ve tüm güzel şeylerle dolu olan şehir Circuviz'e vardık. Böylece Bulgaristan'daki zahmetli ilerleyişimiz altı hafta sürdü. Daha sonra varlıklı, iyi düzeyde donanmış, doğal konumu iyi olan ve yüksek mühendislikle yapılmış mimariye sahip bir şehir olan Filibe'ye vardık; ancak şehir ıssızdı ve görünüşe göre terkedilmişti ve biz de bu şehri ele geçirdik. Sonraki gün ise Bizans İmparatorunun eşit düzeyde gösterişli, tehditlerle, tatlı sözlerle ve şikayetlerle dolu mektubunu aldık. Daha sonra ise Münster Piskoposu, Kont Rupert ve Markward hazinedarının tutsak edilmesi ile ilgili detaylı ve açık bir bilgi edindik. Macaristan'da bulunduğumuz günlerde Bizans İmparatoru onların tutuklanmasını emretmişti ve böylece uğruna yola çıktığımız Haç'ı kötölemiş ve yaratancımızı küçük düşürmüştü. Tüm halkların ve yasaların hürmetine karşı onları çıplak ve utanç verici bir biçimde hapse attırma emrini vermişti. Bu bilgileri edindiğimizde ordumuz kin tuttu. Kimse

²⁴² Ansbert'in kastettiği bu şekilde hediye edilen 24 nişancıdır.

²⁴³ Hiob (Eyüp) 30:19. : Beni çamura fırlattı, Toza, küle döndüm.

onları şehirleri, kaleleri ve köyleri yağmalayıp işgal etmekten alıkoyamadı. Bizans İmparatoru elçilerimizin gururları incinmeden majesterimize geri döneceği haberini yazılı olarak verdiğinde ordumuz da bu tutumu bıraktı.

Sonuç olarak, uzun süredir sabrımızı zorlayan birçok görüşme ve mızızılanan elçilerin düzenbaz taleplerinden sonra kış soğuşunda ilerleyişimize ara verdik. Bizans İmparatoru sanki iyi bir pazarlık yapılmış gibi elçilerimizi geri gönderdi; ancak onların 2000 Mark tutarındaki parasını alıkoydu. Kendisi bir kez daha güvenli geçiş, birçok gemi, pazar ve genel bir para değişimi sözü verdi. Ancak atasözünde söylendiği üzere "yanmış bir çocuk ateşten korktuğundan dolayı" artık Bizanslıların yeminlerine ve numaralarına inanmıyorduk ve Filibe'de kışı geçirmeye karar verdik. Oğlumuz ve ekselanslarınızın kardeşi olan Svabya Dükü ordumuzun büyük bir bölümü ile birlikte kış soğuşunun yerini ılıman ilkbahar alana kadar Filibe'den on Alman mili uzağındaki Berrhoe şehrinde kalacaktır.²⁴⁴

Bu nedenle, Yunan İmparatorundan önemli ve imtiyazlı kişileri bize esir olarak vermediği ve tüm Romania²⁴⁵ bölgesini almadan sürece Aziz Georg'un kolu olarak adlandırılan Çanakkale Boğazından geçebilmemiz mümkün değildir. Bundan dolayı sağduyulu ve asil şahsının derhal Geno, Venice, Ancona, Pisa ve diğer bölgelere bir filo kadirga ve deniz taşıtları göndermeleri ve bizimle Mart ayının ortalarında Konstansopolis şehrinde buluşup, biz karadan saldırırken onların da bize deniz üzerinden yardım etmeleri için uygun elçiler göndermeni talep ediyoruz. Ayrıca yüce Krallık makamına uyararak henüz borçlarını ödemeyen bölgelerin borçlarının şansölye H.*²⁴⁶, Boland'lı Werner ve noterimiz Richof'un yardımlarıyla alınmasını ve Venedik'li misafirimiz Bernhard'ın²⁴⁷ malikanesinde depolanmasını, ilgili kişilerin yardımlarıyla Sur şehrine ulaştırılmasını talep ediyoruz. Çünkü biliyorsun ki Ancona, Metz, Bremen, diğer birçok bölge ve Hennegau Kontunun borçlarını edinmedik ve beklenmeyen ikametimiz yüzünden bu paraya ihtiyacımız var.

²⁴⁴ Stara Zagora.

²⁴⁵ Bizansa ait denizin ötesindeki bölge.

²⁴⁶ Buradaki şahsı tanımlamak oldukça zordur: Mareşal Heinrich veya şansölyenin en yakın çalışma arkadaşı olan baş noter Heinrich de olabilir; kendisi daha sonra Worms piskoposu olmuştur (1192-1195).

²⁴⁷ Bernardus Teotonicus (Alman) (ölüm yılı 1215), özellikle gümüş ticareti sayesinde Konstantinopolis'e kadar varan bir finans imparatorluğu kurdu. Fryde - Von Stromer S.43-52).

Her ne kadar hayat veren Haç'ımızın ordusunda seçkin şövalyeler olsa da tanrıya içten bir şekilde dua etmenizin yardımı dokunacaktır. Çünkü kral güçlü ordusu sayesinde değil²⁴⁸, bireylerin kazançlarından doğan sonsuz kralın merhameti sayesinde muzaffer olur. Bu nedenle siz kral hazretlerine rica ediyoruz: İmparatorluğumuzun din adamları ile toplan ve onların içten bir biçimde bize dua etmeleri için çaba göster. Buna ek olarak bilgeliğine dikkat çekiyoruz ve İsa adına kraliyet elinin yasaları eline almasını ve haset edenlere karşı krallık istikrarını kuvvetlendirmesini; böylece tanrının merhametini ve halkın teveccühünü kazanmasını istiyoruz. Bu günlerde Papa'ya²⁴⁹ yazmayı ihmal etme: Papa, tanrının halkının Haç'ın düşmanlarına karşı kışkırtıldığı yerlere din adamları göndersin; bunu özellikle Bizans'a yapsın. Çünkü Konstantinopolis Patriği Aya Sofya'da haçlılarımızın nezdinde halka şu şekilde vaaz verdi: Her kim yüz haçlıyı öldürürse ve daha önce on Bizanslı öldürmüş ise, o kişi tanrının affına uğrayacaktır! Suibert ve Nymwegen ada kalelerinin kuvvetlendirme işlemlerini, bunun yüksek önem taşıdığını düşündüğümüzden dolayı, tamamlamanı istiyoruz. Sadece eceli ile ölen ve tanrıya ulaşan haçlı sayımız yüzün üzerindedir. Birçok atımız telef oldu. İmparatorluğumuzun, özellikle Provence ve Soest şehirlerinden birçok haçlımız Konstantinopolis şehrinde tutsak edildi ve onların amacı bu şehirde bizimle buluşmaktı. Filibe şehrinde şimdiden oniki haftamız geçti. Filibe'den Konstantinopolis'e kadar hiçbir şehir veya kalede insan kalmadı.²⁵⁰

3.6. YIPRATMA ÇATIŞMALARI VE BİZANS İLE YAPILAN BAŞARISIZ GÖRÜŞMELER

Bu dönemde Svabya Dülü Frederick, Bizanslıların bir ordusunun bizden üç mil uzaklıkta mevzi aldıklarını²⁵¹, bizimle savaşmak istediğini, ancak ordumuzu karşılamak için saklandıklarını duydu. Friedrich en iyi şövalyeleri topladı ve gece yola çıktı. Şafak söktüğünde Bizanslılara saldırmayı emretti. Bu girişimi başarı olabilirdi, ancak Bizanslılar uyarılmıştı ve bu tehlikeli durumdan dolayı kaçtılar. Bizanslılar kamptan kaçmaya çalıştıklarında adamlarımız kanattan onların üzerine saldırdı ve

²⁴⁸Psalm 32:16. : Kralı güçlü ordusu, devî de kendi gücü korumaz.

²⁴⁹ Clemens III (1187-1191).

²⁵⁰ Bazı eklemeler tarih belirtmekte ve bu tarih oldukça uymaktadır. 16 Kasım 1189.

²⁵¹ Bizans birlikleri Filibe'deki Prozenos kalesinde başarısızlığa uğradılar.

onlara öldürücü yaralar açtı. Bizanslılardan beşyüzden fazla kişi öldürüldü; aralarında sancaktar da bulunmaktaydı; diğerleri ise ölümden kaçtılar. Zaferden sonra İmparatorumuz, prensler ve şanlı Svabya Dükü, akrabası olan Merania Dükü Berthold ile birlikte ordumuzun büyük bir bölümünü alarak zengin şehir Berrhoe'ye²⁵² saldırmaya karar verdi. Bu şehir Konstantinopolis'in paralı askerleri (tributarii) olan bazı paganlar ve Türklerin²⁵³ elindeydi. Bir salı gününde²⁵⁴ şehrin kapılarına varıldığında ve saldırmak için ordumuz hazırlık yaptığında, bazı silahlıların adamlarımızı izlediğini ve sanki bizimle savaşmak için bir şeyler peşinde olduklarını gözlemledik. Ancak bu durum tam tersiydi: Onlar, çavuşlar ve beylerin sesleri duyulduğunda bağırış içerisinde ve utanç verici bir şekilde şehre geri kaçtılar ve diğer taraftaki kapıdan dağlara tırmandılar. Adamlarımız şehri ele geçirdi ve burada büyük miktarda buğday, arpa, un, şarap, öküz ve koyun buldular ve çok sayıya kıyafeti yorulana kadar topladılar. Adamlarımız burada dört gün kaldı ve sonra da ordumuzun geri kalanlarına ganimetlerle birlikte döndü.

Yine de imparatorumuzun mareşali, korkusuz ve barış konusunda bir o kadar sabırsız olan Kalden'li Heinrich, güçlü bir savunmaya sahip olan ve üzerinde rahip manastırı bulunan Scribention²⁵⁵ adlı kaleyi imparatorluğumuzun mülküne geçirdi ve burada bir garnizon kurdu. Heinrich, burada bulunan halkı zarar görmemelerine karşılık imparatorumuzun saltanatına teslim olmalarına zorladı ve manastır başrahibini imparatorumuza götürdü. İmparator ona dostça yaklaştı ve ona büyük saygı ile ilgilenmek için çaba gösterdi. Ayrıca Passau Piskoposu, Merania Piskoposu ve mareşal, imparatorunun ordusunun başına geçip Brandovei adlı bir şehre saldırdı.²⁵⁶ Halk adamlarımıza karşı koydu ve bir süre direndi, ancak daha sonra her zamanki gibi şehre kaçıp duvarların üzerinden adamlarımıza taşlarla ve oklarla karşı geldiler. Adamlarımız şehri kuşatma çeberi altına aldı. Onlar da kontlarına bir elçi göndererek takviye talep ettiler. Ancak cevap gelmeden önce halk, çaresizlikten pes edip tüm mal varlıkları ile birlikte şehri bize teslim ettiler; biz de onların hayatlarını bağışladık. Aynı şekilde güçlü olan Pernis²⁵⁷ şehri de himayemiz altına alındı. Böylece İsanın ve Kutsal

²⁵² Stara Zagora, Filibe'nin 75 km kuzeydoğusunda yer almaktadır.

²⁵³ Kuman (Kıpçaklar)

²⁵⁴ 30 Ağustos veya bir hafta sonrası 6 Eylül (1189).

²⁵⁵ Sopot, Philippopolis'in 50 km kuzeyinde yer almaktadır.

²⁵⁶ Voden, Philippopolis'in 150 km güneybatısında yer almaktadır.

²⁵⁷ Petric, Philippopolis'in 150 km güneybatısında yer almaktadır. Günümüz Yunanistan sınırı.

Haç'ın ordusu kısa sürede üç şehri ve yaklaşık on kale ile çevrelerini himayesi altına aldı. Bu zamandan sonra bu topraklarda haraç karşılığı ikamet eden Ermeniler ve bazı Bulgarlar ordunun liderlerine ve imparator hazretlerimize geldiler. Onlar büyük bir tevazu ve yalvarış ile kendilerine ve köylerine barışın garanti edileceğini umdular. Bunun karşılığında bağlılık yemini edecekler ve boyun eğeceklerdi. Onlar bununla kalmayıp Filibe'deki orduya bu bölgede kaldıkları sürece ürün satmak için pazar kuracakları sözünü verdiler ve bunu da sadık bir şekilde yaptılar.

Bu sırada, "tanrının halkına vekâlet eden sadık ve bilge olan"²⁵⁸ kusursuz imparatorumuz Kutsal Haç ordusunun selameti için adımlar attı. İmparator beş kişilik gruplar veya elli askerden sorumlu kişiler atadı ve böylece tüm şövalyeler elli kişilik²⁵⁹ gruplara ayrıldı. Böylece hem savaşta, hem de diğer durumlarda başlarında bir kişi olacaktı ve bunu imparatorluk mareşalinin haklarını ihlal etmeden gerçekleştirdi. İmparator, ordunun içinden en iyi ve en bilge altmış kişiyi ordunun dâhil olduğu konularda önerilerde bulunmaları ve yönlendirmeleri için seçti. Yine de bir süre sonra daha bilge bir kararla ve iyi bir sebepten dolayı uzmanların sayısı azaltıldı; daha önce altmış kişi olan bilge grup onaltı kişiye düşürüldü.²⁶⁰

İmparator, bunlar gerçekleşirken asil elçilerinin tutsak edilmesini düşünüyordu - Bizans İmparatorunun sinsi ve düzenbaz tavırla gönderdiği kibirli ve Roma İmparatorluğuna uygun olmayan elçisini bu sefer geri çevirmişti - ve bir kez daha iki asil elçiyi, yani Mainz şehrindeki St Victor Kilisesinin kanonu Werner ve şövalye olan Gottfried'i Konstantinopolis şehrine gönderdi; bunu yapmadan önce Bizans Kontları tarafından bu iki elçi için güvenli refakat sağlanmıştı. Elçilerin görevi Bizans İmparatoru tarafından bizim Roma İmparatorumuza karşı yapılan suçlamaları uygun bir dille bertaraf etmektir. Onlar, imparatorumuzun Bizans'ın düşmanı Sırbistan Kontuna Mayıs ayında bulunduğu zaman ne Bulgaristan'ı ne de başka herhangi bir toprağı tımar olarak vermediğini ve hiçbir Kont veya Kral ile Bizans'a karşı fesat çıkarmadığını anlatmakla yükümlüydü. Bu suçlamalar ve iftiraları Bizanslı taktikçi, zorbaca girişimlerine bahane bulmak ve İsa'nın ordusunun ve imparatorumuzun masum elçilerini sinsice ve haince tutsak ettiğini örtbas etmek için öylece bize karşı

²⁵⁸ Luke 12:42. : Rab de şöyle dedi: «Efendinin, uşaklarına vaktinde azık vermek için başlarına atadığı güvenilir ve akıllı kâhya kimdir?

²⁵⁹ Doğru tabir burada "Pentakontarch" olmalıdır.

²⁶⁰ Edirne'den yola çıkma anı.

uydurmuştu. Daha önce belirtilen elçilere Nuremberg şehrinde Bizans İmparatorunun elçisinin kendi adına Roma imparatoruna ve İsa'nın ordusuna verdiği yemini hatırlatmaları için talimat verildi. Buna göre Bizans İmparatoru bu şanlı orduya güvenli geçit ve deniz yolu ile nakil sözü vermişti ve yine de en başından beri bunu her yönden ihlal etmiş, elçilerin tutuklanmasıyla da yüzyıllardır duyulmayan bir suç işlemişti. Tüm bunları göz önünde bulundurarak kendi şerefini ve itibarını; ayrıca kendi krallığının istikrarını ve güvenliğini düşünmesi gerektiğini bildirme talimatı verildi.

Bu iki elçi de onlardan haber gelmeyene ve endişelenmeye başlanıncaya kadar uzun süre tutsak tutuldu. Sonunda, Bizanslıların birçok aldatici ve çıkmaza sokan elçilerinden ve yazışmalarından sonra elçilerimiz Münster Piskoposu Hermann, Nassau Kontu Rupert ve akrabası Kont Walram, Diez şehrinin genç kontu Heinrich, imparator haznedarı Markward diğer seçkin şövalyelerle birlikte uzun süre önce istenildiği üzere onların peşinden gönderilen iki elçiyle birlikte serbest bırakıldı. Biz de tanrının koruması altında onları karşıladık. Ordumuz onları büyük sevinç çığlıklarıyla karşıladı ve kutlarcasına 28. Ekim tarihinde, havari Simon ve Jude'nin kutlama yortusunda bizlere Filibe şehrinde katıldılar. Biri sesini yükseltip incilde yazan şu sözleri her söylendiğinde veya kalplerden geçtiğinde sevinç gözyaşları döküldü : "Şimdi sevinmelisin oğlum, çünkü kardeşim ölmüştü ve yine yaşıyor, kayıptı ve şimdi tekrar bulundu".²⁶¹ İmparatorumuz da gözyaşlarını tutamamıştı, çünkü özlenen bu denli önemli adamlar İsa'nın ordusu adına kurtların ağzından geçip boğazlarına girmişti ve ondan koparılmıştı; ancak tekrar imparatorumuzun yanındaydılar. Onlarla birlikte Bizans İmparatorluğundan birkaç namlı şahıs, şansölye²⁶² ve Bizanslıların geleneksel olarak sebastos²⁶³ olarak adlandırdığı dört soylu gelmişti ve efendileri tarafından gönderilmişti. Onlar sanki tüm sorunlar çözülmüş gibi gelmişlerdi ve sinsi düşüncülerle Çanakkale Boğazı'ndan deniz yolu ile geçisi, ordumuz için uzun süre önce söz verilen pazarın ve adil para değişiminin yapılacağına dair söz veriyorlardı. Sinsi Bizans İmparatoru, İsa'nın haçlılarının

²⁶¹ Luke 15:32. : Ama sevinip eğlenmek gerekiyordu. Çünkü bu kardeşin ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu!

²⁶² Johannes Dukas.

²⁶³Sebastos ünvanı sadece imparator hanesinde bulunur. Batıdaki Augustus ile aynı anlamı taşır.

ilerleyişini sert kış aylarına kadar geciktirmişti. Bunun ötesinde geçiş yolunda Türklerin ve Kumanların²⁶⁴ yardımıyla üç ayrı bölgede pusu hazırlamıştı ve ona göre dikkatsiz ve bilgisizdik: Verilen talimata göre ordumuz gemi alanındaki eksiklik nedeniyle bölünmeye zorlanacaktı ve kutsal Goerg'un iki kolundan saldırıya uğrayacaktı. Açık denize ilerleyenlerimiz ise düşman kadırgalar tarafından etrafı sarılacak ve öldürülecekti.

Marmara adlı bu deniz, yerliler tarafından Aziz George'un kolu olarak adlandırılıyordu ve Seston ile Abydon²⁶⁵ arasında bulunuyordu ve Phrixus ve Helle'nin hikayesinde Hellespont adıyla anılıyordu. Karadenizden önce konumlandırıldığı için ise Proponticum adı verilmişti.²⁶⁶ Tarihçiler, bu denizin akımının Tanais ve Tuna adlı iki nehir tarafından hareketlendiğini ve son olarak daha güçsüz bir şekilde Adriyatik veya Tirrenian Denize, antik Truva'nın yakınlarına döküldüğünü iddia ediyorlardı. Bu geçişlerde bize karşı sinsi hainlikler planlanmıştı.

Yine de "kuşların gözünün önündeki ağ atıldığından dolayı"²⁶⁷ ve atasözüne göre yanmış bir çocuk ateşten sakındığından dolayı, Bizanslıların sinsi planları bizden gizlenemedi: Hem elçilerimiz, hem de güvenilir Ermeniler muzaffer imparatorumuza birçok ipucu vermişlerdi. Bu nedenle zeki imparatorumuz, onlar seçilmiş ve önemli esirler teslim etmedikleri sürece sinsi numaralarına inanmıyordu. 29 Ekim tarihinde, özlenen elçilerin geri dönüşünün ikinci gününde bu elçiler, toplanan kontların, din adamlarının ve sövalyelerin nezdinde tutsak edildikleri, aç kaldıkları, aldatıldıkları ve birçok kez hakarete uğradıkları trajedisi ile alakalı rapor sundular. Bizans imparatoru onların acısını daha da artırmak için sahip oldukları en güçlü atları Saracen Selahaddin'in elçilerine hediye etmişti ve onlar da atları keskin manevralarla bir oraya bir buraya sürüp kötü niyetlerini atlardan çıkarmışlardı. Elçilerimiz ayrıca Konstantinopolis patriği ve sözde havarisinin²⁶⁸ kutsal günlerde halka vaaz verirken haçlılara köpekler diye hitap ettiğini ve her kim on Bizanslıyı öldürmek ile suçlanıyorsa, yüz haçlıyı öldürdüğü takdirde tanrının merhametine kavuşacağını nasihat ettiğini bildirdiler. Bu üzücü rapordan sonra Bizans elçileri ve şansölye

²⁶⁴ 11. yüzyılın ortalarında türk boyları Kumanlar (kıpçaklar) ve küçük Asya'dan gelen Türkmenler bizansa bağlanmadan Trakya ve Makedonya bölgesinde yaşamışlardır.

²⁶⁵ Çanakkale'nin kuzeyinde Hellespont'un üzerinde bulunan liman şehri.

²⁶⁶ Nephele, Kral Athamas'ın eşi Phrixos'un kızını kurtardığı hikaye. Gesta Frederici I 48, S.220-221.

²⁶⁷ Salomos sözleri 1:17.

²⁶⁸ Kudüs'ü Dositheos, Konstantinopolis başpiskoposu (1189-1191).

çağırıldı. Bizanslı şansölye her zamanki selamlamasını yaptı ve yalan ve aldatmaca dolu yazısını ilettili. Bu yazıda İsa'nın ordusuna pazarın tahsis edilmesi ve Çanakkale boğazından geçişin Abydos ve Sestos şehirlerinden gerçekleşeceği sözü veriliyordu; ancak onların dudaklarında doğruluk yoktu, ve her kimin üzerine kan ve aldatmaca bulaşırsa o kişiden tanrımız tiksindir.²⁶⁹

Mektubun selamlama bölümü bile dinleyicilerin kulaklarına azımsanamayacak bir hakaret barındırıyordu. Çünkü her zamanki kibriyle Bizans İmparatoru, bu mektupta kendini Roma İmparatoru olarak tanımlıyordu ve imparatorumuza ise Roma İmparatoru olarak değil, "Almanya Kralı" olarak hitap etmekteydi. Mektup okunduğunda, tanrının merhametiyle dolu olan imparatorumuz aptal kralın çılgınca Roma İmparatoru ünvanını gaspetmesini hoş karşılamadı ve şu sözlerle herkese seslendi: Akıllı yerinde olan herkes için mutlaktır ki dünyada sadece bir Roma İmparatoru vardır, aynı şekilde sadece bir evrensel Piskopos vardır; o da Roma'lıdır. Ben otuz yıldan fazla süredir Roma İmparatorluğunun esasını hiçbir kralın veya prensin itirazı olmadan taşıdım ve Roma şehrinde en yüksek Piskopos tarafından kutsal yağ ile imparatorluğa atandım ve yükseltildim. Ve benim seleflerim de bu monarşiyi dört yüz yıldan fazla süre taşıdı ve şanlı bir biçimde bana devretti. Evet, bu saltanat imparatorluğun eski ana merkezi dünyanın merkezi Konstantinopolis'ten Roma'ya taşındı ve bu Roma'lıların ve imparatorluğun kontlarının onayı ve kutsal katolik kilisesinin en yüksek Piskoposunun vekaletiyle gerçekleşti; çünkü Konstantinopolis imparatorunun kiliseye karşı gaddarca girişimlerde bulunanlara olan etkisi zayıftı. Bu nedenle ben, kardeşim olan Bizans İmparatorunun kendisine verilmeyen ünvanı, ben 1. Friedrich'in Roma İmparatoru ve sonsuz Augustus olduğumu bildiği halde aptalca ve uygunsuzca gaspetmesine şaşırırmaktayım. Bunun dışında kendisi beni mektuplarda kardeş sevgisi ile selamlıyor; ancak kendisi kardeş güvenini sarstı ve hatta Hristiyan dinine ve takvasına ihanet etti. Çünkü kendisi sadık ve asil elçilerimi, yani kutsal Haç'ın armasını taşıyan İsa'nın haçlılarını suçsuz oldukları halde tutsak etti, mallarını alıkoydu, açlıkla cezalandırdı ve çeşitli aşağılamalara maruz bıraktı. Eğer kendisi elçilerimden alıkoyduğu malları geri vermezse ve sebepsiz yere yol açtığı hukuksuz zararları yeterince tazmin etmezse,

²⁶⁹ Psalm 5:10 : y Tanrı, onları suçlu çıkar! Kurdukları düzen yıkımlarına yol açsın. Kov onları sayısız isyanları yüzünden. Çünkü sana karşı ayaklandılar. , 5:7: Bense bol sevgin sayesinde Kutsal tapınağına gireceğim; Oraya doğru saygıyla eğileceğim.

bana hak ettiğim ünvan olan Roma İmaratoru olarak hitap etmezse ve seçilmiş esirlerler sağlayarak adil bir pazar, para değişimi ve ayrıca Çanakkale Boğazı'ndan güvenli geçişi sağlamazsa, bundan böyle bana elçiler ve mektuplar göndermekten uzak dursun. Ancak biz -bu söylediklerimi kelimesi kelimesine anlasın- tanrının merhametine güvenerek kılıçla yolumuzu açacağız. Ayrıca ben -bu sözlerle imparator devam etti- efendinizin daha önceki görüşmelerimizde bana lütuf buyurmasını kabullenmeyeceğim; çünkü benim tüm dünyanın bildiği gibi herhangi birinin lütfuna ihtiyacım yoktur. Tek ihtiyacım olan herşeye mukadder olan tanrının lütfu ve tanrıya dua edenlerin erdemidir.

Elçiler bu kınamaya herhangi bir cevapları olmadığını açıkladılar ve yine de imparatorumuzu bahane ve asılsız sözlerle kandırmaya çalıştılar. Bu çabalar boşa gitti ve imparatorumuzun tutumu nedeniyle kafaları karışık bir şekilde geri döndüler. İmparatorumuzun bu sitemi, Bizans imparatorunun az düzeyde, ancak daha dikkatli konuşmasını sağladı: İlk mektupta Bizans İmparatoru, bizim imparatorumuza "Almanya Kralı" olarak hitap etme gafletinde bulunmuştu; ancak ikinci mektubunda ise ona "Almanya'nın hoşgörülü imparatoru" olarak hitap etti ve sonunda üçüncü mektubunda imparatorumuza "Eski Roma'nın yüksek derecede değerli İmparatoru" olarak hitap etti. Bunu aşağıdaki mektup ile anlamaktayız: Isaac Angelos, İsa'ya inanan, tanrının isteğiyle taçlandırılmış, yüce, güçlü, Romalıların yöneticisi ve büyük Konstantin'in tacının şerefli varisinden eski Roma'nın İmparatoru ve Almanya'nın Kralı, sevilen kardeşimizin imparatorluğuna, kardeşçe gönül ve sevgilerle selamlarımı iletirim vs.²⁷⁰

Bu arada Filibe'den ayrılmak ve ilerlemek için hazırlık kararı alındı. Macaristan Kralı'nın bir elçisi, kraldan bir mektup ile bize ulaştı. Dikkatli olan herhangi bir kişi bu mektubu okuyunca kralın İsa'nın ordusuna ve imparatorumuza karşı sadık olmaktan ziyade zararımız için elinden gelen girişimlerde bulunan damadı Bizans İmparatoruna sadık olduğunu anlayabilirdi. Ayrıca onun diğer bir damadının, yani erdemli kahramanlık girişimleriyle ön plana çıkan Svabya Kontunun²⁷¹ İsa'nın ordusunda bulunması büyük önem taşıyordu. Kral, mektubunda Macaristan'dan

²⁷⁰ Doğu ve Batı Roma arasındaki ünvan yarışı sürekli çatışmalara neden oldu. Bizanslılar Batılılara Roma imparatoru ünvanını kabul etmiyorlardı (imperator Romanorum) ve kendilerini imparator olarak görüyorlardı (Basileus Romaion).

²⁷¹ Schwaben dükü Friedrich'in Macaristan kralının kızı Konstanze ile nişanlanması ile ilgili Ansbert yalnızca bu kısımda söz etmektedir.

İsa'nın ordusuna katılanların geri dönmesi için, sanki İsa'nın ve kutsal Haç'ın ordusu onların ordudan ayrılmasıyla zayıflayacak ve ordumuzun gücü azalacakmış gibi, izin verilmesini talep etti. Ancak bu durum gerçekleşirse bile gücümüzün azalacağını düşünmedik. İmparatorumuz bu mektuba cevap vermeyi erteledi, çünkü kendisi Filibe'den ayrılma hazırlıkları ile tamamen meşguldu. İmparatorumuz şehrin durumundan endişeleniyordu. Çünkü ordumuz bu şehri terkettiğinde düşmanlar tarafından işgal edilebilirdi ve bizi korumaya hizmet eden bu şehri şeytanla ve cürümlerle başbaşa bırakırdık. Bu şehrin garnizon kuvvetleri olarak orduları ile birlikte beş piskopos seçildi. Bunlar Liege, Passau, Münster ve Toul Piskoposu ile Tarentaise Başpiskoposu ve askerleriydi. Bu orduların ana yükleri ve parası da bu şehirde bırakıldı. Bu düzenlemeler yapıldıktan sonra 5 Kasım tarihinde Filibe'den ayrıldık ve Edirne'ye²⁷² doğru yola çıktık. Burada da şehrin kenarında bir Bizans ordusu mevzi almıştı. Üçüncü gün²⁷³ Blisimos²⁷⁴ şehrine vardık. Burada, imparatorumuz tekrar küçük bir eskortla Filibe'ye, burada bulunan kontlarla gizli bir görüşme yapmak için gittiğinden dolayı yedi gün kaldık.²⁷⁵ Azimli bir biçimde ilerlediğimizde ve Edirne'ye artık uzak olmadığımızda imparatorumuz, Macar Kralının bildirisi üzerine Macaristan'dan gelenlere krallarına dönme iznini verdi; onlar ise - ne yazık ki ! - geldikleri yere, evlerine geri dönmeye karar verdi ve "Mısır'ın et tencerelerine hasret kalmışlardı".²⁷⁶ Bizimle sadece üç Macar kontu ve baronu ile takipçileri kaldılar. Diğer altı kont ise Raab Piskoposu ile birlikte tüm askerlerini alıp 19 Kasım tarihinde geri döndüler. İmparatorumuz onların yanına iki elçi verdi: Bir elçiyi oğlu Roma Kralına ve prenslere ordunun durumunu bildirmek için gönderdi. Diğer elçi ise Macar Kralına gönderildi. Elçi, macar Kralına damadı Bizans İmparatorunun oyunlarından ve yalanlarından detaylı bir biçimde açıklamakla ve imparatorumuz ve İsa'nın ordusunun masumiyetini ele alması ile görevlendirildi. Elçilerin yolculuğu kolaydı ve noel zamanında, Alman dilinde Czilnburg²⁷⁷ (Ettelburg) adı verilen şehirde, Macar Kralına ulaşıldı.

²⁷² Adrianopolis / Edirne.

²⁷³ 7 Kasım 1189.

²⁷⁴ Buradaki bölge tanımlanamamaktadır. Ancak bir sonraki yer Constantia (Harmanlı) olduğundan dolayı günümüz Cirpan (Makravalivada) olabilir.

²⁷⁵ 7-14 Kasım.

²⁷⁶ Exodus 16:3 :Keşke RAB bizi Mısır'dayken öldürseydi» dediler, «Hiç değilse orada et kazanlarının başına oturur, doyasya yerdik. Ama siz bütün topluluğu açlıktan öldürmek için bizi bu çöle getirdiniz

²⁷⁷ Obuda, günümüzde Budapeşte'nin kuzey batısı.

3.7. EDİRNE'DEKİ KIŞ KAMPI

En kutsal olanın Haç'ının ordusu Bizans ordu birliklerini sürekli takip ediyordu; bazen ordumuz onların terkedilmiş kamplarından geçiyordu ve onlar daha sonra başka bir yerde karşımıza çıkıyordu. Edirne'ye 22 Kasım tarihinde ulaştık. Birçok kez olduğu gibi yine terkedilmiş bir şehirle karşılaştık. Sevinçle bu şehri evimiz belleyip kışı burada geçirdik. Bu arada saygıdeğer Regensburg Piskoposu Konrad, Regensburglu ve Bizans diline hakim olan bir haçlının eşliğinde, silah zoruyla Probaton²⁷⁸ şehrini ele geçirdi ve Bizanslılar ise kaçtı. Piskopos, bu şehir üzerinden askerlerinin birçok ihtiyacını fazlasıyla karşıladı. Daha sonra imparatorumuzun oğlu olan şanlı Svabya Piskoposu oldukça güçlü savunmaya sahip olan ve oldukça cesur Kumanlar ve Bizanslıların elinde olan Dimotika²⁷⁹ şehrinin üzerine saldırdı. Bu şehrin sakinleri güçlü bir şekilde karşı koydu ve ayrıca şehrin savunmasının gücüne de güveniyorlardı. Ancak adamlarımızın saldırıları da bir o kadar şiddetliydi. Şehir surlarına ilk tırmanan ise Worms'lu Hugo adlı bir şövalyeydi. Hugo, tehlikeli bir tırmanışla surların üzerine ulaştı ve sancağıyla birlikte düşmana saldırdı. Dükün sancaktarı ve mareşalı Dietmar bazı şövalyelerle birlikte şehrin kapılarını aştı ve Hugo'yu şehre girerek takip etti. Bu şehri 24 Kasım'da ele geçirdiler. Birçok asker, ok ve kargı saldırılarıyla yaralanmıştı ancak şövalyelerimizden sadece üçü ölmüştü. Şehirde ise kadın ve çocuklar hariç karşılaştığımız herkesi kılıçtan geçirdik ve en az binbeşyüz kişiyi öldürdük. Yağmalama sırasında şövalyelerimizden biri, Bulgaristan'da haydutlar tarafından çalınan üç atını tekrar buldu.

Haklı olarak tanrının kararıyla borçlu olduklarımızın²⁸⁰ intikamını haklı savaşlarla aldık ve tüm olanlardan dolayı bunu hak etmişlerdi. Burada bahsetmemizin şart olduğu olaylar yaşandı. Büyük bir testi bulunmuştu ve içi yerel geleneklere göre hazırlanmış şarap ile doluydu, Ancak bu testinin içerisine çok tehlikeli bir zehir karıştırılmıştı. Adamlarımız bundan habersizce içti, ancak ilahi merhamet sayesinde zarar görmediler ve arkadaşlarını da içmek için davet ettiler. Bizanslı kalabalıktan birinin sinsice sırtıttığı farkedildiğinde ise adamlarımız zehirden şüphelendi ve tutuklulardan biri doğruyu söylediğinde ise bu sevinenlerden birine o testiden şarap

²⁷⁸ Lalapaşa, Edirne'nin 25 km kuzeybatısında yer almaktadır.

²⁷⁹ Didymotichon, Edirne'nin 35 km güneyinde yer almaktadır.

²⁸⁰ Matthew 6:12. : Bize karşı suç işleyenleri bağışladığımız gibi, Sen de bizim suçlarımızı bağışla.

uzatıldı. Bu kişi ise şarabı içmeyi korkarak reddetti ve sonunda o kişi şarabı içmeye zorlandı; sonunda adamlarımız onun ağzını açtı ve zorla ölümcül şarap başından aşağıya döküldü. Bu ölümcül şarap vücuduna girdiği andan itibaren bu sefil adam zehre yenildi, yere yığıldı ve gözleri açık bir şekilde yarı ölü öylece uzandı. Adamlarımızdan birkaçı, bu zehirli şaraptan aynı miktarda içmişti ve onlara bir zarar gelmemesi mucizeydi.

Aynı durum imparatorun kahyası ve içecek sorumlusu²⁸¹ takipçileriyle birlikte Nikiz²⁸² adlı kaleyi aldıklarında yaşandı. Bu yerin ve çevresindeki tüm bölgenin Bizans İmparatorunun emriyle zehir ürettiği biliniyordu.²⁸³ Askerlerimizin liderleri ve Bizanslı tercümanlar, bu durumdan haberdar olduklarından dolayı, bu bölgedeki şaraplardan sakınmamız gerektiğine dair uyarılarda bulunuyorlardı ve bu uyarı bir fermanla resmileştirilmişti. Ancak şövalyeler, şövalyelerin iç oğlanları ve din adamları eski alışkanlıklarını bırakmayıp şaraplardan içiyorlardı ve iyi düşüncelerle efendilerine de ikram ediyorlardı. Bu zehirli içkiden hiçbir zarar görmediler ve Bizanslılardan biri bu içkiyi içmeye zorlandığında ağzından hemen köpükler gelmeye başladı, gözleri döndü ve aklı ölüme yakındı. Taş kalpli biri bile bu olaya şahit olduğunda şaşkına dönerdi! Gerçekten de Mısır'da yaşanan on veba salgınında nehirler Mısır'lılar için kan ile doluydu; ancak aynı nehir yahudiler için su ve şifalı içki ile doluydu. Aynı düzeyde bir mucize ile sonumuzu getirmek için hazırlanan ve zehirli olan Bizans şarabı, yine Bizanslılar için ölümcülken bizim için şifalı bir kadehti. Bulgaristan'dan ilerlediğimizden beri bize karşı zehrin artarak kullanıldığını görmekteydik; ancak bu zehir tanrının merhameti sayesinde bizim için şifalı bir içkiye dönüşüyordu.

Biz haftalarca düşman topraklarının ortasında bulunuyorduk ve Filibe'de bulunan haçlılarımız ve yoldaşlarımızın durumu ile ilgili düzgün bir haber alamamıştık. Bu nedenle imparatorumuz zırh ve silah temini için, Dalmaçya dükü Berthold'un tavsiyesi üzerine Holland Kontu, Berg valisi Friedrich, diğer seçkin şövalyeler ve 1200 silahlı askeri 7 Aralık tarihinde arabalarla ve yük hayvanlarıyla Filibe'ye, gönderdi. Onların görevi geride kalan adamlarımız ile erzaklarımızı güvenli bir şekilde Edirne'ye getirmektir. Planlanan ise, ordumuz tekrar birleştiğinde

²⁸¹ Hasköy, Edirne'nin 25 km doğusunda yer almaktadır.

²⁸² Annweiler uçbeyi, daha sonra Ancona uçbeyi (1195-1202), ve Waldhausen'li Konrad.

²⁸³ Ansbert Mısır'ın ilk on kılığına dikkat çekmektedir. Exodus 7:14-21.

haçlılarımızın ve hayat veren Haç'ımızın yolculuğunu devam ettirmek ve Bulgaristan savaklarında Sırbistan Kontu ile gizli görüşmeler gerçekleştirmekti. Bu görüşmede imparatorumuza karşı savaş ilan edilirse Konstantinopolis'e ilerlememiz için bir ordu birliği ile destek verilmesi görüşülecekti.

Phillippopolis'e gönderdiğimiz yoldaşlarımız gidecekleri yere varmadan önce Passau Kontunun ordusu Batkun²⁸⁴ şehrinde Bizans birlikleri ile karşı karşıya geldi ve çok sayıda düşman askerini öldürerek geri döndü. Adamlarımız dikkatsiz davranmışlardı ve Bizanslılar sinsice saldırmıştı. Onlardan dört şövalyeyi öldürdük; ancak bizden ise ondört şövalye ölmüştü. Dalmaçya Dükü ve yoldaşlarını da vardıkları gibi Bizanslı gruplardan kardeşlerinin kanına karşılık intikam istedi. Bizanslılar Batkun şehrinde bir kez daha birleşmişlerdi ve Filibe'ye, burada bulunan kardeşlerimizi yok etmek için yola çıkacaklardı. Dük ve yoldaşları bunu hemen farkedip onların üzerine saldırdı ve bu muharebede Bizanslılardan otuzdan fazla asker öldürüldü.

Graditz²⁸⁵ şehrini yağmalarken adamlarımız kiliselerde ve diğer binalarda Bizanslıların haçlıların boynuna bastıklarını ve bağladıklarını gösteren ve bizleri düşman olarak lanse eden resimler gördüler. Biz de büyük bir öfkeyle kiliseleri ve evleri ateşe verdik; birçok insanı kılıçtan geçirdik ve aşırı bir şekilde yağmaladık. Buna ek olarak Berg valisi Friedrich, bir grup seçkin savaşçı ile ilerledi. Düşman tarafından tutulan ve düşmanın buradan taş ve kargılar fırlattığı dağlara tırmandılar ve düşmanı yok ettiler. Friedrich ise, cesurca zengin ve Thessalonica'ya yakın olan Vlachia'yı²⁸⁶ ele geçirdi. Bu bölgede adamlarımız birçok isyancıyı öldürdü ve ele geçirdikleri ganimet o denli boldu ki, hepsini taşıyamadılar. Passau Piskoposu ve Dalmaçya Kontu büyük bir birlikle ele geçirilen bölgeyi düşmandan edindikleri ganimetlerle doldurdu.

Adamlarımız ilerlediğinde ise Bulgaristan'dan bir satrap veya zupan ile karşılaştı; kendisi Bulgaristan haydutları tarafından ele geçirilen bir şövalyeyi konta geri getirdi ve dük ile validen kendisi ve toprakları için barış talep etti. Edepli aseletiyle ve daha çok kararlı bakış açısıyla tanınan Hornberg'li Arnold²⁸⁷, Holland Kontu

²⁸⁴ Filibe'nin 50 km batısında yer almaktadır.

²⁸⁵ Filibe'nin batısındaki Pazarcık olduğu tahmin edilmektedir.

²⁸⁶ Selaniki'nin kuzeyinde yer almaktadır.

²⁸⁷ Hornberg'li Arnold, bavyera yönetiminde yer almaktaydı.

tarafından bazı Kuman ve Bizans birliklerine saldırması için gönderildi. Aralarında Cleves Kontunun kardeşi olan Liege'linin²⁸⁸ olduğu onaltı seçkin rehber de yanındaydı. Saldırıya geçtiklerinde, birden etrafı üçyüz kişiden fazla düşman süvarisi tarafından sarıldı. Adamlarımızın kaçabilme olanağı yoktu ve Arnold'un uyarısı ile korkakça kaçmak yerine şanlı ölümü seçme kararı aldılar ve Haç'ın zafer işaretini edinmek istediler. Bir mucizedir ki, onyediyi adamımız büyük bir öfkeyle otuz kişilik düşman birliğine saldırıp üç liderini ve üç askerini öldürdürüp birçoğunu yaralayıp altı atı ele geçirdiler! "Rabbin sağ eli üstündür, Rabbin sağ eli güçlü işler yapar!"²⁸⁹ Dedikleri gibi, geri kalan düşmanlar ise dönüp kaçtılar. Bu olaylar Filibe'nin yakınlarında gerçekleşti.

Bununla birlikte şanlı imparatorumuz uzun bir süre Bizans imparatoru ile olan çatışmada üstünlük sağlamıştı; ancak kendisi kararlı bir şekilde kutsal şehir Kudüs'ün işgalciler tarafından alıkoyulmasına odaklanmıştı. Kendisi her ne kadar istemese de özellikle Hristiyan kanı dökülmeye başladığından ve bu tehlikeli bölgelerde dökülmesi gerektiğinden itibaren Bizans topraklarındaki yararsız sürgünümüzün uzamasından pişmandı. İmparator, Bizans İmparatoruna elçiler ve mektuplar aracılığı ile önceki elçilere karşı hukuksuz davrandığını ve gelecekte iki imparator arasında barışı sağlayacak olan elçilerin güvenliği için güven sağlaması gerektiğini belirtti. Eğer kendisi de bu barışı sağlamak istiyorsa, geçiş ve pazar için seçilmiş rehineler vermesi gerekliydi ve böylece İsa'nın ordusu topraklarını barış içinde terkedecek ve vaadedilen toprakların özgürleştirilmesi için yola koyulacaktı. Bu öneriyi Bizans İmparatoru rahatlayarak ve sevinerek kabul etti. Çünkü o, şehirlerinin karşı koymaya yeterli olmadığı ve ordularının yok edildiğini izlemekteydi. Bu girişimi sağlamak için iki tarafın elçileri²⁹⁰ gidip geliyordu ve sonunda iki elçi Noel günü öncesinde²⁹¹ gelip barışı yeniden sağlamaya hazır olduklarını ve dikkatlice seçilmiş rehineleri muhalefet ve gecikme olmadan sağlayacaklarını belirttiler. Ancak bu barış ve dostluk birleşmesinin şartlarını yazılı olarak belirlemek istenince, bu iki elçi, geleneksel bahaneleri ve güvenilmezlikleriyle anlaşmanın en önemli maddelerine karşı çıkarak bu sözleşmeyi kabul etmediler. Bunun sonucunda imparator ve prensler oldukça

²⁸⁸ Metinde eksiklik. İsim eksiktir.

²⁸⁹ Psalm 118:16 : RAB'bin sağ eli üstündür, RAB'bin sağ eli güçlü işler yapar!

²⁹⁰ 24 Aralık 1189.

²⁹¹ Bizans Pansebastos Akolouthos Eumathios Philokales ve Pisa'lı Jakobus.

sinirlendiler ve barış anlaşması bozulduğu gibi elçiler, evlerine savaş ilanını bildirmek için geri döndüler. Bu olaydan itibaren adamlarımız Bizanslılara karşı git gide öfkeli bir hale büründü.

Tüm bunlar gerçekleşirken Valakların ve Bulgarların Trakya bölgesindeki çoğunluğun lordu Kalopeter²⁹², bir elçi göndererek Bizans İmparatorluğunun tacının kendisine verilmesini istedi. Kendisi, ayrıca ilkbaharda Konstantinopolis'e karşı savaşmak için Friedrich'e kırkbin Valak ve Bulgar okçu gönderebileceğini bildirdi. Bu elçileri lord imparator nazıkçe karşıladı, ancak onları geri gönderip Kalopeter'e yazılı olarak cevap verdi.

Bu dönemde, ordunun özel destekçisi ve İsa'nın haçlılarının lideri, ünlü Svabya Dükü gıda aramakla görevli olanları yönlendirmekle meşguldü. Bu nedenle ona bazı kişiler tarafından saygılı ve iyi niyetli nükte ile ordunun organizatörü²⁹³ veya yöneticisi deniyordu. Kendisi, üçyüz şövalyenin eşliğinde ordunun avcı ve toplayıcılarıyla birlikte Edirne'den çıkıp Makedonya topraklarına girip Culos²⁹⁴ adlı şehri ve aklımdan silinen iki şehri kaçan Bizanslılardan aldı. Burayı aldıktan sonra ise denize doğru ilerledi ve zengin Menas²⁹⁵ şehrini ele geçirdi; bu şehir bir zamanlar, Menelaus ve aldatan eş Helen burada yaşadığı için ünlüydü. Bu şehir, bir tarafı hariç her taraftan denizle çevriliydi. Şehir halkı gemilerle kaçtı ve o ise büyük ganimeti yanına aldı. Aldığı bu şehirleri kısa sürede terketti; çünkü Bizans'ta kalıcı bir şehrimiz yoktu²⁹⁶ ve biz ilahi Kudüs'ün yansıması olan tanrının şehri Kudüs'e gitmek istiyorduk.

Svabya Dükü Edirne'ye geri döndükten sonra kısa bir süre içerisinde orduyu üçüncü bir hücum için savaşa hazır hale getirdi ve dağlık arazisi sayesinde korunaklı olan ormana ilerledi. Çünkü burada oklar, ormanın karanlık girintilerinden haçlılarımıza fırlatılmıştı ve haçlılarımız utanç vericidir ki kaçmış ve mallarına el koyulmuştu. Şimdi ise kendisi, bu bölgenin sakinlerini kılıç ve ok ile geri püskürtüp adamlarımızdan alınan ve buraya getirilen silahlarını ele geçirip azımsanamayacak kadar çok ganimeti geri getiriyordu. Diğer muharebelerde olduğu gibi bu muharebede de Dornberg Kontu Konrad²⁹⁷ kendisini kahraman ve güvenilir bir şövalye olarak

²⁹² Metinde eksiklik. Chroust (incilin bir bölümü) ile eklenmiş olabilir.

²⁹³ Economus LT

²⁹⁴ Keşan'ın kıyısındaki Çelebi.

²⁹⁵ Trakya denizinde bulunan, Edirne'nin 120 km uzağında yer alan Enez ilçesi.

²⁹⁶ Paulus'un ibraniilere olan mektubu 13:14.

²⁹⁷ Konrad, Nürnberg Kontu.

kanıtladı. Bundan sonra ise bu dağların ve ormanın sakinleri imparatorumuza elçiler gönderdi ve barış içinde rahat bırakılmaları için kendileri ve halkları için yalvardılar. Karşılığında ise ordumuz için erzak pazarı ve adamlarımızı pusuya düşürenlere karşı öneri ve danışma yardımı sözü verdiler. İyi niyetlerinin işareti olarak lord imparatorumuza bizden çalınan onsekiz atı geri getirdiler. Lord imparatorumuz bu isteği verdikleri erzak pazarı sözünden dolayı kabul etti ve bu elçilerin yanında bu pazarın sağlandığını gözlemlemek ve anlaşmanın gerçekleşmesini sağlamak için Edirne'den bir Bizanslı manastır reisini²⁹⁸ ve imparatorluk avcısını²⁹⁹ gönderdi. Bunlar yolculuklarının daha ilk gecesinde düşmanın ani saldırısıyla esir düştü, uzuvları parça parça kesildi ve en sonunda kelleleri vahşice uçuruldu. Orman halkı bu düşmanların liderini yakalayıp bir sütuna astı ve düşmanlara tuzaklar kurdu. Böylece imparatorluk elçilerinin öldürülmesinin suçunu kendilerinin ve halkının üzerinden atmayı amaçladılar. Erzak satın almak için kurulacak pazarın başarısız olması ve deniz yolu ile geçisin engellenmesinden dolayı adamlarımızın Bizanslılara karşı öfkesi bugünlerde hat safhadaydı.

Bizanslı düşmanların ganimetine boğulan ordumuz, lüks eşyalar bolca var olduğundan ve ordumuzun büyük bir bölümü uzun bir süre başıboş olduğundan dolayı bu durum kötü davranışlar sergilemeleri için onları cesaretlendirmişti. Şairin, "Zenginin mevcut refahı ne kadar artarsa iştahı da o kadar artar"³⁰⁰ sözünden yola çıkarak; yağmalalar birçok kalpte hırsa neden oldu ve cinayetler yaygınlaştı. Gerekli gıda temini için verilen izni birçok kişinin istismar etmesi için bahane oldu ve gerektiğinden çok daha fazla çalınmaktaydı. Adamlarımızdaki hayırseverlik edinme arzusu ve adalete olan sevgi Filibe'de olduğu gibi Edirne'de de yok olmuştu. İsa'nın ordusunda büyüyen doğru inanç ve uyum, şimdi kaybolup yerini servet tutkusu ve onun kızı olan kıskançlık alıyordu ve bazı bilinen şahsiyetler de utanç verici bir şekilde pis sarhoşlukla yuvarlanıyordu. Tanrının gazabından oldukça korkan imparatorumuz ve bazıları bu durumdan çok rahatsız olmuştu ve yozlaşmışların hatalarını yüzlerine vurmaktan çekinmemişti. Yine de aralarında Phineas³⁰¹ gibi tanrının ruhuyla ve "tanrının evinin hevesiyle" yönlendirilenler vardı ve bunlar zinakarları bulup yaptıkları

²⁹⁸ Burada bahsedilen kişinin Scribention rahibi olup olmadığı belirlenememiştir. Kendisi imparatora Eylül 1189'da katıldı ve bölge hakkında bilgi sahibidir.

²⁹⁹ İmparatorluk hayvancıları, et bulmak ve havyanların beslenmesini sağlamakla görevlidirler.

³⁰⁰ Juvenal 14:139

³⁰¹ Psalm 68:10 : Halkın oraya yerleşti, İyiliğinle mazlumların geçimini sağladın, ey Tanrı.

günaha uygun bir şekilde cezalandırdılar: Erkekleri ve fahişeleri ellerini arkadan bağlayıp cinsel organlarından ipe bağlayıp şehirde gezdirdiler ve diğerlerine ibret olmasını amaçladılar³⁰²; en sonunda ise kış soğukunda alay ederek ve dalga geçerek nehre birkaç kez batırdılar.

Sonunda, birçok gitgelden, alıkoymalar ve mektuplardan sonra Bizans İmparatoru, ülkesinin yok edilmesine karşın geç pişmanlığını sergiledi. O, önceki iki elçisi Pansebastos Akolouthos Eumathios Philokales ve Pisa'lı Jakob'u şanlı imparatorumuza ve İsa'nın ordusuna gönderdi ve barış istiyordu. O, ikmal için pazar ve Çanakkale Boğazı'ndan geçiş için gemiler vaadediyordu. İnanıncılığını ve güvenilirliğini kanıtlamak için imparatorumuza seçkin esirler vereceğini belirtti. Bu elçiler, Septuagesima Pazarı'nda, yani kutsal bakire Agnes'in³⁰³ yortusunda majesteleri imparatorumuzun huzuruna çıktılar. Dalmaçya Dükü ise aynı gün ordumuza vardı ve imparatorumuza, Bulgaristan sınırındaki geçitler ile alakalı görüşülmesi için kendisini elçi olarak sunan Büyük Sırbistan Kontu'nun elçisini getirdi. Daha önce bu görüşmeyi yapmak için fırsat olmadığından ve elçi kabul edildikten sonra kendisi, bir sonraki gün Bulgaristan'a doğru yola çıktı. Bizanslı elçiler imparator tarafından nazikçe karşılandı, ancak söylediklerine hala güvenmiyordu. Bu yüce varlık ile görüştüktan sonra elçiler, imparatorun elçileri ile birlikte evlerine gönderildi. Giden soylular Künsberg'li Berthold, Toscana Kontu, Anweiler kahyası Markward ve Hazinedar Markward'dı. Onlar bu vaatlerin doğruluğunu dikkatlice araştırıp bunların iyi niyetli olduğuna emin olduklarında kapsamlı bir barış anlaşmasının şartlarını düzenlemeye karar verdiler.

Bu günlerde Kral Bela'ya gönderilen imparator elçisi vaiz Eberhard Macaristan'dan geldi. Elçi, Macar Kralının damadı Bizans İmparatoruna gönderdiği ve içeriğinde inatçı davranışlarının imparatorluğu için zararlı olduğunu belirttiği bir uyarı mektubunu da yanında getirmişti. Gerçekte ise Haçlıların Bizans imparatorluğundaki başarıları ve tahribatı nedeniyle oldukça korkmuş ve tedirgindi. Kral bu zamanlarda Dimotika şehrinin yıkılışı haberini almıştı ve elçinin karşısında yüzü değişmişti ve aynı yüz ifadesi "önceki gün böyle değildi", elçinin masraflarını da Kralın kasasından

³⁰² Kısasa kısas kuralı. Bu kuralı destekleyen düşünce: “Göze göz, dişe diş”, Exodus 21:23-25. : Ama başka bir zarar varsa, cana karşılık can, göze karşılık göz, dişe karşılık diş, ele karşılık el, ayağa karşılık ayak, yanığa karşılık yanık, yaraya karşılık yara, bereye karşılık bere ödenecektir.

³⁰³ 21 Ocak 1190.

karşılamamıştı. Bunun ötesinde elçi, topraklarımızdan ve Alman İmparatorluğu prenslerinden güzel haberler getirmişti. Elçi, İngiltere Kralı Henry'nin ve Apulia Kralı William'ın öldüğünü, Roma Kralı, yüce imparator Friedrich'in oğlu Heinrich'in, karısının³⁰⁴ varis olduğu Apulia³⁰⁵ Krallığı'nı istediğini, bunlara ek olarak Fransa Kralı Phillipp, İngiltere'nin yeni kralı Richard ve birçok diğer prensin Kutsal Haç'ın sembolünü kabul ettiklerini ve yeni bir sefer ile yolumuzu takip ettikleri haberini verdi. Elçi, bir kez daha -çok yürek yakıcıdır- yol boyunca gömdüğümüz haçlıların neredeyse hepsinin Bulgarlar tarafından barbarca ve katı sarhoşlukla İsa'nın ordusunun onurunu kırmak için gömüldükleri yerden çıkarıldığını bildirdi. Tıpkı Davut'ta yazdığı gibi: "Kullarının ölümlerini yem olarak yırtıcı kuşlara, sadık kullarının etini yabancı hayvanlara verdiler."³⁰⁶ Gerçekte ise, bir tek muhterem Admont keşişi Abbot'un mezarı tanrının gücü sayesinde el değmemişti.

Bu sırada yoldaşlarımız ve tüm yardımcılar imparatorun emriyle Filibe'den ayrıldı. Şehri ise Bizansa olan nefretlerinden dolayı tamamen yakıp yok ettiler. Birlikten bazıları ise ilerlerken yolu uzatıp Berrhoe şehrine girip yeterince ganimet elde ettikten sonra aynı şekilde intikam için ateşe verdiler. Yoldaşlarımız, Dalmaçya dükü büyük Sırbistan kontu ile gerçekleştirdiği müzakereden sonra adamlarıyla birlikte geri dönene kadar Constantia³⁰⁷ şehrinde birkaç gün dinlendiler. Sırbistan Kontu, Bulgaristan'da önemli sorumluluklar ve savaşlar nedeniyle yavaşlatılmıştı ve Dük ile belirlenen yerde buluşamamıştı. Dük, Sırbistan Kontuna bir elçi gönderdikten ve onunla tekrar buluşup Constantia şehrindeki yoldaşlarına geri döndü. Buradan ordunun tüm birlikleri Edirne'ye doğru ilerledi ve tüm birlikler farklı tarihlerde bu bölgeye ulaştı. Kutsal bakire Agathe³⁰⁸ gününde tüm birlikler tekrar birleşti.

Bu dönemde yorulmak bilmez Svabya Dükü Edirne üzerinden dördüncü bir saldırı gerçekleştirdi. Kendisi, halk dilinde Argionopolis adı verilen ve İmparator Arkadios tarafından kurulan Arkadiopolis³⁰⁹ şehrini ele geçirdi. Bu şehri, birlikler

³⁰⁴ İngiltere Kralı Henry II (1154-1189) 6 Temmuz tarihinde, Sicilya Kralı Wilhelm II (1166-1189) ise 18 Kasım tarihinde vefat etmiştir.

³⁰⁵ Sicilya Kralı Rogers II'nin kızı Konstanze, 1186 yılından beri Heinrich IV'in eşi, Sicilya Kralı Wilhelm II'nin varisi olmadığından dolayı 1189 yılından itibaren imparatorluğun varisi.

³⁰⁶ Psalm 78:2: Özdeyişlerle söze başlayacağım, Eski sırları anlatacağım.

³⁰⁷ Harmanlı, Edirne'nin 70 km doğusunda yer alır. Ocak 1190.

³⁰⁸ 5 Şubat 1190.

³⁰⁹ Lüleburgaz, Edirne'nin 70 km doğusunda yer almaktadır ve adını İmparator Arkadios'tan (395-408) almıştır.

tarafından terkedilmiş ve tüm gerekli erzakları alıkonulmuş şekilde bulduk. Yine de bazı adamlarımız şarap ve buğday bulup kampımıza getirdiler. Kutsal Maria gecesinde³¹⁰ şanlı İsa ordusu ile Dükü takip edenlere düşündürücü bir işaret belirdi: İlk gece nöbetinde askerler Kutsal Haç işaretini kan kırmızısı renginde parıldayarak uzun süre havada süzüldüğünü gördüler. Kutsal Haç işaretine sahip olan ve ona hizmet edenler tanrıya teşekkürlerini sunup o gece büyük bir sevinç ve neşeyle "Kyrie Eleison'un" yanında başka ilahiler de söyledi. Ancak imparatorun elçileri Konstantinopolis'ten döndüklerinde, kutsal işareti gördüğümüz gün, Bizans imparatorunun iki ila beş yıl boyunca hapiste kalan mahkumların hepsini imparatorumuzun şanı adına serbest bıraktığını bildirdiler.

Bir sonraki gün Konstantinopolis İmparatorunun Valaklar ve Kumanlardan oluşan paralı asker birliğiyle karşılaştık. Dükün yokluğunda onlarla savaşmak zorunda kaldık; onlar ise sonunda kaçtılar. Daha çok düşmanla karşılaştık ve adamlarımızdan sadece onbeşi öldürüldü. Teisbach'lu Hugo adlı bir şövalyemiz de öldürüldü. Karşımızdaki birliğin komutanı esirlerin serbest bırakılmasıyla onların da esirleri serbest bırakacağı sözünü verdi ve Svabya Dükü bunu kabul etti. Ayrıca bizlerden alınan atlar da geri verildi. Komutan yalnızca kendisine ait atları tuttu. Bu çatışmadan sonra Svabya Dükü Edirne'ye geri döndü. Yiyecek ve erzak bulmada her birlikten daha tecrübeli olan bohem birliğimiz, birkaç birlikte birlikte sahil şehirlerini yağmalamak için yola çıktı. İhtiyaçları olan at, inek, şarap ve arpa gibi ürünleri toplayarak geri geldiler. Bu birlik, onlardan kaçan düşmanların eşyalarını bıraktığı bataklık bir alana ulaşır buradaki değerli eşyaları da ele geçirdiler. İki bölük halinde Bizans'ın farklı bölgelerine akın düzenledik: Würzburg Piskoposu, Salm, Wied ve Sponheim Kontu ilk bölükteydi ve birlikleriyle Valakların topraklarına girip iki şehri ele geçirdi. Bu iki şehir de terk edilmişti. Üçüncü şehir ise güç kullanarak ele geçirdiler. Bu akında beşbin kişiden fazla insanı öldürerek kan akıttık³¹¹ ve şehirleri ateşe verdik. Abenberg Kontu ile Berg valisi Friedrich'in komutası altındaki diğer bölük ise haçlı ordusuna karşı duranlara güç kullanmak için hep hazırды ve güneye yöneldi. Bu serüvende büyük bir katliam yapıp zengin içerikli ganimetle geri döndüler.

³¹⁰1 Şubat 1190.

³¹¹ Farklı kaynaklar Trakya'da 4000 veya 6000 kişinin öldüğünü belirtmekte (bazı kaynaklar 8000) (Historia Peregrinorum S.147; Epistola de expeditione S.372). Verilen bilgiler Abenberg Kontunun yaptıkları da eklenmiş olabilir.

3.8. ÇANAKKALE ÜZERİNDEN GEÇİŞ

Bizans İmparatorluğundaki çalkantılar sırasında imparatorumuzun elçileri Künsberg Kontu Berthold ve iki kont³¹², Konstantinopolis'in iki elçisi Pansebastos ve Jacob ile bir araya geldi. Bu elçiler imparatorumuz ile üçüncü kez 14. Şubatta Edirne'de karşılaşmıştı. Tebriklerini iletiler iyi haberlerle geldiler: Roma imparatoru ve Konstantinopolis İmparatoru arasında yazılı ve düzgün bir dostluk-barış anlaşması. Bu anlaşmanın içeriği şu şekildeydi:

(1)Bizans İmparatoru çalınan ürünler, yakılan şehirler, öldürülen insanlar ve yapılan her türlü kötülükten doğan ve belirsiz şartlarda gerçekleşen tazminat haklarından hür iradesiyle vazgeçmiştir.

(2)Gelibolu üzerinden geçiş sırasında veya Sestos ile Abydos arasında geçişi mümkün kılacak yeterli gemi alanı yaratacak. İsa'nın ordusu ve hayat veren Haç'ın geçişi için yetmiş yük gemisi ve atların taşınması için kullanılacak yüzelli gemi; ayrıca tam mürettebatlı onbeş kadirga tahsis edilecek. Her daim muzaffer imparator³¹³ bu kadirgaların komutanı olacak ve ordusunun güvenliği sağlayacak. Ancak Roma İmparatoru, Bizans topraklarında herhangi bir yıkım gerçekleştirmeyecek ve Konstantinopolis'e giden gemileri engellemeyecek.

(3)Abydos ile Konstantinopolis arasında konumlandırılmış tüm kadirgalar, olası bir sinsilik şüphesine karşı kıyıya demir atacak.

(4)Bizans İmparatorunun kara birliği, haçlı ordusu Bizans topraklarında bulunduğu sürece orduya dört günlük mesafeden fazla yaklaşmayacak.

(5)Bizans İmparatoru, haçlı birliğine burada ve karşıda toplam iki adet kıyıya yakın ordugah tahsis edecek. Bu şehirlerin halkına zarar verilmeyecek ve yağmalanmayacak.

(6)Vaadedilenlerin güvenilirliğini sağlamak için İmparator Isaak, imparatorumuza özenle seçilmiş onsekiz rehine verecektir. Bu rehineler imparatorun akrabalarından ve kontluk mevkiinden olacaktır. Bu rehineler, Andronikos, imparatorun kardeşinin oğlu Johannes Angelos, altı şövalye ve Konstantinopolis şehrinin önde gelen altı vatandaşdır. Bu rehinelere zarar

³¹² Anweiler Komutanı ve Neuenburg Hazinedar Komutanı

³¹³ Friedrich Barbarossa

verilmeyecek ve korunacaktır. Ayrıca imparatorun amcasının oğlu Michael, Johannes Dukas, imparatorun diğer amcası Alexios Angelos'un oğlu olan Michael, Manuel Kamyzes, Monomachus Sebastos, Josephus Miennus'un oğlu ve Pansebastos Akolouthos Eumathios Philokales rehin olarak verilecektir. Haçlı ordusu Alaşehir'e³¹⁴ ulaşana kadar rehineleri tutup ulaştıklarında zarar vermeden serbest bırakacaktır.

(7)Eğer Pansebastos, halkın isteksizliğinden dolayı gerekli yardımı sağlayamaz ise, haçlı ordusu toprakların putperestlere verilmesi hariç her türlü müdahaleyi gerçekleştirebilir.

(8)Bizans İmparatoru, haçlı birliğine yardım eden her Bizanslı, Latin ve Ermeni'nin suçlarını affedecek ve imparatorun onlara karşı iyi niyetli olduğunun garantisini verecek.

(9)Bir gümüş Mark beş buçuk Hyperpera değerinde kabul edilecek ve bir Hyperpyron³¹⁵ 120 Stamina değerinde hesaplanacak. Eski ve yeni Stamina arasında fark gözetilmeyecek.

(10)Haçlı ordusuna güncel piyasaya göre adil pazar şartları sunulacak. Haçlıların satın aldıkları, imparator İsaak'ın satın aldığındaki şartlar ile aynı düzeyde olacak. Bu hususta herhangi bir düzenbazlık yapılmayacak.

(11)Münster Piskoposu, Kont Robert ve adamlarının Konstantinopolis'teki zararları İmparator Friedrich'ın belirlediği düzeyde Bizans İmparatoru tarafından tazmin edilecek.

(12)Bu maddeler üzerine imparatorluğun beşyüz vatandaşı en yüksek tanrı kilisesi Aya Sofya'da yemin edecek. Bu yemine evrensel patriğimiz Dosithos şahitlik edecek.

(13)Haçlı veya tüccar olan ve savaşın başlangıcından günümüze kadar denizde veya karada esir alınan Roma İmparatorluğu'na mensup herkes özgürlüğüne kavuşacak.

Muzaffer İmparator kutsal haçlı ordusuyla yirmi gün içinde şehirlere zarar vermeden, yakıp yıkmadan Edirne'den çıkıp Çanakkale Boğazını geçmek için belirlenen noktaya ulaşması ve Bizanslılar tarafından engellenmeden gerekli arpa,

³¹⁴ Philadelphia

³¹⁵ Bizans altın sikkesi (72 Hyperpera = yarım kilo altın), Histamenon (Stamenon) hafif bakır sikkedir ve gümüş işlemleri mevcuttur.

buğday ve şarabı temin edebilmesi için tüm maddeler sözleşmeyle yemin edilerek kararlaştırıldı. Yalnızca aciliyeti olmayan hayvan ve kıyafet hırsızlığı ile halka saldırı düzenlemekten kaçınmamız gerekiyordu. Bu nedenle imparatorumuz ve takipçileri tarafından sağlanması gereken barışı korumamız için ordumuzun beşyüz şövalyesi, tıpkı Konstantinopolis'te de yaptıkları gibi yemin ettiler. Bu tören elçilerin huzurunda Edirne'de tamamlandı.

Ayrıca Bizans elçileriyle aynı gün, imparatorumuzun elçisi Wiesenbach'lı Gottfried ile birlikte Tokili adlı zeki, soylu ve gördüğümüz kadarıyla tanrı korkusu olan Konya sultanının elçisi geldi. Gottfried daha önce imparatorumuz tarafından sultana gönderilmişti; Bizans imparatoru ise ikisini de sekiz hafta boyunca tutsak edip eşyalarına el koymuştu. Şimdi ise sultan, mektubunda imparatorumuzu selamlıyordu. Bu mektubunda kendisini Türklerin, Suriye'nin ve Ermenilerin hükümdarı olarak tanımlıyordu ve imparatorumuza karşı dostane bir üslup sergiliyordu. Sultan, imparatorumuza hakim olduğu topraklar içerisinde düşmanlara karşı yardım, danışmanlık ve destek sözü veriyordu. Ancak elçinin yanında getirdiği hediyelerin Bizans İmparatoru tarafından gasp edilmesiyle bu eksiğin uygun bir biçimde giderileceğinin sözü verildi.

İki gün sonra sultanın oğlu Malik'in³¹⁶ pagan bir elçisi geldi ve gönderdiği yazıda en cesur imparatoru büyük bir ilgi ile vazgeçmeden destekleyeceğini ve yoldaşlık edeceği yazıyordu. Ancak bilge bir anlayışa göre lütufkâr bir düşmandan daha beter bir veba olamaz. Sultanın oğlu, iyi niyetli imparatora zarar vermek ve masum Hristiyan³¹⁷ ordusunu mahvetmek için çeşitli girişimlerde bulundu. Çünkü onlar birlik olup fedakârlıklarından dolayı evsiz kalan Hristiyan halkının, tanrının ve İsa'nın karşısında duruyordu. Daha sonra ise Bizans İmparatorunun yukarıda belirtilen esirleri ve Lord İmparatora anlaşmaya göre tahsis edilen yol rehberleri 27 Şubat üçüncü oruç haftasında, 1190 yılında Edirne şehrine ulaştı. Onlar hoşgörülü bir şekilde karşılandı ve onurlu bir biçimde davranıldı. Hepsinde olduğu gibi onların teslim edilmesiyle de sonsuzluktan sonsuzluğa övülen tanrımız, halkını yükseltti ve onurlandırdı.³¹⁸ Burada okuyucu, tanrının ondan korkanların ve onun merhametini

³¹⁶ Malik veya Melik, Kutbettin'in ünvanı, Sultan Kılıçarslan'ın oğlu

³¹⁷Psalm 2:2. : Dünyanın kralları saf bağlıyor, Hükümdarlar birleşiyor RAB'be ve meshettiği krala karşı.

³¹⁸ Book of Wisdom (bilgelik kitabı) 19:20.

ümit edenlerin üzerine nasıl gözünü diktiğini görebilir.³¹⁹ Kısa zaman önce muzaffer ve asil Roma İmparatoruna oldukça gülünç bir yazı ile merhametini sunan, yeminini bozup yolları soyguncularla işgal eden, şanlı imparatorun ve ordusunun elçilerini tutsak edip barışçıl ilerleyişimiz ve gemi ile geçişimizin şartı için yüksek rütbeli bir ordu komutanı üslubuyla esirler isteyen, İsa'nın haçlılarının ağlarında tutsak olduğunu söyleyip ahmakça övünen, tüm gemilerini açık denize bilinçli olarak çekip hayat veren Haç'ın ordusuna oyunlarla ve uydurma sebeplerle geçiş iznini reddeden kendini beğenmiş Konstantinopolis İmparatoru, toprakları tamamen yok edildikten ve halkı lanete eşdeğer bir katliam ile öldürüldükten sonra alışıldık kibrinden vazgeçip dindar imparatora geçiş iznini verip ve hatta bir gemi filosu tahsis edip anlaşmanın maddelerine göre esirleri teslim ederek aşağılama üslubunu susarak bastırdı ve – tanrının isteğiyle gerçekleşen firavun örneğindeki lanet gibi³²⁰ - tanrının halkının, yani daha önce kendisinin yok etmek ve dünyadan silmek istediği İsa'nın haçlılarının yolculuğunun hızlı geçmesini umuyordu. Çünkü onun amacı Bulgaristan'da elinde kalan tek şehri kurtarmaktı ve böylece barışa hizmet eden her şeyi kabul etti. Bu şehri ele geçirmek için İsa'nın ordusunun tümü hazırda ve basiretli imparator, elçiler ve mektuplarla Konstantinopolis İmparatoru ile görüşüyordu. Konstantinopolis İmparatorunun inatçılığı ve dik başlılığı sürdüğü takdirde İtalya, Apulya ve kıyı şehirlerinden istenen kadırgalar ve ayrıca 60000 Sırp ve Valak asıllı yardım birlikleri bu şehri kuşatmak için hazırda bekliyordu.

Ancak tanrı, rüzgâra ve suya buyruk verdiğinden dolayı³²¹ bu uzun süren savaşın sarsıntıları son buldu. Düşünülmesi gereken diğer bir husus şudur: İsa'nın ordusunun bikkınlık düzeyinde zorlu olan Bizans topraklarındaki ikametini tanrı, merhametiyle belirlemişti ve Küçük Asya'nın sert kış soğuşunda, insan ve hayvanların aşırı kış şartlarında gıda eksikliği yaşayacağı steplerde geçirmemizi istemiyordu.

Bu sırada farklı kişilerin farklı görüşlerini dikkate alan Lord İmparator, Düklerin ve ordunun önde gelen şövalyelerin tavsiyesi üzerine adamlarına tanrının emrine uygun ve itina ile Antakya'yı geçene kadar altı hafta boyunca itaat ve sadakat

³¹⁹Psalm 32:18 : Tanrının gözlerine bakın! ondan korkanlara ve onun merhametini ümit edenlere nasıl da bakıyor.

³²⁰ Ansbert burada haçlıların çatışmasını Mısır'daki kıtlıkla karşılaştırmaktadır.

³²¹ Lukas 8:25. İsa öğrencilerine, «Nerede imanınız?» dedi. Onlar korku ve şaşkınlık içindeydiler. Birbirlerine, «Bu adam kim ki, rüzgara, suya bile buyruk veriyor, onlar da sözünü dinliyor!» dediler.

yemini ettirdi: 50 kişilik birliklerin yönetimi Pentarchların³²² anlaşmazlığından dolayı başarısız olursa herkes tekrar Lord İmparatorun komutası altında itaat etmesi buyuruldu. İmparator ordunun ruhunda anlaşmazlık bulunmasından oldukça korkuyordu ve peygamberin şu sözlerine yöneldi: “İtaatkarlık kurbanlıktan iyidir”.³²³ İmparator Augustus’un bu buyruğu ordunun tüm şövalyelerini kapsıyordu ve bu şekilde kabul edildi³²⁴ : Her Pentarch sorumlu olduğu şövalyelerin geldiği yeri ve isimlerini yazılı olarak imparatora bildirmeliydi. Tüm bunlar derhal imparatorun memnuniyeti için gerçekleştirildi.

Bu zamanlarda Valak imparatorluk düşmanlarını dağıtmak için büyük bir ordu toplayan Bizans İmparatorunun vekilharcı bir elçi gönderdi. Kendisi, kardeşi olan efendisi Bizans imparatoru ve imparatorumuz arasında barış imzalandığından dolayı İsa’nın şanlı haçlılarını Valak’lara karşı savaşmak için göndermesini rica etti. Aynı gün halkı tarafından Bizans İmparatoru adı verilen ve Valak’ların Dükü olan Kalopetros, Bizanslılara karşı yazılı bir yardım ricasında bulundu. Ancak iki tarafın elçileri Lord imparatorun eli boş olarak memleketlerine geri döndü. Edirne’deki ikametimiz sırasında üç mükemmel ve İsa’nın ordusu için vazgeçilmez olan üç şövalye bu dünyadan göçtü: Aspermont’lu Gaubert, Sponheim Kontu Simon ve Reifenberg’li Reinhold. Onların ölümü kutsal haç ordusu için oldukça acı vericiydi.

1 Mart, büyük perhizin Perşembe gününde şanlı Svabya Dükü imparatorun emri ve anlaşmaya göre Svabya ve Bavyera birlikleriyle Edirne’den yola çıktı. Sonraki gün, 2 Mart tarihinde lord imparator ile birlikte ordunun tümü sonunda deniz yolculuğu için yola çıktı. Kış boyunca Edirne’de ondört hafta kalmışlardı.³²⁵ Bu ilerleyiş sırasında biz ve hayvanlar Passion haftasında³²⁶ sağanak yağmur nedeniyle oldukça zorlandık. Bu günlerde, 16 Mart tarihinde hastalıktan dolayı yıpranan Massing’li asil Bodo vefat etti. Palm Pazar’ını ise Rossa³²⁷ şehrinde kutladık ve burada daha önce hiç olmayan yağmur bizleri zorluyordu. Ordunun büyük bir bölümü kötü

³²² Doğrusu : Pentakontarch (50 kişiden sorumlu astsubay)

³²³ Samuel 1. Kitap 15:22.: Samuel şöyle karşılık verdi: «RAB kendi sözünün dinlenmesinden hoşlandığı kadar Yakmalık sunulardan, kurbanlardan hoşlanır mı? İşte söz dinlemek kurbandan, Sözü önemsemek de koçların yağlarından daha iyidir.

³²⁴ Luke 2:1: O günlerde Sezar Avgustus bütün Roma dünyasında bir nüfus sayımının yapılması için buyruk çıkardı.

³²⁵ 22 Kasım 1189 - 1 Mart 1190.

³²⁶ 18 - 24 Mart 1190.

³²⁷ Keşan, Edirne’nin yakl. 90 km güneyinde bulunmaktadır.

yol şartları nedeniyle arabaları ve yük araçlarını geride bıraktı ve erzakları yük beygirleri ile taşıdı. Brachol³²⁸ adlı kasabadan geçtik ve 21 Mart tarihinde, yani Paskalya'dan önceki Perşembe günü tüm birliğimizin Gelibolu üzerinden geçişi kararlaştırıldı.

Meryem Ana Yortusu³²⁹ gününde ilk önce Svabya Dükü büyük bir ihtişam ile karşıya geçti; Paskalya'dan önceki Cuma günü ve Paskalya Cumartesi'sinde³³⁰ kalan Svabya ve Bavyeri birlikleri karşıya geçti. Bu dönemde 25 Ocak tarihinde gerçekleşen Paskalya Bayramı'nın kutlamaları yoğun sağanak yağmur nedeniyle kesintiye uğradı. Böylece sefaleti erdem haline getirerek tüm ordu bir gün dinlenip tanrıya şükranlarını sundu. Şövalyelerin söyledikleri şu düşünceli ve dikkat çekici sözler oldukça hayranlık uyandırıcıydı: “Her şeye kadir efendimiz, bir zamanlar Israil halkına Musa yoluyla vaat edilen topraklara yaklaştığında seslendiği gibi, bununla aynı açıklıkta şimdi de bir baba merhametiyle bizlere konuşuyor. Çünkü yağmur sevgi dolu vuruşlarla olmuşçasına bizleri bir araya toplayıp onun için hizmete çağırıyordu ve biz iyi hava şartlarında tanrıya olan ibadetimizi erteleyip sadece geçişimize odaklanmıştık. Tanrı bu şekilde bizlerden hile ve kıskançlık ile ayrılan Venediklilerin sadakatsizliğini de cezalandırmıştı ve tanrının yardımıyla gerçekleşen fırtınalar nedeniyle limanlarımıza geri püskürtülmüşlerdi. Tanrı, bu şekilde eski gücünün mucizesini gösterdi.” Venediklilerin gemileri buğday ve çeşitli birçok gıda ile doluydu. Konstantinopolis'e gitmeyi amaçlıyorlardı, ancak sert rüzgarlar nedeniyle Gelibolu'da kıyıya demir atmak zorunda kaldılar. Şanlı imparatorumuzun rehberleri Berthold ve sınır kontu, Venediklilere haçlı ordusunun bulunduğu noktada demir atıp adamlarımıza buğday ve çeşitli ürünler sevk etmelerini istemişlerdi. Ancak onlar, hiçbir uyarıyı gözetmeden daha fazla kar elde etmek için Konstantinopolis'e ilerlediler. Ancak rüzgarları ambarlarından bırakan³³¹ her şeye kadir tanrımızın isteğiyle büyük bir fırtına oldu ve Venedikliler gizlice uzaklaştıkları Gelibolu kıyılarında tutsak kalıp orduyu talep edilen buğday ve diğer ihtiyaç ürünlerini tedarik etti. Ayrıca Pisa'dan elçiler suçlu bir itaatkarlık ve sadakat ile gelip imparatorumuzu selamlayıp İsa'nın ordusunun durumu

³²⁸ Bolayır, Gelibolu'nun 15 km kuzeydoğusunda bulunmaktadır.

³²⁹ 22 Mart 1190

³³⁰ 23-24 Mart.

³³¹ Psalm 134:7

hakkında bilgi istediler. Onlar dostane ısrarla Konstantinopolis'in kuşatılması için gemiler ve kadirgalar sundular.

Paskalya Pazartesi'nde ve gelecek iki gün içerisinde ordunun geri kalanı geçişi sağladı. Böylece tüm ordu altı gün içerisinde³³² şanlı bir çabayla ve herhangi bir tehlike yaşamadan karşıya geçebilmişti. Altıncı gün muzaffer imparator kalanlarla birlikte karşıya geçti. Kendisine üç savaş kadirgası ve diğer gemilerle birlikte onsekiz esir eşlik etti. Bu esirlerin 13 tanesini Konstantinopolis'e gitmeleri için serbest bıraktı, ancak kalan 5 esiri Alaşehir'e ulaşana kadar yanında tuttu. Hatta Bizanslılar da denizde ve karada fanfarlar çaldı. Toplamda Bizans topraklarına girdiğimiz Save veya Sowe'den Gelibolu'daki geçişimiz arasında, yani Bulgaristan ve Bizans topraklarında büyük bir başarıyla bulunduğumuz Avrupa'dan Asya'ya geçişimiz 39 hafta sürdü.³³³

3.9. KÜÇÜK ASYA'NIN BİZANS-TÜRK SINIRINDA

29 Mart tarihinde ordunun tamamı vardıkları yerden yola çıktı. Çift ve dört at konulmuş arabaları geride bırakıp ilerleyişimize semerlerle ve yük hayvanlarıyla devam ettik. Eski Truva³³⁴ solumuzda kalıyordu ve Avrupa'dan Asya'ya olan yolculuğumuza, yani Batı'dan Doğu'ya doğru Romania'nın bölgelerine ulaştık. Bugün Romania adı, Küçük Asya'nın bir bölümüne veriliyor ve eskiden Phrygien ve Bithynien olarak iki vilayete bölünmüştü.³³⁵ Birkaç gün içinde dağlık geçitlerden zahmetli uğraşmalarımız sonucunda Paskalya'dan sonraki Pazar günü, Latinler tarafından meskûn olan³³⁶ Biga³³⁷ şehrine ulaştık. Ticaret pazarına acilen ihtiyacımız olduğundan dolayı bu Pazar gününde Diga nehrinin kıyısında kampımızı kurduk ve dinlendik. 4 Nisan tarihinde buradan çıkıp zorluklarla Avelonica³³⁸ nehrini aştık. Burada bir şövalyemizi, bir hizmetçiyi ve birçok at ile katır kaybettik.

³³²22- 28 Mart

³³³ 28 Temmuz 1189 - 28 Mart 1190.

³³⁴ Buradaki bahsedilen şehir Parion'dur (Kemer). Antik Truva değildir.

³³⁵ Bizans'ın Asya'daki bölgeleri burada Romania olarak adlandırılmıştır.

³³⁶ 1 Nisan 1190.

³³⁷ Granikos'taki antik Pagai şehri (Biga Çayı); burada kıyı şeridinden değil, Lapseki'den doğuya, zorlu dağlık arazi üzerinden geçildiğini anlamaktayız. Biga'da bu dönemde henüz faal olan bir Roma köprüsü bulunmamaktaydı. Ansbert Biga'yı Diga olarak adlandırmıştır.

³³⁸ Aisopos (Gönen Çayı). karşıya geçişin Biga'ya km uzak olan Gönen Çayı üzerinden yapıldığını tahmin etmekteyiz.

Bizanslılar her seferinde, her zamanki alışıldık yalancılıklarıyla barış anlaşmasını ihlal ediyordu. Her gün bize ani saldırılar gerçekleştirerek bazı silahsız ve dikkatsiz adamlarımızı öldürüp sahip oldukları eşyaları çaldılar. Bunu fark ettiğimizde ise haydutlara karşı sebatlı bir şekilde harekete geçtik. Berg Valisi Friedrich, 3 Nisan tarihinde onların donanmalarına saldırdı ve onların altmış adamından fazlasını alt etti. Onlara kahramanca saldırarak hainliklerini boşa çıkardı. İmparatorun emriyle gerçekleştirilen barış anlaşmasına, masum halka karşı büyük ölçüde sadık kalındı.

6 Nisan tarihinde küçük Ypomenon şehrinin ve Archangelos şehrinin arasında bulunan kaleye³³⁹ ulaştık ve buraya yerleştik. 9 Nisan tarihinde Asceratanatal'daki Sycheron'a³⁴⁰ vardık ve burada bir sonraki gün de kaldık. Ordu, kurulan ticaret pazarından memnun olmadığı için homurdanmaya başladı.³⁴¹ Şehir komutanı samimi bir şekilde majestelerinin huzurundan sakındı. 13 Nisan'da Calamos kalesine³⁴² ulaştık ve bu aradaki dağlık alanda iki şövalyemizi kaybettik. 15 Nisan'da harap edilmiş bir durumda olan ve kutsal Herma'nın kilisesinin bulunduğu Meleos³⁴³ şehrinden geçip kutsal Kosmas ve Damian'ın şehit tacına eriştiği Ayos³⁴⁴ şehrine varıp buraya yerleştik. Bizans İmparatoru, imparatorumuza bir çadır ve altın kadeh gönderdi; kendisi aslında imparatorumuz ile şahsen görüşeceği sözünü vermişti, ancak bu sözü yine tutmamıştı. 18 Nisan tarihinde Alos³⁴⁵ üzerinden havari ve evangelist Johannes'in vahyinde bahsettiği Alaşehir'e vardık.³⁴⁶ Bizans İmparatorunun ve kontlarının onayına dayanarak Alaşehir komutanının ve halkının bizlere iyi mallar sunacaklarını bekliyorduk. Ancak onaylanan ticaret pazarını şımarık kibirleriyle alıkoymakla kalmamışlardı, bazı utanmazlar bizlere burnu havada sözlerle meydan okuma gafletinde bulunuyordu. Böylece söz dalaşından şehri büyük bir curcuna sardı ve bazılarımızın sahip olduğu eşyalar onlardan habersiz bir şekilde çalındı. Hatta

³³⁹ Eski Manyas yakınlarında bulunduğu tahmin edilen bizans kalesi.

³⁴⁰ Achyraous (günümüzdeki adı Hoca Kalesi veya Roman Kalesi), Balıkesir ovasında bulunmaktadır.

³⁴¹ Makkabilerin 1. kitabı 11:39.

³⁴² Gelembe, Balıkesir'in 60 km güneyinde bulunmaktadır.

³⁴³ Mermere (günümüzdeki adı Gölarmara), Marmara Denzinin kuzeyinde yer almaktadır.

³⁴⁴ Tanımlanamamıştır; Ansbert'in bu alanı Kilikya'daki Aigia ile karıştırdığı tahmin edilmektedir.

³⁴⁵ Tanımlanamamıştır: Sades'ten sonra birkaç yürüyüş günü uzaklıkta.

³⁴⁶ Johannes 1:11 ve 3:7. Philadelphia (Alaşehir), Ephesus, Smyrna, Pergamon, Thyatira, Sardes ve Laodikeia ile Johannes vizyonunun yedi büyük yeri sayılmaktadır. Haçlı ordusunun Thyatira (Akhisar) ve Sardes'ten geçtiğini Ansbert belirtmemiştir.

adamlarımız, gece boyu şehirde tutuldu; ancak sabah vakti büyük bir saygıyla tekrar serbest bırakıldı.

Bu olanlar nedeniyle kutsal imparatorumuz, şehre gönderilen elçiyle konuştu. İmparator elçisine, Haçlı ordusunun ve Alman şövalyelerinin Bizanstaki zaferlerle ve önceki başarılarıyla artık bilinmesi gereken vurucu gücü varken bu halkın nasıl bu denli düşüncesizce şımarık davrandığını sordu. Şehrin ve bölgenin komutanı bu söze karşılık olarak özür diledi³⁴⁷ ve iyi düzeyde bilgilendirilip diğer lider adamlarıyla birlikte kutsal Evangelion üzerine yemin etti: Komutan, bazı aptal heriflerin şımarık sözler söylediğini ve oklarıyla haçlıları kışkırttığını, lord imparatora ve şanlı ordusuna bu küstahlıkların karşılığının uygun bir şekilde ödeneceği sözünü verdi. Komutan, ayrıca bu şehrin komşusu olan Türklere ve diğer halklara karşı durabilen tek eski şehir olduğu ve Hristiyan kültürünü ve inancını bugüne kadar savunduğu için tüm Hristiyanların bu şehre merhamet göstermesi gerektiğini; ayrıca bu şehri yok etmenin Filibe ve Edirne'yi yok etmekten daha büyük bir günah olacağını ekledi. Bu arada bohem³⁴⁸ ordusu ve Regensburg Piskoposu'nun şövalyeleri şehir surlarına saldırdı ve şehir halkından birçok kişi yaralandı. Ordunun Tatar yayı nişancıları ve okçuları surların üst tarafından ok fırlatarak birçok kişiyi delik deşik etti. Ancak majestelerinin merhameti bizi durdurdu. Evet, iyi kalpli imparator yanına aldığı Bizanslı esirleri teveccühüyle bağışlamakla kalmamış, onların yeminlerini bozmalarını görmezden gelip saygılı ve merhametli bir şekilde memleketlerine dönmelerine izin vermişti.

Bu şehre yerleşmeden önce okçular ve hafif zırhlılardan oluşan Latin bir birlik büyük kutsal haç ordusuna katılmıştı. Bu birliğin savaş tecrübesi vardı ve bugüne kadar Bizans ve Romania bölgesinde çeşitli girişimlerde başarılı olmuştu. Daha sonra, adamlarımızın yanında bu yetenekli savaş yoldaşları, Türklere karşı yer alacaktı. 22 Nisanda Alaşehir'den yola çıktığımızda, şehir halkı ahmak saldırılarla artçı birliğimizi taciz etti. Ancak bu sırada ne bizden, ne de onlardan kimse zarar görmedi.

Bir sonraki gün Türkler, Lord İmparatorun artçı birliklerine saldırdı ve elli kişiden fazlasını öldürdük. Zorlu dağlık arazide büyük bir zahmetle ilerleyişimizi sürdürdük; atlarımız yorgun düştü ve ordunun ekmek hariç tüm erzağı tükendi. 24

³⁴⁷ Basileios Vatatzes, 1185-1195 yılları arasında imparatorluğun batı hükümdarı.

³⁴⁸ Başiboş, Çingene

Nisan'da bazılarının Thyatira olarak adlandırdığı Tripolis Minor³⁴⁹ adlı harap olmuş bir şehirden geçtik. Bir sonraki gün, 25 Nisan tarihinde, havari Philippus'un şehitlik ünvanına kavuştuğu ve harap olmuş olan Hierapolis³⁵⁰ şehrinden geçtik. Küçük bir nehri geçip meyan kökü, kakule, mersin ağacı, hurma ve diğer bitkilerin yetiştiği hoş bir vadiye vardık. Burada, Laodikeia³⁵¹ ovasında iyi bir ticaret pazarının bulunduğu Türk bölgesine ayak bastık ve burada bir gün kaldık. Bu şehir dağ ayağında bulunuyor -diğer tarafında ise Ephesus bulunuyor-, ve burada Fransız Kralı Louis ve aynı şekilde Freising'li Otto'nun³⁵² yenildiği söylenmektedir. Burası Bizans egemenlik bölgesinin sınıırıydı.

Burada Bizanslıların inanç öğretilerinden bahsetmek akıllıca olur, çünkü onların inanç öğretileri, genel Hristiyanlardan, yani Roma Kilisesinden farklıdır: Onlar kutsal üçlük öğretisinde yanılıyorlar. Onlara göre kutsal ruh sadece babadan gelip oğuldan gelmemektedir ve baba ile oğul eşdeğer değildir. Komünyon ayininde mayasız ekmek yerine mayalanmış ekmek kullanırlar, ve bu kurbanı ve ayini, günahkar ve uygunsuz olduğu halde bizimle aynı hürmet, mahcubiyet ve pişmanlık ile gerçekleştirmiyorlar. Piskoposları hariç Rahipleri ve diğer din adamlarının kültürel yetenekleri basit çiftçilerden farksızdır. Ayinlerin ilahileri, okudukları duaları ve öğretileri kilisenin yıllarına veya kutsal kişilere göre değişmez. Onların öğretileri ile çakışan herkesi dışlıyorlar. Ruhaniler veya halktan olan tüm Hristiyanları ayırım gözetmeksizin ruhani olarak sınıflandırıp dinlerini değiştirdikleri için küstah dualar okurlar. Sadece kendilerini ilahi ruh ile dolmuş ve doğru inanan taraf olarak tanımlarlar. Roma kilisesine karşı itaati çoktan bıraktılar. Dini meselelerde sadece kendi patriklerini dikkate alırlar ve ona evrensel patrik adı verirler. Onlara göre Kudüs ve Antakya Patriklerine karşı Konstantinopolis Patriği önceliklidir. Rahipleri ve din adamları mütevazı yaşamı dikkate almazlar.³⁵³

³⁴⁹ Yenicekent, Alaşehir'in 50 km güneyinde bulunmaktadır.

³⁵⁰ Pamukkale. Büyükmenderes nehrinin geçişinden bahsedilmemektedir.

³⁵¹ Denizli'nin kuzeyi, verimli Lykos ovası.

³⁵² Freising piskoposu Otto.

³⁵³ Yazar burada iki kilise arasındaki ayrılıklara dikkat çekmektedir. Örneğin Bizans kilisesi rahiplerin evlenmesine izin verirken, Roma kilisesi bunu yasaklamaktadır.

3.10. ANADOLU DAĞLIK BÖLGESİNDEN KONYA'YA

27 Nisan tarihinde Türkiye'nin en idaresiz bölgesinden geçip bir tuz gölüne³⁵⁴ vardık. Buradan inerek korkunun hakim olduğu; tüm doğal yeşilliklerden mahrum kalan ve insan yerleşimine düşman olan tuz çölüne³⁵⁵ geldik. Burada yaklaşık 5000 baş koyun, keçi, kuzu, koç, inek, at, deve ve katır sürüsü bulduk. Bu sürü Türk çiftçilere aitti ve biz buraya vardığımızda çadırlarını ve keçe kulübelerini bırakıp dağlara kaçmışlardı. Ancak karşılaştığımız bu ürünlere her ne kadar ihtiyaç duysak da, Türklerin bize karşı barışçıl davranacağını düşünerek eşyalarına ve hayvanlarına dokunmadık. Bir gece gölün batı kıyısında ne ot, ne saman, ne de bir yaprak bulabildik ve birçok hayvan telef oldu. Sabah vakti ve sonraki günlerde, yani 28 Nisan'dan 19 Mayıs'a kadar yirmi gün boyunca daha önce hiç karşılaşmadığımız talihsizliklerle mücadele etmek zorunda kaldık. Bu topraklarda dostça ilerlediğimizden ve imparatorumuz iki gün içinde sultana üç kez elçi gönderdiğinden ve onların elçilerinden de güvenli yol rehberliği ve ticaret pazarı temini sözü aldığımızdan dolayı Türklerin vereceği sıkıntılardan ve kötü muamelelerinden uzak olduğumuzu umuyorduk. Ancak bu samimi anlaşmaya karşın bizleri, Sultan ve oğlu Malik'in emriyle ve beklenmedik ve dostanelikten uzak bir tavırla Türk atlılar ve piyadeler karşıladı. Yiyecek toplayan adamlarımızı, ezeli düşman gibi ok yağmuruna tutup onların siperlerinden çıkmalarını engellediler. Yirmi gün boyunca bizim zırhlarımızı taşıyan herkes, bu duruma zorlanılmış bir biçimde tam donanımlı olarak ilerledi ve düşmana karşı kahramanca karşılık verdi. Bu arada, günahlarımız yüzünden üzerimize titreyen tanrı, nefes almamızı istediğinden dolayı halkının kederini gördü³⁵⁶ ve zırhlarının bir kısmını geride bırakmasına karar verdi. 30 Nisan tarihinde sabaha karşı Türkler, yorgunluktan taşıyamadıklarımızı alıkoymak için terk ettiğimiz kampa geldi. Geldiklerinde ise imparatorumuz, duman yapılmasını emretti. Türkler hiçbir şey göremiyordu; üzerlerine saldırdık ve 300'den fazlası öldü. Cesetleri kampın içinde, dışında ve dağ yamacına serpilmişti. Diğerleri ise bizi izliyordu ve bizleri büyük zahmet gerektiren yollarda Sozopolis'e kadar takip etti.³⁵⁷

³⁵⁴ Anava Denizi, Acıgöl

³⁵⁵ Deuteronomium 32:10: «Onu kurak bir ülkede, Issız, uluyan bir çölde buldu, Onu kuşattı, kayırdı, Gözbebeği gibi korudu. Hiob 36:6 : Kötüleri yaşatmaz, Ezilenin hakkını verir.

³⁵⁶ Exodus 3:7.

³⁵⁷ Uluborlu.

2 Mayıs tarihinde düşman, İsa'nın ordusundan 300 kişiyi öldürdü. Bizler yorgunduk ve açlık çekiyorduk. Bu çatışma ve önceki çatışmalarda dayanıklılık ve cesaretleriyle ışıldayan Svabya Dükü ve Merania Dükü, bir günde onyediyi kişiyi öldüren Kiburg Kontu, Öttingen Kontu ve Berg valisi Friedrich; ayrıca bohem birlikleri düşmana karşı olağanüstü bir başarı sergiledi. Bunlardan altısı, zırhlarının üzerine hizmetçi kıyafeti geçirdi ve çim toplamak için çıkmış gibi siperlerinden ayrıldı. Altı Türk onların üzerine kuduz köpekler gibi atıldı. Onlar ise başta korkmuş taklidi yapıp birden kılıçlarını çekerek düşmanları öldürdü. Altısını da öldürüp atlarını kampımıza getirdiler. Atsız savaşçılarımızdan birinin ise tüm gıdası bitmişti ve tek bir öğün ekmeği kalmıştı. Bir Türk ona ok ile saldırdı ve hafif yaralandı. Ok, elindeki ekmek ve kabın içinden geçti. Bu atsız asker kendine geldi ve yanında taşıdığı oku gererek düşmanın tam kalbine isabet ettirdi. Düşman yere serildiğinde asker, düşmandaki ilahi bir kısmet olan dokuz ekmeği alarak on günlük gıda edildi.

3 Mayıs tarihinde, Miraç gününde, 30000 Türk dar bir dağ geçidinde toplandı; biz ise onları geçmek zorundaydık. Bu dar geçitte Bizans İmparatoru Manuel'in ordusu yok edilmişçesine yenilmişti³⁵⁸ ve Türkler bizleri aynı taktik ile yok etmek istiyordu. Ancak ordu, Achitophel'in önerisini aptallık olarak nitelendiriyordu³⁵⁹; çünkü tanrı tarafından uyarılan imparator, başka bir yolu önerdi. Büyük bir zahmetle sadece dağ keçilerinin erişebildiği yokuş ve yüksek dağ patikasından geçtik. Türk bir esir, bize rehber olarak hizmet ediyordu. Bu esir, bizi bir kestirme üzerinden çölden çıkarıp verimli topraklara götüreceğinin sözünü verdi. Türkler bu dar patika yolunda yine bizlere pusu kurup saldırdı. Yüksek bir mevkidен oklar ve taşlar üzerimize fırlatıldı; Svabya Dükü ise üzerine isabet eden bir taş ile yaralandı. On şövalyemiz yaralanırken, Werner adlı bir şövalyemiz öldürüldü. Bu nedenle piyadelerimiz tanrının adıyla kararlı ve korkusuzca dağı tırmandılar. Lord imparatorun savaş düzenini yukarıdan tehlikeye sokan bu düşmanları, 60 kişiden fazlasını öldürerek geri püskürttüler. Bu dağlık arazide bazı adamlarımızın develeri, koyunları ve inekleri

³⁵⁸ Mıryakefalon Savaşı 1176. Bizans'ın yenilgisi, küçük Asya'daki hükümdarlık alanını parçalayacak zemin oluşturmuştu.

³⁵⁹ Samuel 2.kitap 15:31 ile karşılaştırınız.

çalındı. Aynı gün düz ve inşa edilmiş bir toprağa vardık³⁶⁰ ve burada, Lord İmparatorun bilgisi dışında eşleri ve çocuklarıyla birlikte birçok Türk katledildi.

5 Mayıs tarihinde anladık ki, Sultanın dostluğu ve gümüşü cüruf oldu, şarabına su katıldı³⁶¹ ve Bizanslılarla, bizleri savaş gücü ile yok edemeyeceklerini bildiklerinden dolayı, alçaklıkla yok etmek için anlaşmışlardı. Ancak tanrı, bizleri hepsinden azat etmişti.³⁶² Lord imparatorumuz ile Edirne'de karşılaşan elçiler, güya Emire rapor vermek için bizden ayrıldılar ve Gottfried'i³⁶³ esir olarak yanlarına aldılar. Türklerin hıyaneti git gide açığa çıkıyordu.

6 Mayıs tarihinde, kutsal Johannes kutlama gününde Türkler bizlere yine arkadan saldırdı ve onların 20'den fazla askeri öldürüldü. Ne yazık ki, Türklerin bu saldırıları sırasında seçkin bir şövalye olan Hausen'li Friedrich atından düşerek öldü. Kendisi büyük bir elma ağacının altına gömüldü. Herkes onun için yas tuttu; çünkü o, ordu için büyük bir teselliydi.³⁶⁴

7 Mayıs tarihinde Türkler, Philomelion³⁶⁵ (Akşehir) şehrinin önündeki kampımıza açıktan dolayı yorgun düştüğümüzü düşünerek taşlarla, mızraklarla ve kargılarla saldırdılar. Oysa biz dostluk kurma umuduyla onlara henüz hiçbir zarar vermemiştik. Ancak hayat veren Haç'ın ordusu onları önce piyadelerle, daha sonra ise atlılarla kahramanca karşıladı ve böylece iki kişi, on bin kişiyi kaçırttı.³⁶⁶ Gece ve dağlar onları korumasaydı, hepsi kılıcın keskin tarafına maruz kalırdı. Daha sonra düşmanlarımızın raporlarından anladığımız kadarıyla 4174 süvari ve piyade burada öldürülmüştü. 600 askerden fazlası ise kayıptı ve cesetleri bile bulunamamıştı. Bu muharebe Svabya ve Merania Dükleri tarafından komuta edilmişti.

8 Mayıs tarihinde Akşehir'i geçtik. Açlık tüm düşmanlardan daha zalimdi. Açlık, ordu üzerinde bu denli hakimdi ki, bir öküz veya inek beş, bazen ise dokuz Mark değerinde, küçük bir ekmek ise bir Mark³⁶⁷ değerinde olup katır ve at eti ise nefis yiyecek olarak nitelendiriliyordu. Çok az kişi ise çaresizliğe yenik düşüp düşmana

³⁶⁰ Dağlık alanın batı eteğindeki Karamik ovası.

³⁶¹ İsaiah 1:22. : Gümüşü cüruf oldu, Şarabına su katıldı.

³⁶² Psalm 33:20. : mudumuz RAB'dedir, Yardımcımız, kalkanımız O'dur.

³⁶³ Wiesenbach'lı şövalye Gottfried.

³⁶⁴ Hausen'li Friedrich, Staufen şehrinin en büyük aşk şairlerinden biriydi. KOSCHORREK S.16.

³⁶⁵ Akşehir.

³⁶⁶ Deuteronomy 32:30. : Onların Kayası kendilerini satmamış Ve RAB onları ele vermemiş olsaydı, Nasıl bir kişi bin kişiyi kovar, İki kişi on bin kişiyi kaçırttı?

³⁶⁷ 1 Mark= 160 Dinar (gümüş para).

katıldı ve böylece en kutsal hayata ihanet edip ne yazıktır ki Hristiyan inancını yere döktüler. Ancak bazı piyadeler açlık ve hastalıktan dolayı son nefeslerine yaklaştı ve bu nedenle ordu ile birlikte devam edemedi. Herkes birlikte istavroz çıkarttı ve tanrıya dua ettiler. Sonra ise ağlayan dostlarını uğurladılar ve içsel bir rahatlamayla haç şeklinde toprakta yatıp erken ölümlerini tanrının namına beklediler. Evet, onların, henüz biz çok uzakta değilken peşimizden gelen düşmanlar tarafından kelleleri uçuruldu ve Hristiyan şehidi oldular. Bir gece, imparatorun nöbetçilerinin bazıları, garip ancak belirgin bir şekilde tanrının merhameti olarak nitelendirdikleri bir işaret gördüler: İlk gece nöbetinde beyaz bir kuş sürüsünün parlayarak ordunun etrafında uç tur attığını, bir kez imparatorun çadırına uçtuğunu ve sonra da son nefesini veren yoksul birinin üzerinden uçup, o kişi öldüğünde bir süre havada kanat çırpıp görüşümüzden kaybolduğunu gördüler.

9 Mayıs'ta büyük bir Türk gücü bize saldırdı. Öyle ki 'dağlar ve vadiler onlarla doluydu'³⁶⁸ ve adamlarımız güçsüz gibi davrandı. Bu onları daha da vahşileştirdi ve 11 Mayıs'ta bağrışlar içerisinde bir saldırı daha düzenlediler. Fakat adamlarımız aniden kendilerine gelerek iki yüz tanesini öldürdü ve iki gün önce katlettikleri altmış dört tanesine ek olarak Firmin³⁶⁹ kasabası yakınlarındaki dağın etrafında da elli ya da daha fazlasını öldürdüler. Bunun yanı sıra onlardan elde edilen ganimetler arasında onlar için çok gerekli olan atlar, ok ve mızrak desteleri gibi diğer şeyler vardı.

12 Mayıs Pantkot Yortusu öncesi, gece ikişer ikişer bile zor sığırdığımız dar bir köprüden geçerken açlıkla ve gece yarısına kadar süren yoğun Türk akınıyla mücadele ediyorduk. Eğer ilahi güç onlara engel olmasaydı orada bize çok büyük zarar verebilirlerdi. O gün yirmiden fazlası öldü.

Kutsal Pantkot Yortusu Gününü 13 Mayıs'ta kutladık. Şafak söktüğünde bir kez daha Türklerin arasından büyük bir özveriyle yürüdük. O gün efendimiz, bizleri kötü Türklerin saldırılarından korudu. O ziyafetteki leziz yiyeceklerimiz sığır derisi ve at kanydı, zenginlerinki ise kiloyla ya da ölçüyle at etiydi. Orduda en yüksek derecede uyanıklığın yanı sıra cesaret ve azim duyguları yeşerdi. Fakat Bizansta neredeyse herkesin aşırı ziyafetleri ve sarhoşluğu sonucunda hak ettiğimiz gibi 'Lord aklımızı

³⁶⁸ Luke 3:5.: 'Her vadi doldurulacak, Her dağ ve her tepe alçaltılacak. Dolambaçlı yollar doğrultulacak, Engeli yollar düzleştirilecek.

³⁶⁹ İlgin

fena halde başımıza getirdi'; neyse ki bizi ölüme terk etmedi.³⁷⁰ Kedisinden çok fazla şey beklediğimiz sultan ve oğlunun sahtekarlığı ve yalancılığı sonucunda kendimize yeterli kaynak sağlayamadık ve böylece ilahi ders bizi bu beklenmedik içler acısı hale getirdi. Eğer orduda biraz olsun un varsa altın gibi korunur ve gizlenirdi. Küçük bir kâse un ondört Köln şilingi değerindeydi.

Sonraki gün 14 Mayıs'ta yeni oluşturulan kapıkulu askerleriyle ve, ne hayret vericidir ki üçyüz bin³⁷¹ süvari toplayarak onların muharebe hattını oluşturan ve bizle birlikte savaşan sultanın oğullarıyla karşı karşıya geldik. Fakat lord imparator, imparatorluk mareşali³⁷² tarafından komuta edilen ilk hattın cesurca taarruza geçmesini emretti. Bu şekilde yapıldı ve hepsi savaşa dahil oldu. Ayrıca Ludwig adında ruhban sınıfından olmayan fakat dindar bir kişi kendisinin St. George olduğunu tahmin ettiği ve beyaz bir atın üzerinde bembeyaz uzun bir elbise giymiş bir adamın bize yardıma geldiğini gördü; bazıları ise Türkleri tek bir mızrakla mucizevi bir şekilde yerle bir eden bu adamın tanrının meleği olduğunu söylüyordu. İlk Türk taburunu kaçırdığımız dağdan aşağı inerken lord imparatorun birlikleri Türklerin yaklaşık yüz seçilmiş adamını yere serdi. Sonra sultanın iki oğlu ve oldukça fazla sayıda Türk tarafından tutulan başka bir dağı kraliyet borazanları eşliğinde kararlılıkla geçti ve onları utanç verici bir kaçışa zorladı. Svabya Dükü de peşlerindeydi ve piyadeler onları cesurca geri püskürttü. O sırada şövalyelerimizden biri büyük Malik'i atından düşürdü ve Malik'in iyi adamlarından biri onun zırh eldiveni içindeki sağ elini alıp tek bir kılıç darbesiyle kesti. Sonra Crazzarat Emiri'nin lordu büyük Malik'i suçladığı iddia edildi ya da bunu bize o gün kaçıp gelen bir Ermeni söyledi ve şöyle dedi: 'Gücü insani değil ilahi olan bu ordunun yakınlarına bile gitmememiz gerektiğini anlamadınız mı? En güvenilir şövalyelerimiz bile ellerindeki mızraklarla bize en vahşi şekilde saldırıp bizi kaçmaya zorlayan bu ordunun başında beyaz giysili beyaz atlı yedi bin adam olduğu tahmin ediliyor. Eğer bu kadar çok beyaz at varsa sizce başka renkli atlardan kaç tane vardı? Üç bin adamınızla bugünkü utanç verici kaçışınızdan nasıl bir zafer kazanacaksınız?'

³⁷⁰ Psalm 117:18

³⁷¹ Ladik yakınlarında Ilgın'dan Konya'ya giden yol. Günümüzde 300 numaralı uluslararası karayolu. Burada belirtilen sayı oldukça abartılmıştır.

³⁷² Kalden'li Heinrich.

Türklerin bir emiri elimizde rehindi ve bize Galatia Kralının³⁷³, sultanın oğlu tarafından bize karşı yardım etmesi için çağırıldığını, on bin silahlı adamıyla birlikte geldiğini ve o gün birliklerimizi dikkatlice gözlemleyip hem süvarilerin hem piyadelerin cesaretini, binlerce Türke nasıl şiddetle saldırdıklarını not ettiğini söyledi. Malik'e şöyle söyledi: 'Sahip olduğunu söylediğin ve bir kısmını bana vereceğine söz verdiğin hazineler, cephaneler ve ganimet nerede? O bahsettiğin adamlar zayıftı ama ölmediler, açlıktan ve atsız kaldıklarından tükendiler, eşsiz bir cesaretle üç yüz bin adamı kaçırdılar. Birbirine zıt başka iki şeyin gerçekleştiği hiç görülmemiş müdür? Bu insanlar kaçınılmaz ölümlerine koşuyorlar fakat ölmeleri beklenilmesine rağmen savaşta en büyük azimle karşılık veriyorlar.'

Bu zafer garantilendikten sonra 'Tanrı'ya ilahi söylemediğimiz' için 'hak ettiğimiz cezayı çektik' ve yüksek sıcaklık ve zorluğun ardından ordu güneş batımında kendini kum çölünde buldu. Kum fırtınasıyla birbirinden ayrılıp düşmanlar tarafından çevresi sarılmış biçimde meleyen koyunlar gibi oradan oraya yürüyorlardı. Neyse ki sonunda ordu birbirini bularak kamp kurdular, ne su vardı ne de otla. Dolayısıyla atların çoğu telef olurken adamlar susuzluktan kavruldu. Ertesi sabah adamlarımızın yarısının ölmesine rağmen yola koyulduk; adamlarımızın bazıları kendi idrarını, bazıları atlarının kanını içerken bazıları fişki çiğniyor, çoğu da yerdeki bitkileri yiyordu. Sonunda su bulunan bataklık bir arazi bulduk.³⁷⁴ Fakat üzerinde at etini pişirecek odun, kamış veya saman olmadığından çoğu insan at semerlerini ya da çadır, ceket ve gömlekleriyle ateş yaktı. 15 Mayıs'ta atlarımız bu bataklıklar sayesinde biraz canlanmıştı ve orada 16 Mayıs'a kadar kaldık ama Türklerin saldırısıyla neredeyse altmış genç adamımızı kaybettik.

Biz oradayken büyük Malik ve onun satrabı eğer imparator ve ordu onlara üç yüz kental³⁷⁵ altın ile Ermeni topraklarını verirse, güvenle geçmemizi sağlayacaklarını ve üç gün sonra pazar kuracaklarını söyleyen bir elçi gönderdiler. İmparator alışıldık iyi duyuyla yanıt verdi ve şöyle söyledi: 'Ne imparatorluk yasalarımızda ne de Hristiyanların ordusu ve canlandıran Haçın şövalyeleri için kraliyet yolunu altın ve gümüşle açmak adettir. Kılıçlarımızla elbet bir yol açılır.' Ardından elçi ayrıldı ve şunu söyledi: 'Eğer bu gece tekrar buraya dönmezsem şundan

³⁷³ Anadolu merkezinin yapısı. Ankara merkezli Roma bölgesi.

³⁷⁴ Konya kuzeyindeki Akyay gölü ve Horozlu Han'ın kastedildiği düşünülmektedir.

³⁷⁵ centenarii : elli veya yüz kiloluk tartı ölçüsü

emin olun ki Türkler yarın ikindi vaktinden önce sizle en sıkı kararlılıkla savaşıyor olacaktır.’

Fakat daha önce yaşananlar sonucunda hem ordu hem de atlar çok muhtaç halde olduğundan ‘oldukça kederli olmaya ve ağırlaşmaya başladık’³⁷⁶. Neyse ki ‘zor zamanlarda sığınılacak liman’³⁷⁷ olan, cezalandırmak yerine her zaman korumayı seçen O, insanları cesaretlendirmeleri için piskoposların kalplerine ilham oldu. Baba şefkatiyle ve iyiliğimiz için uyararak ilahi yardım için yalvarmamızı, katolik kilisesinde gerçekten büyük saygı gören ve birçok kez dindar adamların eziyet çektiği zamanlarda beliren Şehit St. George’ u övgü dolu ilahileri ile ellerinden geldiğince oruç tutma sözleriyle anmamızı söyledi. Kısaca söylemek gerekirse ağıtlar ve gözyaşlarıyla tanrıya sığınarak ondan azizi kendilerine önder, kazanan ve müdafî olarak vermesini istediler. Gayet tehlikeli durumda olduğu görülen ilişkilerimizle lord imparator bile, he ne kadar bunu kendisine saklasa da, sonraki gün bir vahşi hayvan parkında ve sultanın meyve bahçesinde kurmaya niyetlendiği kamp konusunda endişeliydi. Yoldaşlarına şöyle söyledi: ‘ Eğer yarın tanrının yardımıyla güven içinde çadırlarımızı kurabilirsek, bu gelecekteki barış için iyiye işaret olacaktır.’

Ertesi sabah 17 Mayıs’ta ayinimizi dinleyip zayıf ve hastaların güçlendiği en Kutsal Sohbet Lord’un adına birer birer katıldık, ardından çok geç de olsa yola koyulduk. Sayısız çoğunluktaki Türkler, bizleri hilal şeklinde etrafımızı sarıp bağırırları ve saldırılarıyla sürekli taciz etti. Biz kampımıza varana kadar bizleydiler ve yaklaşık altmış adamlarını kaybetmelerine rağmen bize zarar veremediler. Kraliyet parkına ve meyve bahçesine vardığımızda bitki ve su bolluğu bulduk. O gece gök gürültülü fırtına ve alışık olmadığımız sağanak yağışlar vardı.

Şafak söktüğünde lord imparator orduyu ikiye böldü; biri için oğlu Svabya Dükü’ne güvendi; diğerini ise kendi yönetti. Silahları olmayan rahip sınıfı ve şövalyelere halkla birlikte eşyalar ve yük hayvanlarını da alarak ilerlemelerini emretti. Ayrıca bir ferman yayınlayarak, eğer tanrının yardımıyla zafere ulaşırsak, düşman kuvvetleri yere serilene ve şehir ele geçirilene kadar kimsenin ganimet arayışına girmemesine dair uyarıda bulundu. Fakat biz hazırlıklarımızı yaparken sultanın elçisi ve oğulları ‘barış arayışıyla’ bizlerle buluştu. İmparator eğer kendi elçisi serbest

³⁷⁶ Matthew 26:37. : Petrus ile Zebedi’nin iki oğlunu yanına aldı. Kederlenmeye, ağır bir sıkıntı duymaya başlamıştı.

³⁷⁷ Psalm 9:10.: Seni tanıyanlar sana güvenir, Çünkü sana yönelenleri hiç terk etmedin, ya RAB.

birakılır ve geri dönerse ve bu tür müzakereleri yönetme gücü ve bilgisi olan çalışkan ve bilge temsilcilerinin gönderilmesi şartıyla onu samimiyetle barış anlaşmasına varmaya hazır bulacaklarını söyledi. Fakat elçi oradan ayrıldıktan sonra imparator bunun yıkıcı bir gecikme yaratmak için kurgulanmış bir oyun olduğunu fark etti. Oğluna ilerlemesini emretti. Babasının talimatlarına uyan dük, Konya³⁷⁸ kapısına kararlılıkla ilerledi, şövalye Gottfried esaretten kurtarıldı ve ona şöyle söyledi: ‘Lord sizi korusun, yolunuz güvenle açık olsun; Tanrı bu şehri ve toprakları size teslim etti.’³⁷⁹ Niyetinin iyi mi kötü mü olduğu şüpheliyken Sultan altı yüz silahlı şövalyeden oluşan orduyla buluşmak için dışarı çıktığında ilk zırhlı birliği gördü ve adamlarıyla birlikte kuyruklarını kıştırıp kaçarak şehri yukardan gören kaleye girdiler. Zenginiyle fakiriyle neredeyse tüm kasaba halkı yanlarında taşıdıkları altın, gümüş, değerli kumaş ve ayrıca bol gıda stoklarıyla oraya sığındı; atlarını, küfeleri ve sığırları tahkimatlarına kapattılar.

Tanrının yardımıyla yendikleri Türklerin güçlü direncine rağmen çok kararlı olan dük ve onun adamları şehrin çıkışına hücum etti. Şehirde gördükleri herkesi kılıçtan geçirerek onları müstahkem kalenin kapısına kadar takip etti. Dük, şehri ele geçirdi ve vatandaşlarını katletti. O sırada şöyle muhteşem bir şey oldu. Svabya Dükü, Lord’un meleğinin yardımıyla, şehirde zafere ilerlerken bunun farkında olmayan imparatorun bölüğü uzun bir süre şehrin bahçelerinin dışında kaldı ve bulunduğumuz yer saldırıları oldukça vahşi olan büyük bir Türk topluluğu tarafından sarılmıştı. Bizler de her an ölümün gelmesini bekliyorduk. Sonra Theban şehitleri fırkasıyla her bakımdan kıyaslanabilecek en olağanüstü askerlerden oluşan kutsal birlikte herkes İsa için kanlarını dökmeye can atarak³⁸⁰ gözü pek bir şekilde karşılarına³⁸¹ dikildi; ne kendilerinde ne de savaş atlarında acizlikten eser yoktu. Ortalarında Romalıların dünyada eşi benzeri bulunmayan muhteşem İmparatoru Friedrich duruyordu. Toskana, Lombardiya, Apulia ve Burgonya’yı fethederek en güçlü topraklarda çoğu zaman muzaffer olmasına ve savaşlarda birçok adamın yere serildiğini görmüş olmasına

³⁷⁸ Iconium

³⁷⁹ Jeremiah 34:2: <İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki, <Git, Yahuda Kralı Sidkiya’ya RAB şöyle diyor de: Bu kenti Babil Kralı’nın eline teslim etmek üzereyim, onu ateşe verecek.

³⁸⁰ Philippians 1:23. : İki seçenek arasında kaldım. Dünyadan ayrılıp Mesih’le birlikte olmayı arzuluyorum; bu çok daha iyi.

³⁸¹ Efsaneye göre lejyon Mauritius’un önderliğinde şehitlik makamına erişti (280-300 tarihli). Bu efsane hristiyan şövalyelere örnek oldu. 13. yüzyıldan beri imparatorluk kılıcı Mauritius kılıcı olarak adlandırılmaktadır.

rağmen bu vahim durumda biraz göz yaşı dökmüş olmalıydı ve şöyle söyledi: “Cennetteki Babamızın aşkına bugün burada zor durumda olan Hıristiyan ordusu Antakya'ya güvenle varırsa, her ne kadar bir imparatorun şahsına uygun olmasa da başımı kaybetmekten memnuniyet duyacağım.’ Bunu söyledikten sonra orada sonsuz mükafat uğruna ve onun değişmez, muazzam cesaretine hayranlıkla mutluluk gözyaşları dökenlerle birlikte sözlerine şunu ekledi: “Neden tereddüt ediyoruz, korkacak ne var? İsa hükmeder, İsa muzafferdir, İsa buyurur.”³⁸² Sarfettiği çaba onu yorsa da o tıpkı Judas Maccabeus gibi asil bir kalbe sahipti. Önce savaş atını döndürdü, ona eşlik eden diğer cesur adamlarla birlikte düşmanın üzerine bir aslan gibi saldırdı ve onları püskürttü. Herkes elini bile kaldıramadan ondan kaçtı. Belial’in³⁸³ oğulları yaklaşık üç bin adamını kaybetti ve eğer şövalyelerimiz açlıktan güçsüz düşmüş olmasalardı o gece kalede taş taş üstünde kalmazdı. Ne var ki şövalyelerimiz iki haftadan beri korkunç ve daha önce benzeri görülmemiş bir gıda sıkıntısından muzdaripti. Ardından lord imparator arkasında onu takip eden ordusuyla şehre girdi, oğlu ve beraberindekiler tarafından görkemli bir şekilde karşılandı ve orada düşmandan alınan ganimet sayesinde karnımız bir nebze doymuştu. Adamlarımızın çoğu buğday ve arpa dolu tahıl çukurları buldu ve dolayısıyla hem adamlarımız, hem de atları eski gücüne kavuştu. Hatta bu şehirde kazanılan ganimetler arasındaki altın, gümüş, mücevher ve süslü giysilerin yüz bin marktan fazla değeri olduğunu iddia edenler var. Zira büyük Malik’in evinde ‘arzu edilecek bir hazine var’. Söylenene göre orada bulunanlar kötü kalpli Salahaddin’in ona kızıyla birlikte verdiği çeyizlerdi.³⁸⁴ Ertesi gün 19 Mayıs’ta Lord’umuza düşman karşısında ‘bize zafer bahsettiği’ için şükretmeye başladık. Ayinde şu söylendi: ‘Tanrı sevgisi sınır tanımaz’.³⁸⁵ Bu nedenle de bu vazife başarı ve yeminlerimizle oldukça uygundu; hatta içinde Konya'dan bile söz ediliyordu.

Sultan, oğulları ve emirler gördüler ki bizim için “kazmış oldukları kuyuya kendileri düştüler”³⁸⁶ ve figan ettiler. Lord imparatora elçi göndererek ‘en içten

³⁸² Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat: taçlandırma seremonisinde papazın sözleridir (Otto IV’nun 1198 yılında taç töreninde kullanılmıştır).

³⁸³ Belial, ıbranicce kötülük anlamına gelmektedir. karış. Samuel 2. kitap 16:7.: Şimdi lanetler okuyarak, «Çekil git, ey eli kanlı, alçak adam!» diyordu,...

³⁸⁴ Bu evlilik ilişkisine müslüman kaynaklarda rastlanılmamıştır.

³⁸⁵ Paulus’un Romalılara mektubu 5:5.

³⁸⁶ Psalm 56:7 : Kötülüklerinin cezasından kurtulacaklar mı? Ey Tanrı, halkları öfkeyle yere çal!

merhamet duygularıyla' ülkeye ve onun halkına saygı duyması ve 'kötülüğe kötülükle karşılık vererek kimseyi cezalandırmaması'³⁸⁷ için yalvardı ve karşılığında ona vermiş oldukları tüm zararı tazmin ederek ona istediği her türlü saygıyı göstereceklerini bildirdi. Ayrıca majestelerinin öfkesini dindirmek için her yolu deneyeceklerini belirttiler. İmparator, zor müzakerelerle canlandıran Haç yolculuğunu duraksatmaya niyetli olmadığından meseleyi prenslerle tartıştı ve şu şekilde yanıtladı: 'Sultan uzun zamandır imparatorluğumuzla olan dostluğuna uygun şekilde bize elçiler göndererek bizi topraklarına davet etti. Ayrıca biz ve ordumuz için geçiş izni ve iyi pazarlar sağlayacağına dair söz verdi. Bunun yanı sıra onun ve oğlu Malik'in başka temsilcileri de Edirne'de huzurumuza gelerek bize ve bizle birlikte ülkeye girenlere daha önce söz verilenden daha büyük ve avantajlı imtiyazlar sağlayacaklarına söz verdiler. Ama bunun yerine bize muhafız olarak ok ve yay, kılıç ve mızrak ve her çeşit silah sağladılar; bize saldırılar ve tuhaf savaş naraları sundular; güvenilir dostluk huzurunda söz verilen pazar şartları yerine büyük Malik bize ve ordumuza tüm cesareti ve gücüyle saldırdı. "Arı gibi etrafımı sardılar; ama diken ateşi"³⁸⁸ gibi sönuverdiler." Neyse ki "Tanrı kenti size verdi." sözünde olduğu gibi Lordumuz Yüce İsa adına, Kudüs şehrinin özel savunucusu Roma imparatoru düşman zırhlı birliklerinin içinden güvenle geçerek düşmanlarımızın çoğunu püskürttü. Fakat Roma imparatoru her zaman "merhamet ve adalet" duygularına bağlı olduğundan ve yaralamak yerine canlarını bağışlamayı tercih ettiğinden bu lütfu size ve lordlarınıza bildirmeye karar verdi, barışımız size bağlı olacak, bize rehin verirsiniz biz de iyi bir pazarla ve güven içinde topraklarınızı terk ederiz.'

Bunu duyan elçiler sevinç içinde sultana ve oğluna kararı bildirdi. Sultanın oğlu istenilenleri kısa bir süre içinde sağlayarak on emir ve on büyük iş adamını rehin olarak verdi. Ordu 23 Mayıs'ta Konya'yı boşalttı ve önceden olduğu gibi kraliyet parkının yanına kamp kurdu. Burada pahalı da olsa ihtiyaçlarımıza yetecek mallar satılan bir pazar bulduk. Tahminime göre orada altı binden fazla at ve at arabası satıldı, küfeleri saymıyorum bile. Ordu iyi şekilde ekmek, et, yağ ve peynir temin etti.

³⁸⁷Paulus'un Romalılarına mektubu 12:17.

³⁸⁸Psalım 117:12.: Çünkü bize beslediği sevgi büyüktür, RAB'in sadakati sonsuza dek sürer. RAB'be övgüler sunun!

3.11. İMPARATORUN ÖLÜMÜ

26 Mayıs'ta çok büyük bir ovada ilerledik ve kırk kaynaklara geldik.³⁸⁹ Ertesi gün suyu içilebilecek durumda olan büyük bir nehre vardık.³⁹⁰ Orada Türkmenler hala bizi takip etmeyi bırakmadıklarından lord imparator rehinlere seslendi: 'Eğer sizin Türkler bizi takip etmeyi bırakmazsa ve önceden ayarlandığı gibi ordumuz için bir pazar sağlanmazsa hiç şüphesiz öldürüleceksiniz.' Devamında bizi pek rahatsız etmediler. Sonra bol miktarda üzüm bağı fakat çok az suyu bulunan büyük bir köyden³⁹¹ geçip devam ettik. Zor bir yoldan Pergos³⁹² denen başka bir köye vardık, orada iyi bir pazar bulduk ve bir gün dinlendik. 30 Mayıs günü geç saatlerde Licaonia ve Cilician Armenia, yani Çukurova sınırlarının ortasındaki şirin bir kasaba olan Laranda'ya³⁹³ vardık. Konya Licaonia'nın merkezidir.

İsa'nın ordusunun güler yüzle ve şikayet etmeden Türklerin topraklarında İsa'nın adına ve hayat veren Haç onuruna sabırla karşı koyduğu tüm o sıkıntıları, baskıları, açlık ve susuzluğu, hile ve yalancılıkları, aşağılama ve saldırıları tam anlamıyla tanımlamaya çalışırsam çabalarım yalnızca rahatsız edecektir³⁹⁴. Çünkü yazacak bir şeyim yok ve kuyu oldukça derin.³⁹⁵ Eğer böylesine büyük bir girişimi tam ve uygun şekilde tanımlamaya çalışsalar, eğer hala hayatta olsalardı, efsanevi Homer, dilbaz Lucan ya da şair Mantuan³⁹⁶ için bile kelimeler kifayetsiz kalırdı.

Hayat veren Haç'ın ordusu gücünü bir nebze topladığı Karaman'daki kampından yola çıktığında bir Ermeni köyüne³⁹⁷ denk geldik. Orada tarlalarda dikili halde haçlar bulduk ve dolayısıyla kalplerimiz büyük bir 'keyif ve memnuniyetle' coştı. Uzun süredir muhteşem Hristiyanlık dinine mensup olanlardan ne haber almış

³⁸⁹ İmparatorun ordusu Roma-Bizans yolundan Konyadan Karaman'a yürüdü ve Çumra bölgesindeki sulak alandan geçti.

³⁹⁰ Çumra yakınlarındaki Çarşambasuyu

³⁹¹ Kizilkuyu'daki Kodylessos (Gödelisin).

³⁹² Laranda(Karaman) bölgesinin 25 km batısındaki Kazımkarabekir.

³⁹³ Karaman

³⁹⁴ Paulus'un Korintlere ilk mektubu 13:1 : İnsanların ve meleklerin diliyle konuşsam, ama sevgim olmasa, ses çıkaran bakırdan ya da çınlayan zilden farkım kalmaz.

³⁹⁵ John 4:11.: Kadın, «Efendim» dedi, «Su çekecek bir şeyin yok, kuyu da derin, yaşam suyunu nereden bulacaksın?

³⁹⁶ Vergil (m.s 70-19), Mantua'da doğmuştur.

³⁹⁷ Haçlı ordusunun 2025 rakımlı ve o dönemde oldukça zorlu bir geçit olan Büyük Eğri dağından geçtikleri tahmin edilmektedir.

ne de onları görmüştük. Yolumuza devam ettikçe dağ keçileri için bile ulaşması zor olan bazı dağlara vardık ve bu dağları büyük zorluklarla aştık. Burada en tehlikeli Türkler tarafından tutulan bir bölgeyi geçtik. Sultan ve oğlunun bize verdiği rehinler aslında anlaşmaya göre bu noktada serbest bırakılmaları gerektiğini söyleyerek evlerine geri gönderilmeyi şiddetle talep etti. Ne var ki prensler onların müdafaalarını görmezden geldi dahası sıkı koruma altına alınmaları emredildi. Bizler ‘yüksek dağların’ korkunç zorluğuyla yüzleşirken güçlü ve seçkin bir adam olan Sibilia prensi³⁹⁸ büyük bir saygıyla karşıladığı lord imparator ile buluşarak ordu için elinden geldiği kadarıyla bir pazar sağladı. Sibilia, onun Türklerin sürekli saldırılarına karşı koruduğu çok iyi korunan bir kale ve hudut bölgesidir. Bu dağdan aşağı inerken ‘Tanrı’nın sağ kolunun’³⁹⁹ oğulları hayvanlarımızın da iyi otlaklar bulabileceği geniş, sığ bir gölün kenarına kamp kurdu. Sonra mükemmel otlakları olan geniş bir ovada kaldık ve orada iki gün dinlendik. Fakat bu dağ yamaçlarındaki yolculuğumuz boyunca çoğu adamımız tıpkı önceden prenslerin ve iş adamlarının bile masalarına koyacak çok az yiyeceği vardı ve diğer adamların da at eti yediği zamanlardaki gibi açlıktan fena halde muzdarip olmuştu.

Selephica⁴⁰⁰ denen bu göle yaklaştığımızda kampımızı taş köprüünün yanına kurduk⁴⁰¹ ve burada Dağlar Lordu Leo’nun⁴⁰² seçkin elçileri 7 Haziranda lord imparatorla buluştu. Lordları adına geleneklerinde olduğu gibi dostane bir tavır sergileyerek insanları ve topraklarından her türlü yardımın kendilerine sağlanmasını emrettiler. Lord imparator onları layık oldukları gibi karşıladı ve ordunun rotasını onların tavsiyesine göre belirleyip onlardan oldukça sarp ve zorlu bir yoldan geçmek üzere olduğumuzu öğrendi. Dini bütün imparator tüm haclılar için babacan bir üzüntü hissetti ve onlara sıkıntı verecek olan uğraşları duyduklarında insanların yolun zorluğundan ve kaynak sıkıntısından dolayı üzülmesini engellemek için bu bilginin sır olarak saklanmasını emretti. Günler geçtikçe bize vadedilen iyi şeyler, mutluluk, iyi bir pazar bolluğu tamamen farklı biçimde zuhur etti.

³⁹⁸ Mavga Kalesi, Klaudiopolis’in kuzeyinde yer almaktadır.

³⁹⁹ Psalm 76:11: Adaklar adayın Tanrı’nız RAB’be, Yerine getirin adaklarınızı, Armağanlar sunun korkulması gereken Tanrı’ya, Bütün çevresindekiler. ve 81:6. : Sırtındaki yükü kaldırdım, Ellerin küfeden kurtuldu» diyordu,...

⁴⁰⁰ Antik Kalykadnos (Göksu).

⁴⁰¹ Köşelerli.

⁴⁰² Leon II, Küçük Ermenistan Kralı (1187-1219).

Ertesi gün 9 Haziranda büyük zorluklarla dinlenme alanımıza ulaştık. Yoldaki olağanüstü zorluk sebebiyle ordunun her zamanki tertibi yoktu; ne prenslerin ne de beraberindekilerin birlikleri, birbirini bekliyordu. Fakat her bir kişi ellerinden geldiğince diğerlerinin önüne geçmek için çabalıyordu. O gece ordunun büyük bir bölümü yukarıda bahsedilen suyun kıyısı boyunca uzanan oldukça yüksek bir dağ geçti.⁴⁰³ Gecenin karanlığı, gündüz gördüklerinde bu yolda ilerleyenleri dehşete düşüren dar, taşlı yolun tehlikelerini örtüyordu. Piskoposların ve pek saygıdeğer şövalyelerin uzun süren hastalıklar sebebiyle atların yataklık otları içinde taşındığını, oldukça yüksek, dar ve kayalık bir tepede ölüme doğru korkunç bir düşüşün tehdidiyle taşıdığı lordun bazen önünde bazen arkasında giden atıyla gördüğünde kim gözyaşlarına boğulmayacak kadar taş kalpli ve kibirli olabilirdi ki? Bir insan, bu dağ boyunca ‘alınlarının teriyle’⁴⁰⁴ hasta lordlarını taşıyan ve toprak beyi olarak adlandırılan bu adamların çabasının ne kadar takdire şayan ve övülmeye değer olduklarını anlayabilirdi. Dağdan inerken bolca sebze bulduk ve bunları akşam yemeğinde yiyerek bir nebze toparlandık. Fakat lord imparator ve yanındakiler gözlerinin önündeki dağın tehlikelerinden kaçınmak istediler ve yerel halkın tavsiyelerine uyarak güneşin ilk ışıkları yükselirken dağdan göl kıyısına doğru indiler. Fakat bu dağ sırtından inenlerin yüzleştiğinden daha kolay bir iş değildi. Gerçekten de söylenene göre bazı piskoposlar ve güçlü prensler sağ taraflarında suyun ölümcül tehlikesi, sol taraflarında dağ yamacı tehlikesiyle çeşitli yerlerde atlarını bırakarak dört ayaklı bir yaratık gibi elleri ve ayakları üzerinde sürünmüştü. Fakat ‘İnsana sağlam adım attırmanın’⁴⁰⁵ aşkıyla ve arzuladıkları İlahi toprakların hevesiyle tüm bu zorluklar onlar için hoş ve memnun ediciydi. 10 Haziran günü ilerleyen öncü birlik Silifke ovasında kamp kurmuştu.⁴⁰⁶

Sadece dağ keçileri ve kuşların ulaşabileceği sarp kayalıklar boyunca zengini, fakiri, hastası, hala sağlıklı görüneniyle Kutsal Haç ordusunun her bir bireyi yolun zorluğu, güneş ve aşırı sıcaklık sebebiyle çok çabalıyordu. Tehlikeler karşısında telaşa kapılmayan imparator Silifke’nin hızlı akan nehri boyunca yüzerek bu korkunç

⁴⁰³ Ordunun bir bölümü Pusatlı Dağı’nın güney eteklerinden ilerliyordu.

⁴⁰⁴ Genesis (Yaradılış) 3:19.

⁴⁰⁵ Psalm 36:23.: Kötülük yapanlar oracıkta düştüler, Yıkıldılar, kalkamazlar artık.

⁴⁰⁶ Silifke = Soloykeia

sıcaklığı azaltmak ve dağın zirvelerinden kaçınmak istedi. Fakat bir bilgenin de söylediği gibi: ‘nehirin gücüne karşı koymamalısınız’⁴⁰⁷ ve diğer konularda bir bilge olan bu adam, gücünü boş yere akıntıya ve ‘nehirin gücüne’ karşı kullandı. Herkes bunu yapmaması konusunda onu uyarsa da suya girdi ve akıntıyla uzaklara sürüklendi. Büyük tehlikelerden çoğu zaman kurtulmuştu fakat içler acısı bir şekilde öldü. Bu büyük insanın ölümüyle aslında Tanrı’nın gerçekleşen gizli hükmü konusunda içimiz rahat olmalı: ‘Kim, bunu neden yaptın diye sorabilir?’⁴⁰⁸ Şundan emin olmalıyız ki İsa’nın şövalyesi olarak duran ve savaşta Onun Haçını takip Lord’un topraklarını takdire şayan şekilde, ani sonunu düşünmeden iyileştirmeye çalışan kişi hiç şüphesiz selamete erecektir. Herşey için geç olsa da onun yardımına koşan diğer asiller naaşını tutmayı başardılar ve göl kıyısına getirdiler.

Herkes onun ölümünden derin üzüntü duyuyordu, bazıları üzüntüden o kadar ıstırap çekiyordu ki korku ve umut duyguları arasında onunla birlikte kendi yaşamlarına son verdiler. Bazıları Tanrı’nın onları gözetmekten vazgeçtiğini düşünerek tüm umudunu kaybetmiş şekilde Hristiyanlıktan çıkıp kâfir oldular. Herkesin kalbinde yer eden böylesine büyük bir prensin ölümü düşüldüğünde bu ağır keder ve kahr yersiz değildi ve dolayısıyla peygamberle birlikte kederlenerek şunu söylerler: “Taç düştü başımızdan. Vay başımıza! Çünkü günah işledik. Bu yüzden yüreğimiz baygın.”⁴⁰⁹

Babasının en asil varisi pek seçkin prens Svabya Dükü artık herkes tarafından Hristiyan ordusunun lideri olarak seçilmiş ve coşkuyla karşılanmıştı. Babasının naaşını alarak Kilikya’nın Tarsus şehrine getirdi ve burada iç organlarını büyük bir saygıyla ebedi istirahatine bıraktı.⁴¹⁰ Lord’un ordusu burada bölündü. Bazıları hala Hristiyanların elinde olan Trablus’a doğru yola çıkarken diğerleri bahsi geçen Svabya Dükü liderliğinde Antakya’ya doğru ilerledi. 19 Haziranda St. Symeon limanına⁴¹¹ vardılar. 21 Haziranda Antakya’ya vardılar. Dağların Lordu Leo’nun elçileri de

⁴⁰⁷ Jesus Sirach 4:32.

⁴⁰⁸ Samuel 2.Kitap 16:10.: Ama kral, «Bu sizin işiniz değil, ey Seruya oğulları!» dedi, «RAB ona, «Davut’a lanet oku» dediği için lanet okuyorsa, kim, «Bunu neden yapıyorsun» diye sorabilir?»

⁴⁰⁹ Ağıtlar (Klagelieder) 5:16-17. : 16: Gefallen ist die Krone unseres Hauptes. Wehe uns! Denn wir haben gesündigt. 17: Darum ist unser Herz siech geworden, um dieser Dinge willen sind unsere Augen verdunkelt.

⁴¹⁰ 17. Temmuz 1090

⁴¹¹ Antakya Limanı, Ansbert’in söylediği gibi Tarsus değil, Seleukeia’nın 25 km doğusunda bulunan Korykos/Kızkalesi.

herşeyden habersiz şekilde lord imparatorla görüşmek için buraya gelmişlerdi. Fakat haberi aldıklarında diğer insanlardan bile daha çok üzölmüşlerdi. Naaşının geri kalanı için burada adetlere uygun olarak havarilerin prensi St. Peter katedralinde, tesellisi mümkün olmayan bir keder içinde kraliyet cenaze töreni düzenlendi.⁴¹²

Yoğun uğraşlarının, gıdasızlık ve açlık sancılarının ardından orada dinlenip kendilerini toplamayı düşündüler. Fakat o kadar yaygın hastalık ve ölüm vardı ki yaşı veya durumu ne olursa olsun asili, yoksulu, genci, yaşlısı ayırım gözetmeksizin neredeyse herkes öldü. Aramızdan ayrılıp gömülenler arasında gayretiyle Lord'un ordusunun tamamına yol göstermiş olan bilge ve saygıdeğer Würzburg Piskoposu Gottfried ve isimlerini belirtmek çok uzun sürecek başka birçok piskopos ve prens vardı. Hala nefes alıyorken ölüm döşeginde yanında olan sadık dostlarından biri, ölümünden sonra sağ elini kesip Würzburg'a geri götürmelerini, böylece hatırasının yok olmayacağını ve o eliyle ilahi ismin uğruna süslediği kilisede her zaman yaşayacağını söylemişti. Bu büyük felaketten sonra hayatta kalarak orada aziz babasından İsa'nın şövalyelik liderliğini devralan Svabya Dükü'nün yanında olanlar bir gemiye binip aynı zamanda Akka olarak adlandırılan Ptolomais'e gitti ve İsa'nın Haçının ordusu burada bir araya geldi.⁴¹³ Ne var ki hem Türklerin tahkim ettiği ve acımasızca savunduğu bu şehri ilk kez kuşatanlar, hem sonradan varanlar içler acısı bir halde ölüyordu. O kadar çok ölüm vardı ki sanki insan ırkı orada sona erecekmiş gibiydi. Fakat Peygamberin de söylediği gibi: "dışarıda kılıç beni çocuklarımdan ayırmakta, içerdeyse ölüm kol geziyor."⁴¹⁴ Benzeri görülmemiş hastalıklar ve veba tam anlamıyla herkesi kırıp geçirdi ve henüz Antakya'da ölmemiş olanlar ölümlerini ertelemeye çalıştı. Hasta halde Akka'ya gidip orada hayatlarını kaybettiler; şehri kuşatma altına almışken hasta olanlar da tıpkı onlar gibi yaşamını yitirdi. Hayatını kaybedenler arasında Tanrı'nın en gayretli savaşçısı ve Müslümanların korkulu rüyası Svabya Dükü⁴¹⁵ de vardı ve diğer asil savaşçılar arasında kutsal mücadele yolunda öldü. Bazıları yavaş bazıları hızlı öldü fakat hepsi aynı kaderin kurbanı oldular ve aynı kaçınılmaz gerekliliğe boyun eğdiler. Ölenlerden biri de kraliyet kanı taşıyan bir ailede

⁴¹²kemikten ayrılan et parçaları gömülmüştür. Hükümdarların naaşı, götürülecek yere tamamen götürülemediği durumlarda parça parça gömülmeleri oldukça yaygındır.

⁴¹³ 7 Ekim 1190

⁴¹⁴ Ağıtlar (Klagelieder, 1:20.

⁴¹⁵ 20 Ocak 1191

doğmuş olan dindar Passau Piskoposu Diepold⁴¹⁶ idi ve diğerleriyle birlikte o da yaşamını yitirdi. Kilisesinin kanunları ve papazları da onunla birlikte öldü; bazıları Akka'da, Tegno ve beraberindekiler ise Trablus'ta. Piskopos Diepold 13 Kasım'da vefat etti. Bu ölümcül günler birbirini izlediği için diğer prenslerin ölüm tarihlerini belirtmek mümkün değil⁴¹⁷.

3.12. FRİEDRİCH BARBAROSSA'NIN ÖLÜMÜ SONRASI GELİŞMELER*

1190 yılında, Kudüs seferine çıkan tüm haçlılar dindar bir şekilde yardım eden Sicilya Kralı William bir varis bırakmadan öldü. Kraliyet soyu onunla birlikte son bulduğundan veraset konusunda krallıkta sert tartışmalar patlak verdi⁴¹⁸. Bazıları kraliyet soyundan değil sıradan bir aileden gelen Tancred'i öne sürdü. Babası muhteşem imparator Friedrich'in Kudüs seferine çıkarken krallığı emanet ettiği oğlu Roma Prensi Heinrich, haklı olarak onun yerine geçmeliydi çünkü öncesinde Sicilya kralının kız kardeşi ile evlenmişti.⁴¹⁹ Karısı ve evde kalan prenslerle birlikte evlilik bağı yoluyla kendisine kalmış olan krallığı ele geçirmek ve onu işgalciden kurtarmak üzere sefere çıktı. Apulia yolculuğu esnasında amacı papa tarafından meshedilip kutsanarak kraliyet rütbesine ulaşmaktı. Orada şansı yaver gitti ve hiçbir karşıtlık olmadan ve kan dökülmeden mutlu bir şekilde Toskana'ya girdi. Önceden Paul olarak bilinen Palestrina Piskoposu Clement ölmüştü bu nedenle o ve karısı Paskalyadan bir gün sonra 26 Mart günü imparatorluk tacı ve krallık sembolünü önceden Hyacinth olarak adlandırılan Celestine'den alarak kutsandı. Aynı lord için papa daha yeni seçilmişti; önce papa yardımcısı ve ardından Büyük Perhizin ortasında "Susuzluk" olarak adlandırılan Cumartesi günü 25 Mart Paskalya gününde kendisine papalık ünvanı verildi. Ertesi gün kral ve kraliçeyi ivedilikle ve görkemli bir şekilde imparatorluk soyu rütbesine yükseltti. İmparatorun beraberindeki diğer prensler

⁴¹⁶ Andech Kontunun kız kardeşi olan annesinden dolayı kan bağı taşımaktadır. Andech ve Staufen hanedanları Kont Friedrich'ten (ölüm yılı 1027) beş nesil önce aynı baba soyundan geliyordu.

⁴¹⁷ Arnold Bühler'in Almanca çeviri ve neşri burada sona ermektedir (Ç.N.).

* Bu bölüm kaynağın Latince ve İngilizce neşirlerinden çevrilmiştir.

⁴¹⁸ Sicilya Kralı William II 18 Kasım 1189 tarihinde, 36 yaşında vefat etti.

⁴¹⁹ Tancred kraliyet ailesinin bir üyesiydi, Apulia Dükü Roger'ın (ölüm yılı 1149) oğlu, Sicilya Kralı Roger'ın en büyük oğlu. Böylece William II'nin kuzeniydi ve 1190 yılının şubat ayında kral oldu. Heinrich VI'nın eşi Konstanze, William II'nin halasıydı, kız kardeşi değildi. Halası ise Kral Roger'ın 1154 Şubat tarihinde ölümünden hemen önce doğan en küçük kızıydı.

arasında Konrad adıyla da bilinen Bohemya Dükü Otto ve Avusturya Dükü Leopold'un kardeşi Heinrich de vardı ve her ikisi de haçlı nişanını aldı. Kralların Kralı adına savaşmayı her şeyden üstün tutmalarına ve lordları Roma Kralı için imparatorluğun düşmanlarına karşı silahlanmış olmalarına rağmen asıl amaçlarından vazgeçme niyetinde değillerdi. Ayrıca Köln Başpiskoposu Lord Philip ve babasıyla aynı ismi taşıyan eski Saksonya Dükü'nün oğlu Heinrich de bu seferdeydi ve Heinrich'in bu sefere katılmaktaki amacı İmparator Friedrich Lombardlılara karşı savaşırken babasının ona yardım etmeyi reddederek kaybettiği rütbeyi geri kazandırmaktı. Fakat gizlice ve izin almadan eve dönmesi için ne gibi bir mazereti vardı bilmiyorum. Bu sırada taç giymesinin ardından başlangıçta meseleler İmparator Heinrich için iyi gitti ama sonrasında Napoli'yi kuşattı ve uzun süren bu kuşatma esnasında Köln Başpiskoposu, Bohemya Dükü Otto ve daha birçok prensini kaybetti. Kendisi ise hastalandı; bu salgını zarar görmeden atlatanlar ve hastalananlarla birlikte geri çekilmeye mecbur kaldı.

Yalnızca Roma İmparatorunun topraklarından değil Fransa ve İngiltere gibi batı krallıklarından krallar ve onların topraklarında yaşayanlar Haç nişanıyla işaretlendiler. Lord'un yolunda ilerlemek için canlandılar. Bu kıymetli amaca ulaşılmasını engellemek için insan ırkının düşmanı bu krallar arasına fitne tohumları ekti, böylece birbirleriyle uzun süre mücadele ettiler ve din düşmanlarına karşı üstlenmiş olmaları gereken Lord'un ülküsünü ertelediler. Hiç biri diğeri olmadan yol çıkmaya istekli olmadığı gibi birbirine yol vermeye de niyetleri yoktu.⁴²⁰ Sonunda ilahi bir şevkle sanki aralarında nefret yokmuş gibi davranıp yola çıktılar. Fransa Kralı Philip ve asil Flanders Kontu beraberinde birçok kişiyle İtalya üzerinden seyahat ederek denizi geçmek için Cenova'dan gemiye bindiler. Fakat sert sonbahar havası onları geri itti ve o yıl boyunca Calabria'nın Messina şehrinde kalmak zorundaydılar. İngiltere Kralı Richard iş meselelerinde de her yönüyle gayretliydi ve yanında büyük bir ordu ile teçhizatları vardı. Lord'un yolundaki diğer tüm yoldaşlarınınkinden fazla parasıyla birçok kadırgalı eşliğinde denize açıldı: fakat o da aynı sebepten Messina limanına sürüklendi ve kışı orada geçirdi.⁴²¹

⁴²⁰ Sefere çıkış tarihi 5 Temmuz 1190.

⁴²¹ Anglo-Norman filo Messina'ya 14 Eylül'de ulaştı. Fransa Kralı ve filosunun bir kısmı iki gün sonra şehre ulaştı. Birkaç Fransız gemisi ise kutsal topraklara gitmeyi başardı.

Avusturya Dükü Leopold eve henüz dönmüş olmasına ve sonradan Romalıların Kralı Heinrich tarafından kendi seferine çağrılmasıyla uzun zamandır bu hac yolculuğuna çıkma aşkıyla yanıp tutuşuyordu. Ne var ki geçici kral yerine Sonsuz Kral için savaş açmayı tercih etti.⁴²² Azize Meryem'in Göğe Yükselişi günü⁴²³ Viyana'dan Hristiyan şövalyeliği yolculuğuna çıktı. Venedik'e gitti ve oradan gemiyle İlirya ve Dalmaçya'ya doğru ilerliyordu. Fakat yukarıda da bahsettiğim gibi başlayan sonbahardan bile daha tehlikeli olmaya alışkın kötü hava şartlarıyla karşılaştı ve Dalmaçya'nın Zara kentinde karaya sürüklendi. Bir sonraki bahara kadar kışı orada geçirmek zorundaydı, aynı sebepten orada kalanlarla birlikte geçmeleri için uygun zamanı ve denize açılmak için yumuşak bahar rüzgârını bekledi. Bahar mevsimi başlar başlamaz hem Messina'da tüm yıl gecikmenin bezmişliğini yaşayanlar hem de Zara'da bulunan diğerleri bir kez daha yola koyuldular ve başka bir engele daha takılmadan Akka limanına sağ salım vardılar. Onlara eşlik edenler ise şanlı Avusturya Dükü Moerl Kontu Siegfried⁴²⁴, hür insan Dietmar ile Winkel'li Ortlieb, Puchperg'li Hugo, Mödling'li Heinrich, Horn'lu Albert, Zemling'li Albero, Worms'lu Berthold, Gars'lı Rudwin gibi idari görevlileri ve erkek kardeşlerinden biri olan Rodaun'du. İçlerinden hiçbiri oraya ulaşamadı: hastalık kapıp rahatsızlanan Yolda Kont Siegfried hariç hepsi daha önce bahsedilen ölümcül ihtiyaçlara yenik düşerek hayatlarını kaybetti. Kont Siegfried ise yolculuğu yarıda bırakıp sonraki yıl evine döndü.

Sonrasında Isaac tarafından hüküm sürülen Kıbrıs'a vardığında İngiltere Kralı gemisiyle zorlukla ilerliyordu. Kendisi Andronikos'un ölümünün ardından Bizans krallığını ele geçiren kişinin ismiyle anılıyordu. Bu çeşitli eyaletlerde kendi başına hüküm sürmüş olan Manuel'in ölümünden sonra imparatorluğu parçalandı ve herkes bir parça kopardı. Bu adam tüm Kıbrıs üzerinde egemenliği ele geçirmişti. İngiltere Kralı, onun zavallı haçlılara yapmış olduğu söylenen zalimlik ve küstahlığa dayanamayıp onu ve karısını esir alıp adı geçen adayı kendisine tahsis etmiş ve kendisine bağlamış; Isaac'ı ise Margab'ın en korkunç kalesine göndertmişti. Aynı İngiltere Kralı Hristiyan şövalyeleri arasında gerçekten de ilk ve önde gelen biriydi

⁴²² Leopold Haç görevi için Kudüs'e 1182'de ulaştı, *Continuatio Zwetlensis Altera MGH SS ix.544*. Kendisi kontlarıyla birlikte sefere çıkmak için yanıp tutuşuyordu. Ancak kayın biraderi Macaristan Kralının Styria'yı ele geçirme girişimleri nedeniyle ilişkileri sekteye uğramıştı.

⁴²³ 15 Ağustos

⁴²⁴ Kleeburg ve Moerl Kontu Siegfried II (ölüm yılı 1194), Peilstein Kontu Siegfried I'in oğlu (ölüm yılı 1175), Sighardiner Hanedanından gelmektedir; kayn. Chroust, Quellen, S. 97.

çünkü yetenekleri ve tüm servetiyle diğerlerini geride bırakır, onları hor görür, diğerleri üzerinde hakimiyet sağlardı. Fransa Kralına saygı duymaz; kanunen biat etmesi gerekirken onu küçümserdi. Dahası Lord'un topraklarının yıkımının ardından şehri Hristiyanlar için ele geçiren ve Türkler ile onların prensi Selahaddin'in gücünü ortadan kaldıran kişi Sur lordu Sınır Kontu Konrad'ı da aşağılamıştır. Ayrıca en şanlı prens olan Dük Leopold'un her ne kadar gerektiği gibi mükemmel yapamasa da Kutsal Topraklarda kalmasına rağmen bir korkak olduğu kanaatindeydi.

Bu bitmek bilmeyen gururu sonunda ona zarar verdi. Bu kral Hristiyan ordusunun en yoğun gücüyle Akka'yı kuşattığında ordu çeşitli savaş makineleri kullanarak cesurca saldırıp orayı cebren ele geçirdi ve 7000, belki de daha fazla askerden oluşan Türk garnizonunu esir aldı. Daha sonra müttefiklerinin payını reddederek ele geçirilen bu şehirde yalnızca kendi egemenliğini ilan etti. Genel anlaşmayla kral seçilen Sınır Kontu Konrad'ı bile reddetti ve söylentiye göre onun da suça ortak olduğu kanaatine vararak öldürdü. Çünkü bir süredir yakın ilişki içinde olduğu iki adam Dağların Yaşlı Adamı tarafından suikast için gönderildi ve bu iki adam kimse onlardan şüphelenmiyorken hançerleriyle Sınır Kontu Konrad'ı bıçaklayarak öldürdü.⁴²⁵ Ne var ki bu adamlar sağ salim kaçamadı ve çoktan hak ettikleri cezaya çarptırıldılar.

Akka, adamlarımız tarafından ele geçirilip karargah kurulduğunda Selahaddin esir Türklerin serbest bırakılması için yapılacak anlaşmayı reddetti. İngiltere Kralı öfkeden deliye döndü ve bu olay hiddetini her zamankinden daha şiddetli hale getirdi. Gelecekte başka bir antlaşma yapılabilir umuduyla tuttuğu bir avuç asil hariç tüm esirleri katletti. Tüm bu olanlardan sonra İsa'nın şövalyeleri Türkler tarafından kontrol edilen ve Hristiyanlara karşı olan Ascalon için acele ediyordu. Çünkü Türkler Akka'nın ele geçirilmesinin ardından korkarak şehri bırakmıştı ve Hristiyanlar bu şehri savaşımadan işgal etti. Ne var ki İngiltere Kralı diğerlerinin inadına düşmanın şehri yeniden kazanmasına izin verdi. Bunu yaptı, çünkü hem adam hem para oldukça kısıtlıydı ve bu da ne şehre yerleşilebileceği ne de şehrin muhaliflerinin saldırılarına karşı korunabileceği anlamına geliyordu. Bu yüzden şehri savunmaya yetecek bir

⁴²⁵ 28 Nisan 1192 tarihinde Konrad'a yapılan suikast, Edbury, The Conquest of Jerusalem and the Third Crusade adlı kaynakta Estoire d'Eracles olarak adlandırılmaktadır. Kaynağa göre Kral Richard'a karşı herhangi bir suçlama yoktur. Suikastin "Dağların yaşlı adamı" olarak adlandırılan biri tarafından gerçekleştiği söylenmektedir.

garnizon olmadığından orayı bir kez daha kaybetmek yerine para karşılığında anlaşmayla terketmeyi tercih etti.

O sırada küstahlık değil hizmet beklediği İngiltere Kralı'nın kibrine katlanamayan Fransız Kralı, Flanders Kontunun⁴²⁶ ölümünün ardından evine geri döndü. İtalya üzerinden seyahat eden Kral, Lateran'da Papa Celestine ile görüşüp Toskana'dan yoluna devam etti. Papa onu nazikçe kabul etti. Fakat Lord'un topraklarının özgürleştirilmesi yolunda çalışması için dini öğütlerle ciddi şekilde cesaretlendirdi. Ona ayrıca hediyeler verdi, en sevdiği oğlu ve hacı olarak kutsal lütuflarda bulundu ve bir barış öpücüğünün ardından ayrılmasına izin verdi. Bir Liguria şehri olan Milan'a vardığında Apulia'dan evine doğru sakın bir yolculuk yapan imparator Henry ile karşılaştı ve bazı konuları tartıştılar.⁴²⁷ Aralarında bir anlaşmazlık oldu ve sona ermesi biraz zaman aldı. Temel neden ise imparatorun babasının Köln'li Philip ile bir anlaşmazlık yaşaması ve kralın Philip'e yardım sağlamasıydı. Fakat her iki tarafta da mantıklı müzakerelerde bulunan aklıselim adamların arabuluculuğu sayesinde bu güvensizlik ortamı yok edildi. İmparator kendisine barış öpücüğü vererek ona hediyeler bahşetmiş, onu şanlı bir prens ve sevilen bir dost olarak onurlandırmış ve uygun koruma eşiliğinde kendi krallığı için oradan ayrılmasına izin vermiştir.

Eve dönüşünü takip eden yılda kayda değer bir çabanın ardından Dük Leopold bir varisi olmadan ölen kuzeni Ottokar'ın İmparator Friedrich zamanında hazırlamış olduğu vasiyetle kendisine kalan Styria dükalığını elde etti. Leopold ve oğlu Friedrich kati bir şekilde imparatorun oğlu Worms'lu Heinrich tarafından bu topraklarda yetkili ilan edildi.

Herkesten daha şöhretli olma hevesiyle herkesin öfkesini toplayan İngiltere Kralı Richard diğerlerinden daha uzun süre ve daha etkin şekilde Lordun topraklarını ve mirasını ele geçirmeye çalıştı. 1192 yılından önce eve varan Fransa Kralının korkusundan mı yoksa hac yolculuğunun yorgunluğundan mıdır bilmem, Selahaddin ve Türklerle barış imzaladı ve barışı beş yıl sürdürüp sağlamlaştırdı. Sonra karısıyla birlikte diğerlerinin ardından gemiyle eve dönüş yolculuğuna çıktı. Kuvvetli rüzgar yüzünden deniz yolculuğu tehlikelerle doluydu ve sonunda kıyıya vurup Istria'nın Pola şehrine sürüklendiler. Eşi ve tüm ailesini dalgaların belirsizliğinde bırakıp

⁴²⁶ Flanders Kontu Philip 1 Haziran 1191 tarihinde öldü.

⁴²⁷ 1191 yılı Aralık ayının ilk haftası.

yanındaki bir avuç adamla denizi arkasında bırakarak Friuli üzerinden yolculuğuna devam etti. Her ne kadar tanınmayı istemese de birçok kişi onu tanıdı ve yolculuk boyunca bazı adamları ele geçirilirken bazıları öldürüldü. Ayrıca Avusturya'da Dük Leopold'un topraklarından geçerken mallarını kaybetti. Kimliğini gizleyerek seyahat ederken endişeliydi ve daha önce ağır şekilde ve sık sık rencide ettiği bir prensin topraklarından kimliği ortaya çıkmadan geçmeyi diliyordu. Fakat tanrının adaletine yakalandı ve kendi kazdığı kuyuya düştü. İlahi adalet onun kibrinin uzun süre cezasız kalmasına izin vermedi; onu daha önce aşağılayıp hor gördüğü kişilerin eline ve gücüne teslim etti. Bu gerçekten de adil bir ilahi adaletin sonucuydu. Öyle ki işleri yolunda giderken şerefli bildiklerini onurlandırmayan bir adam şimdi o kişiler tarafından aynı şekilde davranılmayı hak etmiştir. Yürüyerek gizlice Viyana yakınlarına ulaştığında yanında sadece iki kişi vardı, bayağı bir handa casuslar tarafından fark edilip Avusturya Dükü'nün adamlarınca tutuklandılar. Şanlı Avusturya Dükü ona karşı büyük kını olmasına ve ilahi adaletin ona teslim ettiği kişiyi haklı sebeplerle elinde tutmasına rağmen ona hak ettiğinden daha hoşgörülü ve iyi davranarak Tuna Nehri üzerindeki Dürrenstein kalesinde tutulmasını emretti. Aslında bunun nedenlerinden biri Akka kuşatması sırasında onu korkak olarak görmesiydi. Fakat buna ek olarak Kıbrıs Prensi Isaac'ı ve kendi kanından olan karısını esir tutmuştu ve ayrıca kuzeni Konrad'ı öldürmüş olduğundan şüphe duymuştu.⁴²⁸ Konrad en asil prenslerden biriydi ve tanrının yenilmez atletiydi. Lord'un seferinde orada yer alan tüm akil adamların tavsiyesi üzerine Kudüs Kralı olarak atandı ve daha önce o toprakların kralı olduğu söylenen Humphrey ile evli olan kadın kendisine eş olarak verildi. Aralarında nasıl bir boşanma gerçekleştirildi bilmiyorum fakat İngiltere Kralı hariç herkes Konrad'ı uygun gördü. Onun daha önce anlattığım ölümünün ardından bu seferde çok masrafa girerek uzun süre kalan Champagne Kontu Heinrich hem onun eşine hem de krallığına varis oldu. İmparator Heinrich tarafından aranmasına rağmen İngiltere Kralı bu nedenle Dük Leopold tarafından uzun süre tutuldu. Çünkü önceki Saksonya Dükü ve kız kardeşinin oğlu Heinrich'i lorduna karşı her yönden dolduruşa getirdiği ve diğer imparatorluk meselelerine müdahale ettiği için dük onu hemen teslim

⁴²⁸ Leopold'un annesi İmparator Manuel'in yeğeni Theodora Komnena'ydı Dük Heinrich ile 1148 yılında evlendi, Lechner, Die Babenberger, S.149.

etmek istemedi.⁴²⁹ Dük Leopold'u kıskananlar arasından bazıları imparatora, ilişkilere son vermesiyle ilgili şeytani önerilerde bulunanlar vardı. Düke bazı kötü adamların tavsiyeleriyle hareket eden imparatorun kralı zorla yakalamak ve hâkimiyeti altına almak istediği söylendi. Sonunda tüm bu şüpheler ortadan kalktı ve gelecek paskalyada kralın Avusturya'dan getirilerek Speyer olarak da bilinen Nebduna'da lord imparatora teslim edilmesi yönünde bir anlaşmaya varıldı. Aralarında imzalanan antlaşmanın yasal bir kopyası aşağıda yer almaktadır:

Bu sözleşme veya antlaşma Romalıların İmparatoru Lord Henry ile Avusturya Dükü Leopold arasında İngiltere Kralının güvenliği ve barış ile diğer meselelerle alakalı olarak yapılmıştır. Ben, Avusturya Dükü Leopold, antlaşmada belirtildiği gibi kralın lord imparatora 100.000 gümüş mark vermesi; İngiltere Kralının kardeşinin kızı için başlık parası olarak bunların yarısının bana verilmesi ve kızın oğullarımdan birine eş olarak getirilmesi şartıyla İngiltere Kralını Romalıların İmparatoru Lord Heinrich'e teslim edeceğim. İngiltere Kralının kardeşinin kızı benim seçeceğim oğullarımdan birine Michaelmas'da verilmek üzere hazır bulundurulmalıdır. Yarısı imparatoruma verilecek olan bahsedilen 100.000 gümüş mark ise yarısı yani 50.000'i bana verilecek şekilde bu tarihe kadar ödenecektir. 100.000 markın geri kalan yarısı yani 50.000 mark gelecek paskalya perhizinin başında ödenecektir. Lord imparator bu paranın yarısını alacaktır ve diğer yarısı da bana ödenecektir. Paranın tamamının ödeneceği tarihe kadar imparatora ödenecek olan toplam miktardan az olan bahsi geçen paranın her parçasının yarısı aldatma kastı olmaksızın bana ödenecektir. Ben İngiltere Kralını teslim ettikten sonra bahsi geçen kral hala onun himayesi altındayken eğer imparator -Lord onu korusun- ölürse bu kralın aldatma kastı olmaksızın tekrar bana teslim edileceğini garantilemek için İmparator bana 200 rehine verecektir. Ama olur da ben ondan önce ölürsem aynı anlaşma oğullarım arasından seçeceğim kişi yani İngiltere Kralının kardeşinin kızını eş olarak alacak olan oğlum tarafından tüm detaylarıyla uyulacaktır ve eğer bu kişi kızla evlenen oğlum olmazsa anlaşmaya diğer oğullarımdan biri uyacaktır. Ayrıca İngiltere Kralı imparatora tayfası, masrafları ve bunlara ait her şeyiyle birlikte elli adet kadirga verecek; bu kadirgalara yüz şövalye ve elli okçu

⁴²⁹ Aslan Heinrich, Kral Richard'ın kayın biraderiydi, En büyük kız kardeşi Matilda ile 1168 tarihinde evlenmişti. Yazar burada en büyük oğlu olan diğer bir Heinrich ile karıştırmış olabilir. Çünkü bu bölüm 1195 yılında yazılmış ise, bu kişi Welf hanedanının başı olabilir. Diğer bir yorum ise: Dük, Heinrich'in Kral Richard'ın kız kardeşiyle evlendiğini biliyordu ve bu kadının Henry II'nin değil, Richard'ın kız kardeşi olduğunu düşündü.

yerleştirecek; bunlara ek olarak şahsen kendisi imparatorla birlikte yüz şövalye ve elli okçu eşliğinde Sicilya krallığına girerek imparatora krallığı ele geçirmesinde iyi niyetle destek verecek, imparator kendi rızasıyla ayrılmasına izin verene kadar ona yardımcı olacaktır. Bunun yanı sıra kral tüm bunları dürüstçe uygulayacak ve ödeyecektir. Yetkisi altındaki topraklardan lord imparatorun talep ettiği en iyi iki yüz adamını imparatora rehin olarak verecektir. Olur da bu adamlardan biri veya birkaçı rehin olarak gelmeyi açık şekilde reddederse kralın kız kardeşlerinin oğulları ya da Saksonya eski Dükü Heinrich'in oğulları ile erkek kardeşinin oğlu hariç lord imparatorun belirleyeceği kişiler reddedenlerin yerine rehin olarak verilecektir. Lord imparatorun güvenip rehinleri himayesine verdiği kişiler ise -Tanrı korusun- imparatorun ölmesi durumunda bu rehinleri hiçbir koşul olmaksızın serbest bırakacaklarına ve kötü niyet olmadan onları güvenli bir yere getireceklerine yemin edecektir. Ayrıca İngiltere Kralı lord imparatora söz verdiği her şeyi yerine getirirse bile imparator kralın bana, Avusturya Dkne vermiş olduğu sreye yani papanın huzurunda affedilene kadar elindeki rehinleri tutabilecektir. Eğer ki bahsi geçen kral lord imparatora vermiş olduğu sözleri yerine getirmezse imparator elindeki rehinlere ne yapacağına karar verecektir fakat ben, Avusturya Dükü bu konuya dahil olmayacağım. Lord imparator, imparatorluğundan benim seçeceğim on soyluya yemin ettirecek ve eğer İngiltere Kralı sözlerini yerine getirirse rehineler kayıtsız şartsız serbest bırakılacaktır. Buna ek olarak lord imparator, kralın tutsakları olan Kıbrıs Kralı ve onun kızı serbest bırakılıncaya dek İngiltere Kralını egemenliği altında tutacaktır. Fakat Kıbrıs Kralı ve onun kızı esaretten kurtulur da bunun karşılığında bir şey verilir veya zorla alınırsa, ödemenin tamamı iade edilene kadar imparator İngiltere Kralını egemenliği altında tutmaya devam edecektir. Bu paskalya perhizinin başlangıcından gelecek paskalya perhizinin başlangıcına kadar olan süre içerisinde İngiltere Kralı parayı ödemez veya rehinleri getirmezse; ya da birini yapıp diğerini yapmazsa süre bitiminde benim fikrime göre imparator da anlayacaktır ki bahsi geçen kral ne söz verdiği parayı ödeyebilecek ne de rehinleri getirebilecektir. Bunlardan yalnızca birini sağlayabileceği anlaşıldığında lord imparator kralı bana teslim etmek istemezse daha önce bahsedilen ve imparator tarafından bana verilen şövalyelerden değil erkek çocuklardan oluşan iki yüz rehin arasından kalmasını istediğim elli kişi seçecek, diğerlerini serbest bırakacağım. İngiltere Kralı da benim yetkime

bırakılacaktır. Eğer İngiltere Kralı imparatorun himayesindeyken ölürse bahsi geçen iki yüz rehin serbest bırakılacaktır; eğer imparator bahsi geçen paradan hiçbir pay almadıysa ve ben de kendi yarı payımı almadıysam paranın yarısı ödenir ödenmez rehineler serbest bırakılacaktır. Yukarıda belirtilen tüm şartlar iyi niyetle ve aldatma olmaksızın yerine getirildiğinde lord imparator kalıcı barışı sağlayacak ve ismi sürekli geçen İngiltere Kralı ile mutabakata varacaktır. Tarih 14 Şubat 1193, Würzburg.

Kral hala Avusturya’da tutsakken söylentiler yayılarak komşu krallıklara ve o ülkelerin prenslerine ulaştı; Avusturya Dükünün yaptığıının doğruluğunu, bu büyük ve saygın adamın daha önce duyulmamış şekilde aşağılanıp esir tutulmasını soruşturan mektuplar yazdılar. Böylece daha önce bahsettiğimiz gibi Sınır Kontu Konrad’ın ölümüyle ilgili duyulan şüphenin aslında büyük ihtimalle doğru olduğu düşünüldü. Fransa Kralı’nın denizin ötesindeyken kendisiyle tanıştığı ve meseleyi tam olarak anlatmış olduğu mektubun bir kopyasını aşağıda vermenin uygun olacağını düşündük:

Philip, Tanrının yardımıyla, Fransa Kralı’ndan asil Avusturya Dükü’ne en içten sevgi ve selamlar olsun. Siz de “aynı fikirde olduğunuzdan” ve İngiltere’nin en dinsiz Kralı Richard’ın deniz aşırı topraklarda nasıl yaşadığını ve orada Tanrıya ve insanlara karşı nasıl sapkın davranışlarda bulunduğunu işittiğinizden dolayı bu hadiselerden birini size hatırlatmak uygun olacaktır. Sizin de çok iyi hatırlayacağınız gibi Richard sebepsiz yere ve daha önce olanlara saygı duymaksızın sizin ve bizim kanımızdan olan akrabalarımız Sınır Kontu Konrad’a ve son nefesine kadar Hristiyanlığın savunucusu ve destekçisi olmuş Sur Lordunu suikatçilere vahşice öldürtmüştür. Bu sebeple tanrı aşkına ve size yapabileceğimiz hizmetlerin hürmetine, söylenebilecek tüm sözlerle ısrar ediyor ve tüm kalbimizle size yalvarıyoruz; bahsi geçen Richard’ı sıkı muhafaza altında tutun ve sizinle birlikte lord imparatorla yüz yüze konuşana kadar ya da göndereceğimiz elçiler yoluyla iletişim kurana dek her ne olursa olsun onu serbest bırakmayın.

Aynı yıl Selahaddin’in daha fazla Hristiyan kanı dökmeye çalışırken suikastçiler dediğimiz kişiler tarafından benzer şekilde öldürüldüğü söylendi. Bu muazzam orduda sürekli tekrarlanan hastalık salgınları devamlı olarak yayıldı ve kimse kurtulamadı. Hepsi rastgele hastalığa yakalandı; diğer yandan Hristiyan karşıtı düşmanlar da benzer ve hatta daha ciddi bir salgınla harap oldular. Aralarında ateşkes imzalandı ve böylece sonraki Paskalyadan itibaren üç yıl boyunca barış sağlanmış

oldu. Sonrasında ise barışı sürdürmek için başka anlaşmalar görüşülecekti. Ne var ki bir bilgenin de söylediği gibi ‘Taraflardan biri barışa ihtiyaç duymadığında savaş başlar.’ Muzaffer İsa’nın sayesinde yorulmak bilmeden onun yolunda her tür zorluğa direnmeye hazırlardı ve ani ölümden korkmuyorlardı; bu barış sürecini kabul ettiler böylece bir kez daha savaşa girmek için gerekli gücü toplayabilecek ve daha hazır hale geleceklerdi.

Selahaddin’in ölümünün ardından erkek kardeşi Saphadin ile birçok karısından olan oğulları arasında anlaşmazlık çıktı. Saphadin kardeşinin yerini aldı ve babasının mirasını kardeşinin oğullarına bırakmaya niyetli değildi. Bu yüzden onlarla arası bozuldu ve Salahaddin’in oğullarından bazıları Hristiyanlardan yardım istedi.

İngiltere Kralı Richard hala tutsaktı fakat bir kısmı ödenmiş olan fidyenin karşılığında salıverildi; paranın geriye kalan kısmı asil rehineler temin edildiğinde ödenecekti ve rehinler arasında Navarre Kralının oğlu ve Saksonya Dükü’nün aynı zamanda Kral Richard’ın da kayınbiraderi olan oğlu vardı. Bu rehineler yalnızca para karşılığı olarak değil aynı zamanda anlaşmanın diğer şartlarının yerine getirileceğini garantilemek için tutuluyordu.

O sırada Tancred, biri ölen ve diğeri yaşayan iki oğlu ve kendisi için Apulia krallığında hak iddia ettiğinde henüz bir çocuk olan oğlu, babasının tahta geçmesini umuyordu. Tancred aslında Roger’ın oğluydu fakat meşru bir birliktelikten doğmamıştı; Kont Rupert’in kızıyla olan ilişkilerinden doğmuştu ve Roger onu çok sevmiş, sonradan yasal olarak evlenerek onu meşru ilan etmişti. Ne var ki karısı sıkça bahsedilen bu krallığın şuanki meşru varisi olan İmparator Heinrich, işler ters gidince geri çekildiği ilk istilasından yanında güçlü şövalyelerden oluşan bir güçle krallığa geri döndü. Yanında muazzam bir ordu getirerek seferini hem karadan hem denizden düzenledi ve majesteleri, kudreti sayesinde sadece Apulia değil bunun yanı sıra Calabria ile Sicilyanın başlıca şehri olan Palermo dahil Sicilyayı ele geçirdi ve bu toprakların başkenti seçtiği Palermo’da yaşadı. Apulia’nın en güçlü şehri olan Salerno’nun daha önce yüce imparatorluğun majestesini yaraladıkları gerekçesiyle tüm şan ve görkeminden mahrum bırakılarak orada yaşayanların oradan sürülmesini emretti. Önceleri diğer uluslara tıbbi yardım sağlayan bu şehir şimdi kendi sorunlarına çözüm olabilecek hiçbir şey bulamıyordu. Bu hadiseler 1194’te yılında gerçekleşti. Bu sefere katılan prensler arasında Dük Leopold’un kendisiyle aynı ismi taşıyan oğlu

henüz kendisine şövalyelik nişanı verilmemişken tam bir savaşçı meziyeti gösterdi. Fakat o muhteşem dük, prens olan babası ve kardeşi Friedrich evde kaldı. Dük, Noel sezonunu Stria'daki yeni alınan bölge olan March'ta geçiriyordu ve Grez kalesinde resmi bir kutlama ziyafeti gerçekleştirdi. Ziyafetten sonraki gün tuhaf bir tavırla ata binerek buzla kaplı hafif kar üzerinden atını sürdü. Bindiği at düştü ve becerilerinin her alanında engin tecrübeye sahip bir şövalye olmasına rağmen bu talihsiz kazadan kaçamadı ve bacağını kırdı; öyle ki kırılan kemik etinden geçmişti. Doktorların denediği hiçbir yöntem bacağı iyileştiremedi ve hastalığı ilerlediği için doktorların yoğun ısrarı üzerine bacağının kesilmesine izin vermeye ikna oldu. Sonunun yaklaştığını fark edince başrahibin hükmüyle afaroz zinciriyle bağlı olduğundan kendisiyle kan bağı olan ve ilahi görüşle çok da uzakta olmayan yakın akrabası Salzburg Başpiskoposunu yanına çağırdı. Acizane bir şekilde ondan hem ilahi öfkenin cezasını azaltmasını hem bu cezadan bağışlanmasını sağlamasını istedi. Kendini tamamen başpiskoposun öneri ve talimatlarına teslim edip tanrıyı tövbekar bir kalple elinden geldiğince memnun etmeye çalıştı ve 30 Aralık 1194'te hayatını kaybetti.

Avusturya'da onun yerine geçen oğlu Friedrich, babasının asil varisi olarak ve babasının öğütlerine uyarak hala serbest bırakılmalarına izin verilmeyen rehinleri salıverdi ve İngiltere Kralına şu ana kadar ödenen ve ödenecek olan parayı da iade etti. Bahsi geçen Salzburg Başpiskoposu kendisine Roma baş rahibi tarafından verilen vekalet doğrultusunda Leopold'un bağışlanmasını onun huzurunda sağlamış olsa da pek muhterem bir bilge adam olan ve o zamanlar dünyanın birbiriyle anlaşamayan iki lideri arasında güvenilir bir arabulucu rolüyle onları barışçıl bir anlaşmaya vardırmaya can atan Passau Piskoposu, onun ölümünü duyar duymaz kendisini bu meselelere dahil etme fırsatını kaçırmadı. Daha önce kilisesinde barışı sağlama almaya ve piskoposluk bölgesinde çoktan yasaklanmış veya yasaklanmak üzere olan haberleri gizleyerek zulüm kargaşasını engellemeye çalışmıştı. Son olarak bir ülkenin prensi yüzünden hak ettiği dini ceza tehdidini tamamıyla ortadan kaldırarak barışı yeniden sağladı. Şanlı Dük Leopold'un ölüm döşeğinde yapmış olduğu düzenlemelerden biri de selameti için önlemler alarak Avusturya'ya büyük oğlu Leopold'u göndermek, Styria dükalığını henüz seferden dönmemiş olan diğer oğluna bırakmak oldu. Ayrıca büyükbabası tarafından Kutsal Haç onuruna kurulmuş olan ve orada yeni hayatına başlamayı

tahayyül ettiği Grey Monks manastırında yakılmayı vasiyet etti. Ve istediği gibi de yapıldı.

Hatırası her zaman anılması gereken böylesine şanlı bir prensin ölümünü anlatırken asıl konudan saptık. Fakat şimdi anlatmaya başladığımız hikayeye dönmeliyiz. Yenilmez İmparator Heinrich'nin zaferinden önce şunu es geçmemek gerekir, bir bilge insanın da söylediği gibi: “en başta ağlayanı sonunda daha iyi bir kader bekler”, tıpkı muhteşem fatihin kötü başlayan Napoli kuşatmasını mutlu bir sonuca ulaştırdığı gibi. Campania, Apulia, Calabria ve Sicilya'yı ele geçirip tüm şehirlerini ve hisarlarını; kendisine karşı olan ve orada yaşayan insanları hakimiyeti altına aldı ve evine zaferle döndü. Almanya'ya geri dönerken hakimiyetlerini tekrar kurmalarına engel olmak için daha iyi adamları da yanında getirdi ve onların oldukça güçlü ve sağlam şekilde korunan Trifels kalesinde sıkı gözetim altında güvende tutulmalarını emretti. Bu kişilerden bazılarının isimleri ise şöyle: Salerno Başpiskoposu ve kont olan kardeşi, Trebisacce'lı Roger, Carbonara'lı Geoffrey, Geoffrey de Marran, William de Boglyn, asilzade Roger, Cathanea'lı Robert, Tarsia'lı Tancred, kraliçe -Kral Tancred'in karısı-, Tancred'in oğlunun karısı ve aynı zamanda Bizans İmparatoru Isaac'ın kızı, Tancred'in oğlu William ve onun erkek kardeşi Margaritus, Avellino Kontu Roger, Sorrento Prensini oğlu Peter, Carinola Kontu Eugenius ve birkaç kişi daha.

Milattan sonra 1195 yılında zenginiyle fakiriyle İsa için savaşanlar Lord'un topraklarını yardıma muhtaç halde bırakıp dönerken tüm prensler de güçleri tükenmiş, kaynakları azalmış şekilde eve dönmüştü. Champagne Kontu Heinrich'i tek muhafız ve savunucu olarak bırakmışlardı. O da orayı savunmak ve terk etmek arasında kalmıştı. Pes etmeden onları dualarla Lord'un topraklarına yardım etmeye teşvik eden muhterem Mainz Başpiskoposu Konrad'ın inançlı Alman haklının kalplerine dokunmasıyla Lord'un ruhu bir kez daha canlandı. Romalıların İmparatorunu, piskoposları, prensleri, dükleri ve uç beylerini, asilzadeleri, zenginleri ve her tür ve durumdan insanı adı geçen topraklara yardıma gitmeye teşvik etti ve hiç durmadan onları Lord'un tutkusuna aracı olmaya cesaretlendirdi. İstisnasız herkes bu teşviği büyük bir istek ve özveriyle kabul etti; öyle ki hiçbirisi sevdikleri veya malları için geride kalmadı; babalar karıları ve çocuklarını düşünmeden; dükler, sınır kontları veya kontlar topraklarının azametini düşünmeden oradaydı. Başpiskoposlar, piskoposlar,

baş keşişler, manastır rahipleri, papazlar ya da ruhani sınıfından olmayanlar bu hac yolculuğunu üstlenmeden huzur içinde oturabilecekleri evlerini düşünmediler. Evde oruçla, gece ibadetleriyle, dualarla, irade gücüyle ve fakirleri doyurarak tanrıya layıkıyla hizmet edenler de bu şekilde evde çabalayarak kutsal yolculuğun meşakkatine eşdeğer çaba göstermediklerini ve Hristiyanlık mücadelesinin zorluklarını akıllarından çıkarmadan hiç tereddütsüz her şeyi arkada bıraktılar. İnancın putperestler, kâfirler ve sahte Hristiyanlar tarafından saldırıya uğradığı yerde Hristiyanlığın adı gerçek Hristiyanlarca savunulur ve gerçek iman, elle ve dille gösterilir. Bence hiçbir şey Hristiyanlığın apaçık sergilenmesiyle kıyaslanamaz; kendini ve malını düşünmeyerek Hristiyanların sessiz olmaması gereken durumlarda Hristiyanlığın adını ilan edip peygamberle birlikte şunu söylediler: “İnanıyorum öyleyse konuşuyorum.”

Bu ilahi çağrıya ilk yanıt veren hiç şüphesiz henüz fethettiği topraklarda gerçekleşen isyanlar sebebiyle sefere katılamasa da Roma İmparatoru Heinrich'ti ve İsanın şövalyelerinin yardımına koşmak için içten içe yanıp tutuşuyordu. Orada Mainz ve Bremen baş piskoposları, o zamanlar imparatorluk şansölyesi olan ve aynı zamanda tüm Apulia, Calabria ve Sicilya'da imparatorluk işlerini de yöneten Hildesheim Piskoposu ile Halberstadt, Verden, Zeitz, Regensburg ve Passau piskoposlarıyla arkalarında dükler, sınır kontları, kontlar, soylular, bakanlık görevlileri ve peşlerinde sıradan şövalyeler ona katıldı. Bu yolculuğa hepsi Tanrı'nın Ruhuyla çıktı. Bunların yanı sıra Brabant Dükü, daha çok Rhine Kontu Palatine olarak bilinen Saksonya Dükü Heinrich, Avusturya Dükü Friedrich, Merania Dükü, Carinthia Dükü, prensler ve isimleri listelenemeyecek sayıda sınır kontu ile kontlar bu yola çıkmak için acele ediyordu.⁴³⁰ Aynı zamanda piskopos olan Bohemya Dükü Heinrich adamlarıyla birlikte Haç'ı alarak çıkmaya endişe duyduğu yolculuk için hazırlıklarını yaptı. Fakat tıpkı Roma İmparatoru gibi çeşitli kişilerin faaliyetleri ve Saksonya'yla ilgili bazı sorunlar dolayısıyla yola çıkamadı. Ne var ki ertelenmeye rağmen bir şekilde niyetinden vazgeçmedi. Fakat bu sırada hayatını kaybetti ve onunla birlikte bu

⁴³⁰ Brabant Dükü Heinrich I 1190-1235; Aslan Heinrich'in en yaşlı oğlu, önceki Saksonya Dükü (1180 tarihinde tahttan indirildi), Palatine Kontu Konrad'ın kızı Agnes ile 1194 yılında evlendi ve üçüncü haçlı seferine katılan Merania Dükü Berthold (ölüm tarihi 1204) adlı kayın biraderinin Kasım 1195'te ölümü sonrasında yerine geçti.; Spanheim'lı Ulrich II, Carinthia Dükü 1181-1202; Rhuringia Sınır Kontu Herman I 1190-1217, kardeşi Ludwig III kutsal topraklarda 1190 yılında öldü.

yolculuğu planlayanlar engellenmiş oldu.⁴³¹ Macaristan'dan bazı kontlar ve derebeyleri de gitmeyi teklif etti fakat onların yardımına ihtiyaç duyan kralları Bela - papanın emriyle Haç almış olanlar hariç- bazılarını ülkeden göndermedi ve onlar da daha önce üstlenmiş oldukları Haç simgesini bıraktılar.⁴³²

İmparator Heinrich, tüm prenslere danıştı ve deniz yoluyla gitmeye karar verdi çünkü daha önce Macaristan, Yunanistan ve Anadolu üzerinden gitmeye çalışanlar başarısız olmuştu. Bu yolculuğa niyetlenenler Romalıların Kralı Konrad, Fransız Kralı Louis ve son olarak da İmparator Friedrich idi. Fakat Heinrich ve prensleri deniz yoluyla gitmenin daha kolay ve pratik olacağına karar verdiler çünkü diğerleri farklı bir rotada ilerlemek istemiş olsa da Apulia, Sicilya ve Calabria artık Roma imparatorunun egemenliği altında değildi. Aralarındaki rota tartışması bir süre devam etti ve Saksonlar imparatorun peşinden gitmeyi reddetti. Fakat onlar tartışadursun, imparator ortaya çıkan bir fırsatı değerlendirdi. Sayesinde bahsettiğimiz topraklara sahip olan kraliçe artık ona bir varis vermişti. İmparator imparatorluğun prenslerinin ortak onayı sayesinde imparatorluğu sonraki varise mirasla geçen bir hak olarak bırakmayı garantilemek istedi⁴³³ ve bunu garantilemek için her zaman yapılan ve yapılması gereken seçimin mirasla geçen hak olarak değiştirilmesi yönünde tüm prenslerin anlaşmaya varması için uğraştı. Başlangıçta ilerleme kaydetse de herkesi Roma yönetiminin itibarını değiştirmeye ikna etmişken Saksonlar herkesin anlaşmış olduğu şeyi kabul etmedi. İşgal edilen bölgeleri imparatorluğa katmayı istese de bu fikir ona ne yardımcı oldu ne de Saksonları ikna etmeye yetti. Atalarının ölümünden sonra onların taşınır mülklerine sahip olma hakkını dini prenslere vermeye anlaşırsa da, daha önce devlet hazinesine ait olan bu taşınır mülk artık her koşulda o kişinin yerine geçene ait olacaktı; o da bunun kraliyet ayrıcalığı sayılacağına dair hüküm vererek teyit etme sözü verdi ama yine de istediğini yaptıramadı.⁴³⁴

⁴³¹ 15 Haziran 1197 tarihinde öldü.

⁴³² Macar Kralı Bela III Nisan 1196 tarihinde öldü. Haç'ı kabul etmişti. Ancak kardeşleri tarafından komuta edilen orduya katılmakta isteksizdi.

⁴³³ Annabeles Marbacenses, S68: "İmparator Würzburg'daki toplantıda haçı kabul eden birçok kişiyle bir araya geldi. Aynı toplantıda imparator, prenslerden Roma İmparatorluğu için daha önce duyulmayan bir talepte bulundu. Fransa ve diğer krallıklarda olduğu gibi gelecekteki kralın miras yoluyla belirlenmesini istedi.", Oğlu, gelecek Friedrich II, 26 Aralık 1194 tarihinde Ancona seferi sırasında doğdu.

⁴³⁴ Chronica Regia Coloniensis, S159, bu kaynakta muhalefetin Köln başpiskoposu Adolf tarafından yönetildiği belirtilmektedir. Prensler Friedrich'i kral olarak seçti, ancak krallığın kalıtsal olmasını reddetti.

Bu konuda başarısız olunca imparator İtalya üzerinden Apulia'ya geri döndü.⁴³⁵

⁴³⁵ Kutsal Roma-Cermen hükümdarı Heinrich Haziran 1196 tarihinde İtalya'ya gitti, Annabeles Marbacenses, S68.

SONUÇ

Avrupalı Hristiyanların büyük hükümdarları İmparator Friedrich Barbarossa, İngiliz Arslan Yürekli Richard ve Fransız Philippe Auguste'ün kuvvetli ordularla yaptıkları üçüncü Haçlı Seferi hedeflediği amacına ulaşamadı. Kudüs Müslümanların kenti olarak kaldığı gibi, Friedrich Barbarossa'ya bağlı Alman Haçlılarının Anadolu'da karşılaştıkları direniş, Anadolu'nun Haçlılar için artık geçilmez olduğunu ve Türklerin yurdu olduğunu bir kez daha teyit etmiş oldu. Doğu'da Haçlıların elde ettikleri tek başarı Akkâ'nın alınması olmuştu ki burada Haçlı varlığı bir yüzyıl kadar hüküm sürecekti. İngiltere Kralı Richard'ın Kıbrıs'I zapt ederek, burayı bir Haçlı üssü haline getirmesi Haçlılar adına bir başka kazanımdır.

Alman Haçlı ordusunda yer aldığı anlaşılan Ansbert'in görgü tanıklığında Friedrich Barbarossa'nın ordusuyla birlikte Silifke'ye kadar uzanan seferinin hikayesi *Historia de Expeditione Friderici Imperatoris* adlı eser üçüncü Haçlı Seferinin temel kaynakları arasındadır. Türkiye Selçuklu tarihi bir parçasını oluşturan, İmparator Friedrich'in Seferinin Tarihi sadece Haçlı Seferi tarihi için değil aynı zamanda Bizans, Balkanlar ve Anadolu tarihi için de temel eserdir.

KAYNAKÇA

Altan, Ebru. **Antakya Haçlı Prinkepsiliği Tarihi Kuruluş Devri (1098-1112)**, Ankara, TTK, 2018.

Altan, Ebru. **İkinci Haçlı Seferi (1147-1148)**, Ankara, TTK, 2003.

Altan, Ebru. “Haçlı Ordularının Anadolu Topraklarına Son Girişi: İmparator Friedrich Barbarossa’nın Haçlı Seferi (1189-1190)”, **Tarih Dergisi**, Sayı 68/2, İstanbul 2018, s. 15-30.

Bühler, Arnold, **Der Kreuzzug Friedrich Barbarossas: Bericht eines Augenzeugen**, Jan Thorbecke Verlag, Stuttgart 2002.

Cahen, Claude. **Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı**, çev. Mustafa Daş, Yeditepe Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul, 2016.

Cahen, Claude. **TheFormation of Turkey: the Seljukid Sultanate of Rum: Eleventh to Fourteenth Century**. Longman, New York, 2001.

Cahen, claud. “Selğukides, Turcomans et Allemands au Temps de la Troisième Croisade”, **Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes**, LVI (1960), s. 21.

Demirkent, Işın. **Haçlı Seferleri**, Dünya Kitapları, 3. Baskı, İstanbul, 2004.

Demirkent, Işın. **Sultan I. Kılıç Arslan**, s. 41-45; I. Demirkent, “1101 Yılı Haçlı Seferleri Ordularının Anadolu’da Takip Ettiği Yollar Hakkında”, **Uluslararası Haçlı Seferleri Sempozyumu 23-25 Haziran 1997**, TTK, Ankara 1999, s. 115-122.

Demirkent, Işın. **Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1098-1118)**, I. Cilt, TTK, Ankara, 1990.

Demirkent, Işın. **Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1118-1146)**, II. Cilt, TTK, Ankara, 1990.

Eickhoff, E. “Friedrich Barbarossa Anadolu’da”, **VII. Türk tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler (Ankara 25-29 Eylül 1970)**, c. VII, Ankara 1972, s. 270.

Garnier, Claudia. **Die Kultur der Bitte. Herrschaft und Kommunikation im mittelalterlichen Reich**, Darmstadt 2008.

Göksu, Erkan. **Okla Yükselen Millet**, Kömen , Konya, 2013.

Göksu, Erkan. **Selçuklular. Muhteşem Çağın mütevazı Çocukları**, Kronik, İstanbul, 2019.

Göksu, Erkan. **Türkiye Selçuklularında Ordu**, TTK, Ankara, 2010.

Görich, Knut. **Friedrich Barbarossa: Eine Biographie**, München 2011.

Jean de Joinville. 2002. **Bir Haçlının Hatıraları**, Çev: Cüneyt Kanat, Ankara: Vadi Yayınları.

Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi, Terc. H. J. Nicholson, **Chronicle of the Third Crusade. A Trans-lation of the Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi**, Aldershot 1997.

Kanat, Cüneyt - Burçak, Devrim, **Sorularla Haçlı Seferleri**, İstanbul 2013.

Korunur, H. **Itineraium Peregrinorum Et Gesta Regis Ricardi Işığında III. Haçlı Seferi (1189-1192)**, İstanbul 2019

Kölzer, Theo: **Der Hof Friedrich Barbarossas und die Reichsfürsten**, Stefan Weinfurter: **Stauferreich im Wandel**, Stuttgart 2002.

Lamb, Harold. **Haçlı Seferleri**, terc. F. Dikmen, Ankara 2012.

Loud, Graham Alexander, **The Crusade of Frederick Barbarossa: The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts**, Routledge 2013.

Madden, Thomas F. **The Concise History of the Crusades**, Lanham 2013.

Nicolle, David. **Askeri Tarih Dizisi Üçüncü Haçlı Seferi**, çev. Ece Sakar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2011.

Odon de Deuil. 2009. **Histoire de la croisade de Louis VII**. Ed. M. Guizot. Paris
Ostrogorsky, Georg. **Bizans Devleti Tarihi**, Terc. F. Işıltan, Ankara 1991.

Özgüdenli, Osman. **Selçuklular Cilt: 1Büyük Selçuklu Devleti Tarihi (1040-1157)**, İsam Yayınları, İstanbul, 2013.

Regnier-Bohler, Danielle. **Croisades et pèlerinages: récits, chroniques et voyages en TerreSainte (XIIe-XViesiecles)**, Laffont, Paris, 1997.

Runciman, St. **Haçlı Seferleri Tarihi**, Cilt 3, Terc. F. Işıltan, TTK, Ankara 2008.

Sevim, Ali. **Suriye-Filistin Selçuklu Devleti Tarihi**, TTK, Ankara, 1989.

Suchan, Monika. **Fürstliche Opposition gegen das Königtum im 11. und 12. Jahrhundert als Gestalterin mittelalterlicher Staatlichkeit**. Frühmittelalterliche Studien.

Turan, Osman. “Les Souverains seldjoukides et leurs sujets non-musulmans.” **Studia Islamica**, 1, 1953, 65-100.

Turan, Osman. **Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1996.

Turan, Osman. **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul 1971.

Willermus Tyrensis, 2016. **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği. Başlangıcından Kudüs'ün Zaptına Kadar**, çev. E. Ayan, İstanbul, Ötüken.

Willermus Tyrensis, 2019. **Haçlılar Karşısında Türkler. Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği III (1143-1184)**, çev. E. Ayan, İstanbul, Kronik.

Willermus Tyrensis, **Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği II. Kudüs'ün Zaptından Urfa'nın Fethine (1099-1143)**, İstanbul, Gece Yayınları.